

Warszawa, dnia 15 października 2024 r.

Poz. 1514

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA NAUKI¹⁾**

z dnia 10 października 2024 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza,
lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego,
fizjoterapeuty i ratownika medycznego²⁾**

Na podstawie art. 68 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.³⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz. U. z 2021 r. poz. 755, z 2022 r. poz. 157 i 1742 oraz z 2023 r. poz. 2152) załączniki nr 4, 5 i 8 do rozporządzenia otrzymują brzmienie określone odpowiednio w załącznikach nr 1–3 do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu pielęgniarki, określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia, o którym mowa w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu położnej określony w załączniku nr 5 do rozporządzenia, o którym mowa w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, oraz standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu ratownika medycznego na studiach pierwszego stopnia, określony w części A załącznika nr 8 do rozporządzenia, o którym mowa w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, mają zastosowanie do kształcenia na studiach odpowiednio na kierunku pielęgniarstwo, kierunku położnictwo i kierunku ratownictwo medyczne, począwszy od cyklu kształcenia rozpoczynającego się od roku akademickiego 2025/2026.

§ 3. Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu ratownika medycznego na studiach drugiego stopnia, określony w części B załącznika nr 8 do rozporządzenia, o którym mowa w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, ma zastosowanie do kształcenia na studiach na kierunku ratownictwo medyczne, począwszy od cyklu kształcenia rozpoczynającego się od roku akademickiego 2024/2025.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Nauki: wz. *M. Gzik*

¹⁾ Minister Nauki kieruje działem administracji rządowej – szkolnictwo wyższe i nauka, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Nauki (Dz. U. poz. 2716).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz. Urz. UE L 255 z 30.09.2005, str. 22, Dz. Urz. UE L 363 z 20.12.2006, str. 141, Dz. Urz. UE L 271 z 16.10.2007, str. 18, Dz. Urz. UE L 320 z 06.12.2007, str. 3, Dz. Urz. UE L 93 z 04.04.2008, str. 28, Dz. Urz. UE L 205 z 01.08.2008, str. 10, Dz. Urz. UE L 311 z 21.11.2008, str. 1, Dz. Urz. UE L 93 z 07.04.2009, str. 11, Dz. Urz. UE L 59 z 04.03.2011, str. 4, Dz. Urz. UE L 112 z 24.04.2012, str. 21, Dz. Urz. UE L 180 z 12.07.2012, str. 9, Dz. Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 368, Dz. Urz. UE L 354 z 28.12.2013, str. 132, Dz. Urz. UE L 305 z 24.10.2014, str. 115, Dz. Urz. UE L 177 z 08.07.2015, str. 60, Dz. Urz. UE L 134 z 24.05.2016, str. 135, Dz. Urz. UE L 317 z 01.12.2017, str. 119, Dz. Urz. UE L 104 z 15.04.2019, str. 1, Dz. Urz. UE L 131 z 24.04.2020, str. 1, Dz. Urz. UE L 444 z 10.12.2021, str. 16, Dz. Urz. UE L 2383 z 09.10.2023, Dz. Urz. UE L 505 z 12.02.2024, Dz. Urz. UE L 782 z 31.05.2024 i Dz. Urz. UE L 1395 z 31.05.2024).

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1088, 1234, 1672, 1872 i 2005 oraz z 2024 r. poz. 124, 227 i 1089.

**STANDARD KSZTAŁCENIA PRZYGOTOWUJĄCEGO DO WYKONYWANIA
ZAWODU PIELĘGNIARKI**

Standard ma zastosowanie do kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu pielęgniarki, prowadzonego na studiach pierwszego stopnia i studiach drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo.

A. STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA

I.A. SPOSÓB ORGANIZACJI KSZTAŁCENIA

1. WYMAGANIA OGÓLNE

- 1.1. Studia pierwszego stopnia trwają nie krócej niż 6 semestrów.
- 1.2. Liczba godzin zajęć, w tym praktyk zawodowych, nie może być mniejsza niż 4720.
- 1.3. Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów pierwszego stopnia nie może być mniejsza niż 180.
- 1.4. Kierunek pielęgniarstwo jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej – nauki medyczne albo dyscypliny naukowej – nauki o zdrowiu jako dyscypliny wiodącej.
- 1.5. Studia mają profil praktyczny.

2. ZAJĘCIA I GRUPY ZAJĘĆ

- 2.1. Proces kształcenia jest realizowany w postaci:
  - 1) zajęć lub grup zajęć odpowiadających poszczególnym zagadnieniom z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
  - 2) grup zajęć zintegrowanych łączących dwa lub więcej zagadnień z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
  - 3) wielodyscyplinarnych grup zajęć poświęconych określonym zagadnieniom.
- 2.2. Program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć kształtujące umiejętności praktyczne, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.

2.3. Zajęcia w pracowniach umiejętności pielęgniarskich, pracowniach symulacji wysokiej wierności oraz zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe są realizowane w grupach liczących nie więcej niż 8 studentów, z tym że zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe w oddziałach szpitalnych intensywnej terapii, neonatologicznych i pediatrycznych oraz w blokach operacyjnych i podstawowej opiece zdrowotnej są realizowane w grupach liczących nie więcej niż 4 studentów.

3. MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH I PUNKTÓW ECTS

Grupy zajęć, w ramach których osiąga się szczególne efekty uczenia się	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
A. Nauki przedkliniczne	500	20
B. Nauki społeczne i humanizm w pielęgniarstwie	380	15
C. Nauki w zakresie podstaw opieki pielęgniarskiej	640	24
D. Nauki w zakresie opieki specjalistycznej	900	34
E. Zajęcia praktyczne	1100	41
F. Praktyki zawodowe	1200	46
Razem	4720	180

3.1. Program studiów konstruuje się tak, aby możliwe było przypisanie grupom zajęć powtarzalnej wartości punktowej wyrażonej w ECTS.

3.2. W ramach kształcenia w grupie zajęć B są prowadzone zajęcia z języka angielskiego, a w przypadku prowadzenia kształcenia w języku angielskim – z innego języka obcego, w wymiarze nie mniejszym niż 120 godzin. Zajęcia te obejmują terminologię specjalistyczną z zakresu pielęgniarstwa. Zajęciom tym przypisuje się nie mniej niż 5 punktów ECTS.

3.3. W ramach kształcenia w grupach zajęć B i C są prowadzone zajęcia obejmujące treści kształcenia z zakresu:

- 1) podstaw pielęgniarstwa, w ramach których nie mniej niż 200 godzin jest realizowanych w formie ćwiczeń w pracowni umiejętności pielęgniarskich lub pracowni symulacji wysokiej wierności; zajęcia w formie ćwiczeń są realizowane przed rozpoczęciem zajęć praktycznych z tego zakresu w warunkach naturalnych;

2) badania fizykalnego, w ramach których nie mniej niż 40 godzin jest realizowanych w formie ćwiczeń w pracowni umiejętności pielęgniarskich lub pracowni symulacji wysokiej wierności, lub w warunkach naturalnych;

3) etyki zawodu pielęgniarki, w wymiarze nie mniejszym niż 35 godzin.

3.4. Program studiów umożliwia studentom uzyskanie w grupie zajęć D nie mniej niż 5 punktów ECTS za przygotowanie do egzaminu dyplomowego.

3.5. Zajęcia z wychowania fizycznego są zajęciami obowiązkowymi na studiach stacjonarnych, prowadzonymi w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin. Zajęciom tym nie przypisuje się punktów ECTS.

3.6. W ramach kształcenia w grupach zajęć A–D nie więcej niż 30 % liczby godzin zajęć w każdej z tych grup zajęć (łącznie nie więcej niż 726 godzin) może być realizowane jako praca własna studenta pod kierunkiem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia.

3.7. Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie może być większa niż 30 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów. Kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość może być prowadzone w grupach zajęć A–D wyłącznie w ramach zajęć umożliwiających osiągnięcie efektów uczenia się w kategorii wiedzy.

4. ZAJĘCIA PRAKTYCZNE I PRAKTYKI ZAWODOWE

4.1. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe (grupy zajęć E i F), realizowane w warunkach klinicznych w bezpośrednim kontakcie z pacjentem, służą osiągnięciu i doskonaleniu przez studenta efektów uczenia się w kategorii umiejętności.

Zakres zajęć praktycznych i praktyk zawodowych	Zajęcia praktyczne		Praktyki zawodowe	
	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
Podstawy pielęgniarstwa	120	4	120	4
Promocja zdrowia	20	1	–	–
Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej	80	3	120	4

Położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne	60	2	60	2
Pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne	140	5	140	5
Choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne	120	4	120	4
Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne	120, w tym 40 w bloku operacyjnym	4	120, w tym 40 w bloku operacyjnym	6
Pielęgniarstwo w opiece długoterminowej	40	2	40	2
Geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne	80	3	80	3
Neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne	80	3	80	3
Psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne	80	3	80	3
Anestezjologia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece	80	3	80	3
Opieka paliatywna	40	2	40	2
Medycyna ratunkowa i pielęgniarstwo ratunkowe	40	2	40	2
Praktyki zawodowe wybierane indywidualnie przez studenta	–	–	80	3
Razem	1100	41	1200	46

4.2. Realizacja praktyk zawodowych (grupa zajęć F) jest poprzedzona realizacją zajęć praktycznych (grupa zajęć E) w warunkach klinicznych i zajęć w warunkach symulowanych w oparciu o scenariusze wysokiej wierności prowadzonych w grupie zajęć D w wymiarze co najmniej 180 godzin.

4.3. Program praktyk zawodowych i terminy ich odbywania oraz sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się ustala uczelnia.

5. INFRASTRUKTURA NIEZBĘDNA DO PROWADZENIA KSZTAŁCENIA

5.1. Proces kształcenia odbywa się z wykorzystaniem infrastruktury pozwalającej na osiągnięcie efektów uczenia się, w skład której wchodzi w szczególności pracownia umiejętności pielęgniarskich i pracownia symulacji wysokiej wierności.

5.2. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe są prowadzone w oparciu o infrastrukturę uczelni lub infrastrukturę podmiotów wykonujących działalność leczniczą, z którymi uczelnia zawarła umowy lub porozumienia. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe są prowadzone w szczególności w:

- 1) oddziałach szpitalnych: internistycznych, geriatrycznych, chirurgicznych, pediatrycznych, neurologicznych, psychiatrycznych, intensywnej terapii, opieki paliatywnej, położniczo-noworodkowych, ginekologicznych i w szpitalnych oddziałach ratunkowych oraz w blokach operacyjnych;
- 2) gabinetach pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania, w miejscu zamieszkania lub pobytu pacjenta oraz w punkcie szczepień;
- 3) zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych.

II.A. OSOBY PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE

1. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć A–D jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających kompetencje zawodowe lub naukowe oraz doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje i doświadczenie.

2. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć B–D, w ramach zajęć obejmujących treści kształcenia z zakresu opieki pielęgniarskiej i położniczej, jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej oraz co najmniej roczną praktykę zawodową w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje i taką praktykę.

3. Zajęcia praktyczne (grupa zajęć E) są prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej oraz co najmniej dwuletnią praktykę zawodową w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje i taką praktykę.

4. Praktyki zawodowe (grupa zajęć F) są realizowane pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej, będącej pracownikiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą oraz wykonującej zadania zawodowe w komórce organizacyjnej podmiotu, w której student odbywa praktykę zawodową, a nadzór nad realizacją praktyk zawodowych sprawuje opiekun praktyk z uczelni.

III.A. EFEKTY UCZENIA SIĘ

1. OGÓLNE EFEKTY UCZENIA SIĘ

1.1. W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- 1) rozwój, budowę i funkcje organizmu człowieka w każdym okresie życia w warunkach prawidłowych i patologicznych;
- 2) uwarunkowania i mechanizmy funkcjonowania człowieka zdrowego i chorego;
- 3) etiologię, patomechanizm, objawy kliniczne, przebieg i sposoby postępowania diagnostycznego i terapeutycznego w wybranych jednostkach chorobowych;
- 4) funkcjonowanie systemów opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej;
- 5) zasady promocji zdrowia i profilaktyki chorób, w tym chorób nowotworowych;
- 6) zadania, funkcje i uwarunkowania rozwoju zawodu pielęgniarki;
- 7) modele opieki pielęgniarskiej nad osobą zdrową, chorą, niepełnosprawną i umierającą;
- 8) etyczne, społeczne i prawne uwarunkowania wykonywania zawodu pielęgniarki.

1.2. W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- 1) udzielać świadczeń w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób, w tym chorób nowotworowych;
- 2) rozpoznawać problemy zdrowotne i określać priorytety w opiece pielęgniarskiej;
- 3) organizować, planować i sprawować całościową i zindywidualizowaną opiekę pielęgniarską nad osobą chorą, niepełnosprawną i umierającą, wykorzystując wskazania aktualnej wiedzy medycznej;
- 4) udzielać świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych w zakresie określonym w przepisach prawa;
- 5) decydować o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo-pielęgnacyjnych;
- 6) współpracować z pacjentem, rodziną lub opiekunem pacjenta w realizacji ustalonych celów opieki pielęgniarskiej oraz prowadzonych działań edukacyjnych;

- 7) przeprowadzić kompleksowe badanie podmiotowe i badanie fizykalne w celu postawienia diagnozy pielęgniarstwa oraz planowania, realizacji i ewaluacji interwencji pielęgniarstwa;
- 8) przeprowadzić badanie kwalifikacyjne do szczepień ochronnych i wykonywać szczepienia ochronne określone w przepisach prawa, realizować obowiązujące procedury w sytuacji wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego (NOP) oraz prowadzić sprawozdawczość w zakresie szczepień ochronnych;
- 9) wykonać badanie elektrokardiograficzne (EKG) u pacjenta w różnym wieku w spoczynku, interpretować składowe prawidłowego zapisu czynności bioelektrycznej serca oraz rozpoznać cechy elektrokardiograficzne stanów zagrożenia zdrowia i życia;
- 10) wykonać badanie spirometryczne i dokonać wstępnej oceny wyniku tego badania u pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia;
- 11) udzielać pierwszej pomocy i podejmować działania ratownicze w ramach resuscytacji krążeniowo-oddechowej;
- 12) usunąć szwy i pielęgnować ranę, w tym założyć i zmienić opatrunek;
- 13) przygotować i podać pacjentowi leki różnymi drogami zgodnie z uprawnieniami zawodowymi pielęgniarki lub pisemnym zleceniem lekarskim w określonych stanach klinicznych oraz produkty lecznicze z zestawów przeciwwstrząsowych ratujących życie;
- 14) wystawiać recepty na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich;
- 15) komunikować się z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem oraz z osobami wykonującymi inne zawody medyczne, wykorzystując różne metody i techniki komunikacji oraz przeprowadzać negocjacje w celu rozwiązywania problemów i konfliktów w zespole;
- 16) dokonywać analizy jakości opieki pielęgniarstwa i podejmować działania na rzecz jej poprawy;
- 17) organizować pracę własną i podległego personelu oraz współpracować w zespołach pielęgniarstwa i zespołach interprofesjonalnych;
- 18) stosować myślenie krytyczne w praktyce zawodowej pielęgniarki.

1.3. W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- 1) kierowania się dobrem pacjenta, poszanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece, okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych oraz empatii w relacji z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem;
- 2) przestrzegania praw pacjenta i zasad humanizmu;

- 3) samodzielnego i rzetelnego wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki, w tym przestrzegania wartości i powinności moralnych w opiece nad pacjentem;
- 4) ponoszenia odpowiedzialności za wykonywane czynności zawodowe;
- 5) zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu;
- 6) przewidywania i uwzględniania czynników wpływających na reakcje własne i pacjenta;
- 7) dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych.

2. SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

A. NAUKI PRZEDKLINICZNE (anatomia, fizjologia, patologia, genetyka, biochemia i biofizyka, mikrobiologia i parazytologia, farmakologia, radiologia)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- A.W1. budowę ciała ludzkiego w podejściu topograficznym (kończyny górne i dolne, klatka piersiowa, brzuch, miednica, grzbiet, szyja, głowa) i czynnościowym (układ kostno-stawowy, układ mięśniowy, układ krążenia, układ krwiotwórczy, układ oddechowy, układ pokarmowy, układ moczowy, układ płciowy męski i żeński, układ nerwowy, narządy zmysłów, powłoka wspólna);
- A.W2. neurohormonalną regulację procesów fizjologicznych i elektrofizjologicznych zachodzących w organizmie człowieka;
- A.W3. fizjologię poszczególnych układów i narządów organizmu człowieka: układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu krążenia, układu krwiotwórczego, układu oddechowego, układu pokarmowego, układu moczowego, układu płciowego męskiego i żeńskiego, układu nerwowego, układu hormonalnego, układu immunologicznego oraz narządów zmysłów i powłoki wspólnej;
- A.W4. udział układów i narządów organizmu człowieka w utrzymaniu jego homeostazy oraz zmiany w funkcjonowaniu organizmu człowieka jako całości w przypadku zaburzenia jego homeostazy;
- A.W5. podstawy działania układów regulacji oraz rolę sprzężenia zwrotnego dodatniego i ujemnego w utrzymaniu homeostazy;
- A.W6. mechanizmy odporności wrodzonej i nabytej, humoralnej i komórkowej;
- A.W7. podstawowe pojęcia z zakresu patologii organizmu człowieka;

- A.W8. czynniki chorobotwórcze zewnętrzne i wewnętrzne, modyfikowalne i niemodyfikowalne oraz ich wpływ na organizm człowieka;
- A.W9. zagadnienia z zakresu patologii szczegółowej układów organizmu człowieka: układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu krążenia, układu krwiotwórczego, układu oddechowego, układu pokarmowego, układu moczowego, układu płciowego męskiego i żeńskiego, układu nerwowego, układu hormonalnego, układu immunologicznego oraz zaburzeń metabolicznych, gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej;
- A.W10. podstawy zaburzeń w funkcjonowaniu układu immunologicznego: alergie, choroby autoimmunologiczne, immunologia nowotworów;
- A.W11. uwarunkowania genetyczne grup krwi człowieka oraz konfliktu serologicznego w układzie Rh;
- A.W12. problematykę chorób uwarunkowanych genetycznie;
- A.W13. budowę chromosomów i molekularne podłoże mutagenezy;
- A.W14. zasady dziedziczenia różnej liczby cech, dziedziczenia cech ilościowych, niezależnego dziedziczenia cech i dziedziczenia pozajądrowej informacji genetycznej;
- A.W15. nowoczesne techniki badań genetycznych;
- A.W16. podstawy fizykochemiczne działania zmysłów wykorzystujących fizyczne nośniki informacji (fale dźwiękowe i elektromagnetyczne);
- A.W17. mechanizmy regulacji i biofizyczne podstawy funkcjonowania metabolizmu w organizmie człowieka;
- A.W18. rolę witamin, aminokwasów, nukleozydów, monosacharydów, kwasów karboksylowych i ich pochodnych, wchodzących w skład makrocząsteczek obecnych w komórkach, macierzy zewnątrzkomórkowej i płynach ustrojowych;
- A.W19. wpływ na organizm człowieka czynników zewnętrznych takich jak temperatura, grawitacja, ciśnienie, pole elektromagnetyczne oraz promieniowanie jonizujące, w tym radonu występującego w środowisku;
- A.W20. podstawowe pojęcia z zakresu mikrobiologii i parazytologii oraz metody stosowane w diagnostyce mikrobiologicznej;
- A.W21. klasyfikację drobnoustrojów z uwzględnieniem mikroorganizmów chorobotwórczych i obecnych w mikrobiocie fizjologicznej człowieka;
- A.W22. poszczególne grupy środków leczniczych, główne mechanizmy ich działania, powodowane przez nie przemiany w organizmie człowieka i działania uboczne;
- A.W23. podstawowe zasady farmakoterapii;

- A.W24. poszczególne grupy leków, substancje czynne zawarte w lekach, zastosowanie leków oraz postacie i drogi ich podawania;
- A.W25. wpływ procesów chorobowych na metabolizm i eliminację leków;
- A.W26. działania niepożądane leków, w tym wynikające z ich interakcji, i procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków;
- A.W27. zasady wystawiania recept w ramach realizacji zleceń lekarskich;
- A.W28. zasady leczenia krwią, jej składnikami i środkami krwiozastępczymi;
- A.W29. metody obrazowania i zasady przeprowadzania obrazowania tymi metodami oraz zasady ochrony radiologicznej.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- A.U1. posługiwać się w praktyce mianownictwem anatomicznym oraz wykorzystywać znajomość topografii narządów ciała ludzkiego;
- A.U2. interpretować procesy fizjologiczne, ze szczególnym uwzględnieniem neurohormonalnej regulacji procesów fizjologicznych;
- A.U3. opisywać zmiany w funkcjonowaniu organizmu człowieka jako całości w sytuacji zaburzenia jego homeostazy;
- A.U4. łączyć zmiany morfologiczno-czynnościowe w obrębie tkanek, narządów i układów z objawami klinicznymi i wynikami badań diagnostycznych oraz wskazywać konsekwencje rozwijających się zmian patologicznych dla organizmu człowieka;
- A.U5. szacować ryzyko ujawnienia się danej choroby w oparciu o zasady dziedziczenia i wpływ czynników środowiskowych;
- A.U6. wykorzystywać uwarunkowania chorób genetycznych w profilaktyce chorób;
- A.U7. współuczestniczyć w doborze metod diagnostycznych w poszczególnych stanach klinicznych z wykorzystaniem wiedzy z zakresu biochemii i biofizyki;
- A.U8. współuczestniczyć w zapobieganiu błędom przedlaboratoryjnym;
- A.U9. właściwie interpretować wyniki badań laboratoryjnych;
- A.U10. rozpoznawać najczęściej spotykane mikroorganizmy patogenne oraz pasożyty człowieka na podstawie ich budowy, fizjologii, cykli życiowych oraz wywoływanych przez nie objawów chorobowych;
- A.U11. zaplanować i wykonać podstawowe działania z zakresu diagnostyki mikrobiologicznej oraz zinterpretować uzyskane wyniki;
- A.U12. szacować niebezpieczeństwo toksykologiczne w określonych grupach wiekowych oraz w różnych stanach klinicznych;

- A.U13. posługiwać się informatorami farmaceutycznymi i bazami danych o produktach leczniczych;
- A.U14. przygotowywać zapisy form recepturowych substancji leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego zleconych przez lekarza;
- A.U15. obliczać dawki leków zgodnie z charakterystyką produktu leczniczego;
- A.U16. stosować zasady ochrony radiologicznej.

B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIEŁĘGNIARSTWIE (psychologia, socjologia, pedagogika, prawo medyczne, zdrowie publiczne, etyka zawodu pielęgniarki, współpraca i komunikacja w zespole interdyscyplinarnym, język obcy)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- B.W1. psychologiczne podstawy rozwoju człowieka, jego zachowania prawidłowe i zaburzone;
- B.W2. problematykę relacji człowiek – środowisko społeczne, zachowania adaptacyjne i mechanizmy funkcjonowania człowieka w sytuacjach trudnych;
- B.W3. zasady diagnozowania, planowania, realizowania i oceniania opieki nad pacjentem w pielęgniarstwie internistycznym, chirurgicznym, operacyjnym, pediatrycznym, położniczo-ginekologicznym, geriatrycznym, neurologicznym, psychiatrycznym, w szpitalnym oddziale ratunkowym, w intensywnej opiece, opiece paliatywnej i opiece długoterminowej oraz nad pacjentem z chorobą nowotworową;
- B.W4. etapy rozwoju psychicznego człowieka i prawidłowości występujące na poszczególnych etapach tego rozwoju;
- B.W5. pojęcia emocji, motywacji, temperamentu i osobowości, cechy osobowości zdrowej, zaburzenia osobowości;
- B.W6. istotę, strukturę i zjawiska zachodzące w procesie przekazywania i wymiany informacji oraz modele, style i bariery w komunikacji interpersonalnej;
- B.W7. teorie stresu psychologicznego, zależności między stresem a stanem zdrowia oraz inne psychologiczne determinanty zdrowia;
- B.W8. podejście salutogenetyczne i podejście patogenetyczne do zdrowia i choroby;
- B.W9. procesy adaptacji człowieka do życia z chorobą przewlekłą lub o niepomyślnym rokowaniu i uwarunkowania tych procesów;
- B.W10. znaczenie wsparcia społecznego i psychologicznego w zdrowiu i chorobie oraz w sytuacjach szczególnych w opiece zdrowotnej;

- B.W11. techniki radzenia sobie ze stresem, redukcji lęku, metody relaksacji oraz mechanizmy powstawania zespołu wypalenia zawodowego i zapobiegania jego powstaniu;
- B.W12. pojęcia oraz zasady funkcjonowania rodziny, grupy, organizacji, instytucji, populacji, społeczności i ekosystemu;
- B.W13. wybrane obszary odrębności kulturowych i religijnych;
- B.W14. zakres interakcji społecznej i proces socjalizacji oraz działanie lokalnych społeczności i ekosystemu;
- B.W15. pojęcia dewiacji i zaburzenia, ze szczególnym uwzględnieniem patologii dziecięcej;
- B.W16. zjawisko dyskryminacji społecznej, kulturowej, etnicznej oraz ze względu na płeć i wiek;
- B.W17. aktualne i prognozowane zmiany społeczne wpływające na funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia oraz warunki wykonywania zawodu pielęgniarstwa;
- B.W18. postawy społeczne wobec zdrowia i systemu ochrony zdrowia;
- B.W19. podstawowe pojęcia i zagadnienia z zakresu pedagogiki jako nauki stosowanej i procesu wychowania w aspekcie zjawiska społecznego chorowania, zdrowienia, hospitalizacji i umierania;
- B.W20. problematykę prowadzenia edukacji zdrowotnej;
- B.W21. metodykę edukacji zdrowotnej dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych;
- B.W22. podstawowe pojęcia z zakresu prawa i rolę prawa w funkcjonowaniu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem praw człowieka i prawa pracy;
- B.W23. podstawowe regulacje prawne z zakresu systemu ochrony zdrowia, w tym z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego, obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej;
- B.W24. podstawy prawne wykonywania zawodu pielęgniarstwa, w tym prawa i obowiązki pielęgniarstwa oraz formy prawne wykonywania zawodu pielęgniarstwa, organizację i zadania samorządu zawodowego pielęgniarstwa i położnych oraz prawa i obowiązki jego członków;
- B.W25. zasady odpowiedzialności pracowniczej, zawodowej, cywilnej i karnej związanej z wykonywaniem zawodu pielęgniarstwa z uwzględnieniem zdarzenia niepożądanego, przewinienia zawodowego i błędu medycznego;
- B.W26. prawa człowieka, prawa dziecka i prawa pacjenta;
- B.W27. pojęcie zdrowia publicznego i zadania z zakresu zdrowia publicznego;
- B.W28. kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania zdrowia publicznego;
- B.W29. podstawowe pojęcia dotyczące zdrowia i choroby;

- B.W30. istotę profilaktyki i prewencji chorób;
- B.W31. zasady funkcjonowania systemów opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz warunki dostępu do świadczeń zdrowotnych;
- B.W32. swoiste zagrożenia zdrowia występujące w środowisku zamieszkania, nauczania i wychowania oraz pracy;
- B.W33. międzynarodowe klasyfikacje statystyczne, w tym chorób i problemów zdrowotnych (*International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, ICD-10*), funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia (*International Classification of Functioning, Disability and Health, ICF*) oraz procedur medycznych;
- B.W34. przedmiot etyki ogólnej i zawodowej pielęgniarstwa;
- B.W35. istotę podejmowania decyzji etycznych i zasady rozwiązywania dylematów moralnych w pracy pielęgniarstwa;
- B.W36. problematykę etyki normatywnej, w tym wartości, powinności i sprawności moralnych istotnych w pracy pielęgniarstwa;
- B.W37. odrębności kulturowe i religijne oraz wynikające z nich potrzeby pacjentów, ich rodzin lub opiekunów oraz zasady interwencji pielęgniarstwa zgodnych z etyką zawodową;
- B.W38. Kodeks etyki dla pielęgniarek Międzynarodowej Rady Pielęgniarek (*International Council of Nurses, ICN*) i Kodeks etyki zawodowej pielęgniarstwa i położnictwa Rzeczypospolitej Polskiej;
- B.W39. priorytety pracy zespołowej i czynniki wpływające na efektywność pracy zespołu;
- B.W40. znaczenie motywacji członków zespołu dla jakości i efektywności pracy zespołu;
- B.W41. rolę przywództwa i style zarządzania w pracy zespołowej oraz ich wady i zalety;
- B.W42. proces podejmowania decyzji w zespole;
- B.W43. metody samooceny pracy zespołu;
- B.W44. czynniki zakłócające pracę zespołową i metody rozwiązywania konfliktów w zespole;
- B.W45. zasady efektywnego komunikowania się w zespołach interprofesjonalnych;
- B.W46. zasady nawiązywania kontaktu z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem, budowania relacji i przekazywania informacji pacjentowi lub osobie upoważnionej oraz metody usprawniające komunikację z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem;
- B.W47. zasady komunikowania się z pacjentem odmiennym kulturowo i o odmiennej orientacji seksualnej, pacjentem niedowidzącym i niewidzącym oraz niedosłyszącym i niesłyszącym;

- B.W48. znaczenie perspektywy pacjenta w opiece pielęgniarskiej, motywowania pacjenta do przestrzegania zaleceń i prozdrowotnego stylu życia;
- B.W49. metody okazywania empatii pacjentowi, jego rodzinie lub opiekunowi;
- B.W50. zasady postępowania oraz radzenia sobie w przypadku mobbingu, dyskryminacji i innych zachowań patologicznych w środowisku pracy.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- B.U1. rozpoznawać zachowania prawidłowe, zaburzone i patologiczne;
- B.U2. rozpoznawać zaburzenia w funkcjonowaniu społecznym człowieka oraz oceniać proces adaptacji człowieka w różnych kontekstach zdrowia i choroby, a także wskazywać rolę wsparcia społecznego i psychologicznego w opiece nad człowiekiem zdrowym i chorym;
- B.U3. oceniać związek choroby i hospitalizacji ze stanem fizycznym i psychicznym człowieka;
- B.U4. oceniać funkcjonowanie człowieka w sytuacjach trudnych takich jak stres, frustracja, konflikt, trauma, żałoba, przemoc fizyczna, przemoc seksualna, wprowadzać elementarne formy pomocy psychologicznej oraz informować o specjalistycznych formach pomocy;
- B.U5. identyfikować błędy i bariery w procesie komunikowania się w sytuacjach trudnych, wykazywać umiejętność aktywnego słuchania oraz tworzyć warunki do prawidłowej komunikacji z pacjentem i członkami zespołu interprofesjonalnego;
- B.U6. wykorzystywać techniki komunikacji werbalnej i pozawerbalnej w praktyce pielęgniarskiej;
- B.U7. wskazywać i stosować właściwe techniki redukcji lęku i metody relaksacyjne;
- B.U8. stosować techniki zapobiegania zespołowi wypalenia zawodowego oraz rozwijać zasoby osobiste umożliwiające radzenie sobie z zespołem wypalenia zawodowego;
- B.U9. stosować techniki radzenia sobie w sytuacjach trudnych w pracy zawodowej pielęgniarki takich jak ciężka choroba pacjenta, śmierć, błąd medyczny, przemoc fizyczna i psychiczna;
- B.U10. proponować działania zapobiegające dyskryminacji, rasizmowi i dysfunkcyjnościom w różnych grupach społecznych w oparciu o zasady humanizmu;
- B.U11. diagnozować czynniki wpływające na sytuację zdrowotną jednostki w obrębie rodziny i społeczności lokalnej;

- B.U12. rozpoznawać potrzeby edukacyjne w grupach odbiorców usług pielęgniarskich;
- B.U13. opracowywać programy edukacyjne w zakresie działań prozdrowotnych dla różnych grup odbiorców usług pielęgniarskich;
- B.U14. stosować przepisy prawa dotyczące realizacji praktyki zawodowej pielęgniarki oraz praw pacjenta i zasad bezpieczeństwa;
- B.U15. analizować światowe trendy dotyczące ochrony zdrowia w aspekcie najnowszych danych epidemiologicznych i demograficznych;
- B.U16. analizować funkcjonowanie systemów opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej;
- B.U17. stosować międzynarodowe klasyfikacje statystyczne, w tym chorób i problemów zdrowotnych (ICD-10), funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia (ICF) oraz procedur medycznych;
- B.U18. rozwiązywać dylematy etyczne i moralne występujące w praktyce zawodowej pielęgniarki;
- B.U19. rozpoznawać potrzeby pacjentów, ich rodzin lub opiekunów w zakresie odrębności kulturowych i religijnych oraz podejmować interwencje zgodne z zasadami etyki zawodowej pielęgniarki;
- B.U20. korzystać z wybranych modeli organizowania pracy własnej i zespołu oraz planować pracę zespołu i motywować członków zespołu do pracy;
- B.U21. identyfikować czynniki zakłócające pracę zespołu i wskazywać sposoby zwiększenia efektywności w pracy zespołowej;
- B.U22. wskazywać sposoby rozwiązywania problemów przedstawianych przez członków zespołu;
- B.U23. stosować zasady prawidłowej i efektywnej komunikacji z członkami zespołu interprofesjonalnego;
- B.U24. korzystać z piśmiennictwa medycznego w języku angielskim, a w przypadku prowadzenia kształcenia w języku angielskim – z piśmiennictwa medycznego w innym języku obcym;
- B.U25. porozumiewać się w języku angielskim, a w przypadku prowadzenia kształcenia w języku angielskim – w innym języku obcym, na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ (podstawy pielęgniarstwa, promocja zdrowia, pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej, dietetyka, organizacja pracy pielęgniarstwa, badanie fizykalne w praktyce zawodowej pielęgniarstwa, zakażenia szpitalne, zasoby i system informacji w ochronie zdrowia, zajęcia fakultatywne do wyboru: język migowy lub telemedycyna i e-zdrowie)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- C.W1. uwarunkowania rozwoju pielęgniarstwa na tle transformacji opieki pielęgniarstwa i profesjonalizacji współczesnego pielęgniarstwa;
- C.W2. pojęcie pielęgnowania, w tym wspierania, pomagania i towarzyszenia oraz rolę pacjenta w realizacji opieki pielęgniarstwa;
- C.W3. definicję zawodu pielęgniarstwa według Międzynarodowej Rady Pielęgniarek (ICN), funkcje i zadania zawodowe pielęgniarstwa według Światowej Organizacji Zdrowia (*World Health Organization, WHO*);
- C.W4. proces pielęgnowania (definicję, etapy, zasady) oraz metody organizacji pracy, w tym w ramach podstawowej opieki pielęgniarstwa (*primary nursing*), jej istotę i odrębności, z uwzględnieniem ich wpływu na jakość opieki pielęgniarstwa i rozwój praktyki pielęgniarstwa;
- C.W5. klasyfikacje praktyki pielęgniarstwa (Międzynarodowa Klasyfikacja Praktyki Pielęgniarskiej *International Classification for Nursing Practice, ICNP*, oraz Międzynarodowa Klasyfikacja Diagnoz Pielęgniarskich według *NANDA NANDA's International Nursing Diagnoses, North American Nursing Diagnosis Association, NANDA*);
- C.W6. istotę opieki pielęgniarstwa opartej o wybrane założenia teoretyczne (Florence Nightingale, Virginia Henderson, Dorothea Orem, Callista Roy, Betty Neuman);
- C.W7. istotę, cel, wskazania, przeciwwskazania, powikłania, niebezpieczeństwa, obowiązujące zasady i technikę wykonywania podstawowych czynności pielęgniarstwa w ramach świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych zgodnie z obowiązującymi wytycznymi;
- C.W8. zadania pielęgniarstwa w opiece nad pacjentem zdrowym, zagrożonym chorobą i chorym, w tym o niepomyślnym rokowaniu;
- C.W9. zakres i charakter opieki pielęgniarstwa w przypadku deficytu samoopieki, zaburzonego komfortu i zaburzonej sfery psychoruchowej pacjenta;

- C.W10. zakres opieki pielęgniarskiej i interwencji pielęgniarskich w wybranych diagnozach pielęgniarskich;
- C.W11. udział pielęgniarki w zespole interprofesjonalnym w procesie promocji zdrowia, profilaktyki, diagnozowania, leczenia i rehabilitacji;
- C.W12. zasady udzielania pomocy w stanach zagrożenia zdrowotnego;
- C.W13. koncepcje i założenia promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej;
- C.W14. zadania pielęgniarki w promocji zdrowia i zasady konstruowania programów promocji zdrowia;
- C.W15. strategie promocji zdrowia o zasięgu lokalnym, krajowym i światowym;
- C.W16. organizację i funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i innych państwach, z uwzględnieniem zadań i uprawnień zawodowych pielęgniarki oraz innych pracowników systemu ochrony zdrowia;
- C.W17. warunki realizacji i zasady finansowania świadczeń pielęgniarskich w podstawowej opiece zdrowotnej;
- C.W18. metody oceny środowiska zamieszkania, nauczania i wychowania w zakresie rozpoznawania problemów zdrowotnych i planowania opieki;
- C.W19. zasady koordynowania procesu udzielania świadczeń zdrowotnych w podstawowej opiece zdrowotnej;
- C.W20. szczepienia ochronne i rodzaje szczepionek wynikające z obowiązującego programu szczepień ochronnych w Rzeczypospolitej Polskiej oraz ich działanie;
- C.W21. standardy przeprowadzania badań kwalifikacyjnych do szczepień ochronnych przeciw grypie, wirusowemu zapaleniu wątroby (WZW), tężcowi, COVID-19 i wykonywania szczepień ochronnych przeciw grypie, WZW, tężcowi, COVID-19, pneumokokom, wścieklicznie oraz innych obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych zgodnie z przepisami prawa w zakresie szczepień ochronnych, z zapewnieniem zasad bezpieczeństwa pacjentowi oraz sobie;
- C.W22. procedury stosowane w sytuacji wystąpienia NOP oraz zasady prowadzenia sprawozdawczości w zakresie szczepień ochronnych;
- C.W23. zapotrzebowanie na energię, składniki odżywcze i wodę u człowieka zdrowego oraz chorego w różnym wieku i stanie zdrowia;
- C.W24. zasady żywienia osób zdrowych i chorych w różnym wieku, żywienia dojelitowego i pozajelitowego oraz podstawy edukacji żywieniowej;
- C.W25. klasyfikację i rodzaje diet;
- C.W26. zasady oceny stanu odżywienia oraz przyczyny i rodzaje niedożywienia;

- C.W27. podstawy dietoterapii w najczęściej występujących chorobach dietozależnych u dzieci i dorosłych;
- C.W28. środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- C.W29. pojęcia stanowiska pracy, zakresu obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności na pielęgniarskich stanowiskach pracy;
- C.W30. przepisy prawa dotyczące czasu pracy, pracy zmianowej, rozkładu czasu pracy i obciążenia na pielęgniarskich stanowiskach pracy;
- C.W31. podstawowe metody organizacji opieki pielęgniarskiej i ich znaczenie dla zapewnienia jakości tej opieki;
- C.W32. podstawy zarządzania, etapy planowania pracy własnej i podległego personelu;
- C.W33. zakresy uprawnień zawodowych i kwalifikacje w pielęgniarstwie, możliwości planowania kariery zawodowej i uwarunkowania własnego rozwoju zawodowego;
- C.W34. uwarunkowania zapewnienia jakości opieki pielęgniarskiej oraz zasady zarządzania jakością tej opieki;
- C.W35. zasady tworzenia i rozwoju różnych form działalności zawodowej pielęgniarki;
- C.W36. pojęcie, zasady i sposób badania podmiotowego i jego dokumentowania;
- C.W37. system opisu objawów i dolegliwości pacjenta według schematów OLD CART (*Onset* – objawy/dolegliwości, *Location* – umiejscowienie, *Duration* – czas trwania, *Character* – charakter, *Agravating/Alleviating factors* – czynniki nasilające/łagodzące, *Radiation* – promieniowanie, *Timing* – moment wystąpienia), FIFE (*Feelings* – uczucia, *Ideas* – idee, *Function* – funkcja, *Expectations* – oczekiwania), SAMPLE (*Symptoms* – objawy, *Allergies* – alergie, *Medications* – leki, *Past medical history* – przebyte choroby/przeszłość medyczna, *Last meal* – ostatni posiłek, *Events prior to injury/illness* – zdarzenia przed wypadkiem/zachorowaniem);
- C.W38. system opisu rozpoznania stanu zdrowia pacjenta dla potrzeb opieki sprawowanej przez pielęgniarkę PES (*Problem* – problem, *Etiology* – etiologia, *Symptom* – objaw);
- C.W39. znaczenie uwarunkowań kulturowych i społecznych w ocenie stanu zdrowia;
- C.W40. metody i techniki kompleksowego badania fizykalnego i jego dokumentowania;
- C.W41. zasady przygotowania pacjenta do badania EKG i technikę wykonania badania EKG, EKG prawokomorowego oraz EKG z odprowadzeniami dodatkowymi;
- C.W42. zasady rozpoznawania w zapisie EKG załamków P, Q, R, S, T, U cech prawidłowego zapisu i cech podstawowych zaburzeń (zaburzenia rytmu serca, zaburzenia przewodnictwa, elektrolitowe, niedokrwienie i martwica mięśnia sercowego);

- C.W43. rodzaj sprzętu i sposób jego przygotowania do wykonania spirometrii oraz zasady wykonania tego badania;
- C.W44. znaczenie wyników badania podmiotowego i badania fizykalnego w formułowaniu oceny stanu zdrowia pacjenta dla potrzeb opieki pielęgniarskiej;
- C.W45. sposoby przeprowadzania badania podmiotowego i badania fizykalnego przez pielęgniarkę z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności oraz sposoby gromadzenia danych o stanie zdrowia pacjenta z wykorzystaniem technologii cyfrowych;
- C.W46. pojęcie zakażeń związanych z opieką zdrowotną, ich źródła, patogeny zakażeń szpitalnych, ich rezerwuary, drogi szerzenia się i łańcuch epidemiczny;
- C.W47. organizację nadzoru nad zakażeniami w podmiocie leczniczym oraz metody kontroli zakażeń, z uwzględnieniem roli pielęgniarki epidemiologicznej;
- C.W48. zasady profilaktyki oraz mechanizm i sposoby postępowania w zakażeniu odcewnikowym krwi, szpitalnym zapaleniu płuc, zakażeniu układu moczowego, zakażeniu układu pokarmowego o etiologii *Clostridioides difficile*, zakażeniu miejsca operowanego, zakażeniu ran przewlekłych i zakażeniu ogólnoustrojowym oraz zasady postępowania aseptycznego i antyseptycznego w zapobieganiu zakażeniom szpitalnym;
- C.W49. zasady budowy i funkcjonowania Systemu Informacji Medycznej (SIM), dziedzinowych systemów teleinformatycznych oraz rejestrów medycznych, a także zasady ich współdziałania;
- C.W50. metody, narzędzia i techniki pozyskiwania danych oraz ich wykorzystanie w praktyce zawodowej pielęgniarki;
- C.W51. podstawy języka migowego, znaki daktylograficzne i ideograficzne, w zakresie niezbędnym do gromadzenia informacji o sytuacji zdrowotnej pacjenta;
- C.W52. systemy telemedyczne i e-zdrowia oraz ich znaczenie dla usprawnienia udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym świadczeń pielęgniarskich;
- C.W53. rodzaje systemów telemedycznych z uwzględnieniem podziału na systemy synchroniczne i asynchroniczne;
- C.W54. narzędzia techniczne wykorzystywane w systemach telemedycznych i e-zdrowia;
- C.W55. zakres i zasady udziału pielęgniarki w udzielaniu świadczeń zdrowotnych przy użyciu systemów telemedycznych i e-zdrowia.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- C.U1. stosować wybraną metodę pielęgnowania w opiece nad pacjentem;
- C.U2. gromadzić informacje metodą wywiadu, obserwacji, pomiarów, badania fizykalnego i analizy dokumentacji w celu rozpoznania stanu zdrowia pacjenta, a także interpretować i dokumentować uzyskane wyniki dla potrzeb diagnozy pielęgniarstwa;
- C.U3. ustalać plan opieki pielęgniarstwa oraz realizować go wspólnie z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem;
- C.U4. monitorować stan zdrowia pacjenta podczas pobytu w szpitalu lub innych jednostkach organizacyjnych systemu ochrony zdrowia;
- C.U5. dokonywać wstępnej, bieżącej i końcowej oceny stanu zdrowia pacjenta (stan, problemy, potrzeby) i ewaluacji podejmowanych interwencji pielęgniarstwa;
- C.U6. wykonać pomiar glikemii i ciał ketonowych we krwi z użyciem glukometru, pomiar glukozy i ciał ketonowych w moczu z użyciem pasków diagnostycznych, pomiar cholesterolu we krwi oraz wykonać inne testy paskowe;
- C.U7. wykonywać procedurę higienicznego mycia i dezynfekcji rąk, zakładać i zdejmować rękawice medyczne jednorazowego użycia, zakładać odzież operacyjną, stosować zasady aseptyki i antyseptyki, postępować z odpadami medycznymi oraz stosować środki ochrony indywidualnej i procedurę poekspozycyjną;
- C.U8. przygotować narzędzia i sprzęt medyczny do realizacji procedur oraz skontrolować skuteczność sterylizacji;
- C.U9. prowadzić, dokumentować i oceniać bilans płynów pacjenta;
- C.U10. wykonywać u pacjenta w różnym wieku pomiar temperatury ciała, tętna, oddechu, ciśnienia tętniczego krwi, ośrodkowego ciśnienia żylnego, saturacji, szczytowego przepływu wydechowego oraz pomiary antropometryczne (pomiar masy ciała, wzrostu lub długości ciała, obwodów: głowy, klatki piersiowej, talii, wskaźnika masy ciała (*Body Mass Index*, BMI), wskaźników dystrybucji tkanki tłuszczowej: stosunek obwodu talii do obwodu bioder (*Waist Hip Ratio*, WHR), stosunek obwodu talii do wzrostu (*Waist to Height Ratio*, WHtR), grubości fałdów skórno-tłuszczowych, obwodów brzucha i kończyn) oraz interpretować ich wyniki;
- C.U11. pobierać materiał do badań laboratoryjnych i mikrobiologicznych oraz asystować lekarzowi przy badaniach diagnostycznych;
- C.U12. wystawiać skierowania na wykonanie określonych badań diagnostycznych;
- C.U13. stosować zabiegi przeciwwzpalne;

- C.U14. przechowywać i przygotowywać leki zgodnie z obowiązującymi standardami farmakoterapii i standardami opieki pielęgniarskiej;
- C.U15. obliczyć dawkę leku, samodzielnie podawać pacjentowi leki różnymi drogami zgodnie z uprawnieniami zawodowymi pielęgniarki lub pisemnym zleceniem lekarza, oraz produkty lecznicze z zestawów przeciwwstrząsowych ratujących życie, a także uczestniczyć w zabiegu podaży toksyny botulinowej przez lekarza w procedurach medycznych w leczeniu spastyczności;
- C.U16. wystawiać recepty na leki, w tym recepturowe, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne w ramach kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich;
- C.U17. uczestniczyć w przetaczaniu krwi i jej składników oraz preparatów krwiozastępczych;
- C.U18. wykonywać szczepienia przeciw grypie, WZW, tężcowi, COVID-19, pneumokokom, wścieklicznie oraz inne obowiązkowe i zalecane szczepienia ochronne zgodnie z przepisami prawa;
- C.U19. rozpoznawać i klasyfikować NOP oraz charakteryzować miejscowe i uogólnione reakcje organizmu występujące u pacjenta, a także podejmować stosowne działania;
- C.U20. wykonać testy skórne i próby uczuleniowe;
- C.U21. wykonywać płukanie jamy ustnej, gardła, oka, ucha, żołądka, pęcherza moczowego, przetoki jelitowej i rany;
- C.U22. zakładać i usuwać cewnik z żył obwodowych, w tym żyły szyjnej zewnętrznej, wykonywać kroplowe wlewy dożylnie oraz monitorować i pielęgnować miejsce wkłucia obwodowego;
- C.U23. dobrać i stosować dostępne metody karmienia pacjenta (doustnie, przez zgłębnik do żołądka lub przetokę odżywczą);
- C.U24. przemieszczać i pozycjonować pacjenta z wykorzystaniem różnych technik, metod i sprzętu, z zastosowaniem zasad bezpieczeństwa pacjenta i swojego;
- C.U25. wystawiać zlecenia na wyroby medyczne w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego;
- C.U26. prowadzić gimnastykę oddechową oraz wykonywać drenaż ułożeniowy, inhalację i odśluzowywanie dróg oddechowych;
- C.U27. podać pacjentowi doraźnie tlen z wykorzystaniem różnych metod oraz uczestniczyć w tlenoterapii z wykorzystaniem dostępu do centralnej instalacji gazów medycznych, butli z tlenem lub koncentratora tlenu;
- C.U28. wykonywać nacieranie, oklepywanie, ćwiczenia bierne i czynne;

- C.U29. wykonywać zabiegi higieniczne u dziecka i dorosłego, pielęgnować skórę i jej wytwory oraz błony śluzowe z zastosowaniem środków farmakologicznych i materiałów medycznych, w tym stosować kąpiele lecznicze;
- C.U30. oceniać ryzyko rozwoju odleżyn i stosować działania profilaktyczne;
- C.U31. wykonywać zabiegi doodbytnicze;
- C.U32. pielęgnować przetoki jelitowe i moczowe, w tym stosować zasady i techniki zakładania oraz wymiany worka stomijnego i środki do pielęgnacji przetok;
- C.U33. zakładać cewnik do pęcherza moczowego, monitorować diurezę, usuwać cewnik i prowokować mikcję;
- C.U34. zakładać zgłębnik do żołądka, monitorować jego położenie i drożność, usuwać go oraz wymienić PEG (niskoprofilową gastrostomię balonową);
- C.U35. wystawiać zlecenia na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- C.U36. dobrać rodzaj i technikę zakładania bandaży i innych materiałów opatrunkowych oraz je stosować;
- C.U37. zakładać odzież operacyjną;
- C.U38. założyć opatrunek na ranę, zmienić go lub zdjąć;
- C.U39. usunąć szwy z rany;
- C.U40. prowadzić dokumentację medyczną, w tym w postaci elektronicznej, oraz posługiwać się nią i zabezpieczać zgodnie z przepisami prawa;
- C.U41. udzielać pierwszej pomocy w stanach bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia;
- C.U42. doraźnie unieruchamiać złamania kości, zwichnięcia i skręcenia oraz przygotowywać pacjenta do transportu;
- C.U43. doraźnie tamować krwawienia i krwotoki;
- C.U44. oceniać potencjał zdrowotny pacjenta i jego rodziny z wykorzystaniem narzędzi pomiaru;
- C.U45. oceniać rozwój psychofizyczny dziecka, wykonywać testy przesiewowe i wykrywać zaburzenia w rozwoju;
- C.U46. ocenić sytuację zdrowotną dorosłego wymagającego pomocy w ramach podstawowej opieki zdrowotnej i ustalić plan działania;
- C.U47. dobierać metody i formy profilaktyki i prewencji chorób, kształtować zachowania zdrowotne różnych grup społecznych oraz opracowywać i wdrażać indywidualne programy promocji zdrowia pacjentów, rodzin i grup społecznych;
- C.U48. rozpoznawać uwarunkowania zachowań zdrowotnych pacjenta i czynniki ryzyka chorób wynikających ze stylu życia;

- C.U49. organizować izolację pacjentów z chorobą zakaźną w miejscach publicznych i w warunkach domowych;
- C.U50. implementować indywidualny plan opieki medycznej (IPOM) do opieki nad pacjentem oraz koordynować indywidualną opiekę w środowisku zamieszkania pacjenta;
- C.U51. planować opiekę nad pacjentem i jego rodziną z wykorzystaniem klasyfikacji praktyki pielęgniarskiej (ICNP, NANDA), oceny wydolności opiekuńczo-pielęgnacyjnej oraz ekomapy środowiska;
- C.U52. przygotowywać zapisy form recepturowych substancji leczniczych w ramach kontynuacji leczenia;
- C.U53. uczyć pacjenta samokontroli stanu zdrowia;
- C.U54. udzielać świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej;
- C.U55. oceniać środowisko zamieszkania, nauczania i wychowania w zakresie rozpoznawania problemów zdrowotnych i planowania opieki;
- C.U56. oceniać stan odżywienia organizmu z wykorzystaniem metod antropometrycznych, biochemicznych i badania podmiotowego oraz prowadzić poradnictwo w zakresie żywienia;
- C.U57. stosować i zlecać diety terapeutyczne;
- C.U58. dobierać środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wystawiać na nie recepty w ramach realizacji zleceń lekarskich oraz udzielać informacji na temat ich stosowania;
- C.U59. podejmować decyzje dotyczące doboru metod pracy oraz współpracy w zespole;
- C.U60. monitorować zagrożenia w pracy pielęgniarki i czynniki sprzyjające występowaniu chorób zawodowych oraz wypadków przy pracy;
- C.U61. współuczestniczyć w opracowywaniu standardów i procedur praktyki pielęgniarskiej oraz monitorować jakość opieki pielęgniarskiej;
- C.U62. nadzorować i oceniać pracę podległego personelu;
- C.U63. planować własny rozwój zawodowy i rozwijać umiejętności aktywnego poszukiwania pracy oraz analizować różne formy działalności zawodowej pielęgniarki;
- C.U64. przeprowadzić badanie podmiotowe pacjenta, analizować i interpretować jego wyniki;
- C.U65. dobierać i stosować narzędzia klinimetryczne do oceny stanu pacjenta;
- C.U66. rozpoznawać i interpretować podstawowe odrębności w badaniu dziecka i dorosłego, w tym osoby starszej;

- C.U67. wykorzystywać techniki badania fizykalnego do oceny fizjologicznych i patologicznych funkcji skóry, narządów zmysłów, głowy, klatki piersiowej, gruczołów piersiowych pacjenta (badanie i samobadanie), jamy brzusznej, narządów płciowych, układu sercowo-naczyniowego, układu oddechowego, obwodowego układu krążenia, układu mięśniowo-szkieletowego i układu nerwowego oraz dokumentować wyniki badania fizykalnego i wykorzystywać je do oceny stanu zdrowia pacjenta;
- C.U68. przeprowadzać kompleksowe badanie fizykalne pacjenta, dokumentować wyniki badania oraz dokonywać ich analizy dla potrzeb opieki pielęgniarskiej, zastosować ocenę kompleksową stanu zdrowia pacjenta według schematu cztery A (*Analgesia* – znieczulenie, *Activity of daily living* – aktywność życia, *Adverse effects* – działania niepożądane, *Aberrant behaviors* – działania niepożądane związane z lekami), stosować system opisu rozpoznania stanu zdrowia pacjenta dla potrzeb opieki pielęgniarskiej PES oraz oceniać kompletność zgromadzonych informacji dotyczących sytuacji zdrowotnej pacjenta według schematu SOAP (*Subjective* – dane subiektywne, *Objective* – dane obiektywne, *Assessment* – ocena, *Plan/Protocol* – plan działania);
- C.U69. gromadzić dane o stanie zdrowia pacjenta z wykorzystaniem technologii cyfrowych;
- C.U70. wykonywać badanie EKG u pacjenta w różnym wieku w spoczynku, interpretować składowe prawidłowego zapisu czynności bioelektrycznej serca, rozpoznawać zaburzenia zagrażające zdrowiu i życiu;
- C.U71. wykonać badanie spirometryczne i dokonać wstępnej oceny wyniku badania u pacjenta w różnym wieku i stanie zdrowia;
- C.U72. stosować zasady zapobiegania zakażeniom związanym z opieką zdrowotną i zwalczania ich;
- C.U73. stosować zasady zapobiegania zakażeniom odcewnikowym krwi, szpitalnemu zapaleniu płuc, zakażeniom układu moczowego, zakażeniom układu pokarmowego o etiologii *Clostridioides difficile*, zakażeniom miejsca operowanego, zakażeniom ran przewlekłych i zakażeniu ogólnoustrojowemu;
- C.U74. stosować środki ochrony indywidualnej niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa swojego, pacjentów i współpracowników przed zakażeniami związanymi z opieką zdrowotną oraz wdrażać odpowiedni rodzaj izolacji pacjentów;

- C.U75. interpretować i stosować założenia funkcjonalne systemów informacji w ochronie zdrowia z wykorzystaniem zaawansowanych metod i technologii informatycznych w wykonywaniu i kontraktowaniu świadczeń zdrowotnych;
- C.U76. posługiwać się dokumentacją medyczną oraz przestrzegać zasad bezpieczeństwa i poufności informacji medycznej oraz ochrony danych osobowych;
- C.U77. posługiwać się językiem migowym i innymi sposobami oraz środkami komunikowania się w opiece nad pacjentem niedosłyszącym i niesłyszącym;
- C.U78. stosować narzędzia wykorzystywane w systemach telemedycznych i e-zdrowia;
- C.U79. dokumentować sytuację zdrowotną pacjenta, dynamikę jej zmian i realizowaną opiekę pielęgniarską, z uwzględnieniem narzędzi teleinformatycznych do gromadzenia danych;
- C.U80. wspierać pacjenta w zakresie wykorzystywania systemów teleinformatycznych do samoopieki w stanie zdrowia i stanie choroby.

D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ (choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne, chirurgia, blok operacyjny i pielęgniarstwo chirurgiczne, pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne, położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne, geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne, neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne, psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne, medycyna ratunkowa i pielęgniarstwo ratunkowe, anestezjologia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece, opieka paliatywna, pielęgniarstwo w opiece długoterminowej, podstawy rehabilitacji, badania naukowe w pielęgniarstwie)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- D.W1. czynniki ryzyka i zagrożenia zdrowotne u pacjentów w różnym wieku;
- D.W2. etiopatogenezę, objawy kliniczne, przebieg, leczenie, rokowanie i zasady opieki pielęgniarskiej nad pacjentami w wybranych chorobach, w tym w chorobach nowotworowych;
- D.W3. rodzaje badań diagnostycznych, ich znaczenie kliniczne i zasady ich zlecania oraz uprawnienia zawodowe pielęgniarki w zakresie wystawiania skierowań na badania diagnostyczne w poszczególnych stanach klinicznych;
- D.W4. zasady przygotowania pacjenta w różnym wieku i stanie zdrowia do badań oraz zabiegów diagnostycznych, a także zasady opieki w ich trakcie oraz po tych badaniach i zabiegach;
- D.W5. zasady i zakres farmakoterapii w poszczególnych stanach klinicznych;

- D.W6. właściwości grup leków i ich działanie na układy i narządy organizmu pacjenta w różnych chorobach w zależności od wieku i stanu zdrowia, z uwzględnieniem działań niepożądanych, interakcji z innymi lekami i dróg podania;
- D.W7. zasady organizacji opieki specjalistycznej (internistycznej, chirurgicznej, w bloku operacyjnym, pediatrycznej, geriatrycznej, neurologicznej, psychiatrycznej, w szpitalnym oddziale ratunkowym, intensywnej opieki, opieki paliatywnej i długoterminowej oraz nad pacjentem z chorobą nowotworową);
- D.W8. standardy i procedury pielęgniarstwa stosowane w opiece nad pacjentem w różnym wieku i stanie zdrowia;
- D.W9. reakcje pacjenta w różnym wieku na chorobę, przyjęcie do szpitala i hospitalizację;
- D.W10. metody i techniki komunikowania się z pacjentem niezdolnym do nawiązania i podtrzymania efektywnej komunikacji ze względu na stan zdrowia lub stosowane leczenie;
- D.W11. zasady żywienia pacjentów z uwzględnieniem leczenia dietetycznego, wskazań przed- i pooperacyjnych według obowiązujących wytycznych, zaleceń i protokołów (*Enhanced Recovery After Surgery, ERAS*);
- D.W12. rodzaje i zasady stosowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego w określonych stanach klinicznych;
- D.W13. zasady opieki nad pacjentami z przetokami odżywczymi, w szczególności przezskórną endoskopową gastrostomią (*Percutaneous Endoscopic Gastrostomy, PEG*), gastostomią, mikrojejunostomią, przetokami wydalniczymi (kolostomią, ileostomią, urostomią) oraz przetokami powstałymi w wyniku powikłań;
- D.W14. zasady przygotowania pacjenta do zabiegu operacyjnego w trybie pilnym i planowym, w chirurgii jednego dnia oraz zasady opieki nad pacjentem po zabiegu operacyjnym w celu zapobiegania wczesnym i późnym powikłaniom;
- D.W15. czynniki zwiększające ryzyko okołoperacyjne;
- D.W16. zasady obserwacji pacjenta po zabiegu operacyjnym obejmującej monitorowanie w zakresie podstawowym i rozszerzonym;
- D.W17. metody i skale oceny bólu ostrego i oceny poziomu sedacji;
- D.W18. patofizjologię, objawy kliniczne, przebieg, leczenie i rokowanie chorób wieku rozwojowego: chorób układu oddechowego, układu krążenia, układu nerwowego, układu moczowego, układu pokarmowego oraz chorób endokrynologicznych, metabolicznych, alergicznych i chorób krwi;

- D.W19. patofizjologię, objawy kliniczne chorób i stanów zagrożenia życia noworodka, w tym wcześniaka oraz istotę opieki pielęgniarskiej w tym zakresie;
- D.W20. cel i zasady opieki prekoncepcyjnej oraz zasady planowania opieki nad kobietą w ciąży fizjologicznej;
- D.W21. okresy porodu, zasady postępowania w sytuacji porodu nagłego oraz zasady opieki nad kobietą w położu;
- D.W22. etiopatogenezę schorzeń ginekologicznych;
- D.W23. proces starzenia się w aspekcie biologicznym, psychologicznym, społecznym i ekonomicznym;
- D.W24. patofizjologię, objawy kliniczne, przebieg, leczenie i rokowanie chorób wieku podeszłego: zespołu otępiennego, majaczenia, depresji, zaburzeń chodu i równowagi, niedożywienia, osteoporozy, hipotonii ortostatycznej, chorób narządu wzroku i narządu słuchu, inkontynencji oraz urazów doznanych w wyniku upadków;
- D.W25. narzędzia i skale do całościowej oceny geriatrycznej i oceny wsparcia osób starszych oraz ich rodzin lub opiekunów;
- D.W26. zasady usprawniania i aktywizacji osób starszych;
- D.W27. metody, techniki i narzędzia oceny stanu świadomości i przytomności;
- D.W28. etiopatogenezę i objawy kliniczne podstawowych zaburzeń psychicznych u dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym osób starszych;
- D.W29. możliwości budowania relacji terapeutycznej, stosowania komunikacji terapeutycznej, psychoterapii elementarnej i innych metod wsparcia oraz terapii pacjentów z zaburzeniami psychicznymi (dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym osób starszych), z uwzględnieniem wszystkich poziomów świadczeń zdrowotnych (ambulatoryjnych, pośrednich, szpitalnych oraz w środowisku życia pacjenta);
- D.W30. zasady obowiązujące przy zastosowaniu przymusu bezpośredniego;
- D.W31. standardy i procedury postępowania w stanach nagłych oraz obowiązujące wytyczne Polskiej Rady Resuscytacji (*Polish Resuscitation Council, PRC*) i Europejskiej Rady Resuscytacji (*European Resuscitation Council, ERC*);
- D.W32. algorytmy postępowania resuscytacyjnego w zakresie podstawowych zabiegów resuscytacyjnych (*Basic Life Support, BLS*) i zaawansowanych zabiegów resuscytacyjnych (*Advanced Life Support, ALS*) zgodnie z wytycznymi PRC i ERC;
- D.W33. zasady organizacji i funkcjonowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;

- D.W34. procedury zabezpieczenia medycznego w zdarzeniach masowych, katastrofach i innych sytuacjach szczególnych oraz zasady zapewnienia bezpieczeństwa osobom udzielającym pomocy, poszkodowanym i świadkom zdarzenia;
- D.W35. zadania realizowane na stanowisku pielęgniarki w szpitalnym oddziale ratunkowym;
- D.W36. zasady przyjęcia chorego do szpitalnego oddziału ratunkowego i systemy segregacji medycznej mające zastosowanie w tym oddziale;
- D.W37. postępowanie ratownicze w szpitalnym oddziale ratunkowym w schorzeniach nagłych w zależności od jednostki chorobowej oraz wskazania do przyrządowego udrażniania dróg oddechowych metodami nadgłośniowymi;
- D.W38. metody znieczulenia i zasady opieki nad pacjentem po znieczuleniu;
- D.W39. patofizjologię i objawy kliniczne chorób stanowiących zagrożenie dla życia (niewydolność oddechowa, niewydolność krążenia, zaburzenia układu nerwowego, wstrząs, sepsa);
- D.W40. działania prewencyjne zaburzeń snu u chorego, w tym w intensywnej opiece, oraz stany deliryczne, ich przyczyny i następstwa;
- D.W41. zasady profilaktyki powikłań związanych ze stosowaniem inwazyjnych technik diagnostycznych i terapeutycznych u pacjentów w stanie zagrożenia życia;
- D.W42. proces umierania, objawy zbliżającej się śmierci i zasady opieki w ostatnich godzinach życia pacjentów z chorobami niepoddającymi się leczeniu;
- D.W43. organizację udzielania świadczeń zdrowotnych, zasady przyjęć i pobytu pacjentów w zakładach opieki długoterminowej;
- D.W44. rolę i zadania pielęgniarki opieki długoterminowej w zapewnieniu kompleksowej opieki i leczenia pacjentów oraz zasady współpracy z instytucjami opieki zdrowotnej i społecznej;
- D.W45. światowe kierunki rozwoju opieki długoterminowej z uwzględnieniem wykorzystania najnowszych technologii medycznych i cyfrowych;
- D.W46. podstawowe kierunki rehabilitacji leczniczej i zawodowej;
- D.W47. przebieg i sposoby postępowania rehabilitacyjnego w różnych chorobach;
- D.W48. znaczenie badań naukowych dla praktyki pielęgniarskiej i rozwoju zawodu pielęgniarki;
- D.W49. pielęgniarskie organizacje naukowe i ich rolę w badaniach naukowych;
- D.W50. przedmiot, cel i obszar badań naukowych oraz paradygmaty pielęgniarstwa;
- D.W51. metody i techniki prowadzenia badań naukowych w pielęgniarstwie;

- D.W52. zasady etyki w prowadzeniu badań naukowych i podstawowe regulacje prawne z zakresu prawa autorskiego i prawa ochrony własności intelektualnej w działalności zawodowej pielęgniarki;
- D.W53. podstawowe zasady udziału pacjentów i personelu medycznego w badaniach klinicznych.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- D.U1. gromadzić informacje, formułować diagnozę pielęgniarską, ustalać cele i plan opieki pielęgniarskiej, wdrażać interwencje pielęgniarskie oraz dokonywać ewaluacji opieki pielęgniarskiej;
- D.U2. stosować skale i kwestionariusze do oceny stanu pacjenta lub jego wydolności funkcjonalnej w określonych sytuacjach zdrowotnych;
- D.U3. dokonywać różnymi technikami pomiaru parametrów życiowych (w tym ciśnienia tętniczego na tętnicach kończyn górnych i dolnych, oddechu, temperatury ciała, saturacji, świadomości) i oceniać uzyskane wyniki oraz wykorzystywać je do planowania opieki w różnych stanach klinicznych;
- D.U4. przeprowadzić kompleksowe badanie podmiotowe i badanie fizykalne w różnych stanach klinicznych do planowania i realizacji opieki pielęgniarskiej;
- D.U5. oceniać poziom bólu, reakcję pacjenta na ból i jego nasilenie oraz stosować farmakologiczne i nefarmakologiczne metody postępowania przeciwbólowego;
- D.U6. asystować lekarzowi w trakcie badań diagnostycznych jam ciała (nakłucia jamy brzusznej, nakłucia jamy opłucnowej, pobierania szpiku, punkcji lędźwiowej) oraz endoskopii;
- D.U7. przygotowywać i podawać pacjentowi leki różnymi drogami zgodnie z posiadanymi uprawnieniami zawodowymi pielęgniarki lub pisemnym zleceniem lekarza w określonych stanach klinicznych oraz produkty lecznicze z zestawów przeciwwstrząsowych ratujących życie;
- D.U8. wystawiać recepty na leki w ramach realizacji zleceń lekarskich w określonych stanach klinicznych;
- D.U9. rozpoznawać powikłania farmakoterapii, leczenia dietetycznego oraz wynikające z działań terapeutycznych i pielęgnacji;
- D.U10. dobierać i stosować dietoterapię oraz prowadzić u dzieci i dorosłych żywienie dojelitowe (przez zgłąbnyk do żołądka i przetokę odżywczą) oraz żywienie pozajelitowe;
- D.U11. prowadzić profilaktykę powikłań występujących w przebiegu chorób;

- D.U12. prowadzić poradnictwo w zakresie samoopieki pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia dotyczące wad rozwojowych, chorób i zaburzeń psychicznych, w tym uzależnień, z uwzględnieniem rodzin tych pacjentów;
- D.U13. prowadzić rehabilitację przyłożkową i aktywizację pacjenta z wykorzystaniem elementów terapii zajęciowej;
- D.U14. edukować pacjenta, jego rodzinę lub opiekuna w zakresie doboru oraz użytkowania sprzętu pielęgnacyjno-rehabilitacyjnego i wyrobów medycznych;
- D.U15. prowadzić rozmowę terapeutyczną;
- D.U16. stosować metody komunikowania się z pacjentem niezdolnym do nawiązania i podtrzymania efektywnej komunikacji ze względu na stan zdrowia lub stosowane leczenie;
- D.U17. komunikować się z członkami zespołu interprofesjonalnego w zakresie pozyskiwania i przekazywania informacji o stanie zdrowia pacjenta;
- D.U18. organizować izolację pacjentów z zakażeniem i chorobą zakaźną w podmiotach leczniczych;
- D.U19. doraźnie podawać pacjentowi tlen i monitorować jego stan podczas tlenoterapii w różnych stanach klinicznych;
- D.U20. wykonać badanie EKG u pacjenta w różnym wieku w spoczynku oraz rozpoznać stan zagrażający zdrowiu i życiu;
- D.U21. obliczać dawki insuliny okołoposiłkowej z uwzględnieniem wyników badań pacjenta, w tym modyfikować dawkę stałą insuliny;
- D.U22. przygotować pacjenta fizycznie i psychicznie do badań diagnostycznych oraz zabiegu operacyjnego w trybach pilnym i planowym;
- D.U23. rozpoznawać powikłania po specjalistycznych badaniach diagnostycznych i zabiegach operacyjnych;
- D.U24. dobierać technikę i sposoby pielęgnowania rany, w tym usuwać szwy i zakładać opatrunki specjalistyczne;
- D.U25. dobierać metody i środki pielęgnacji ran na podstawie ich klasyfikacji;
- D.U26. pielęgnować pacjenta z przetoką jelitową i moczową;
- D.U27. przekazać pacjenta, zgodnie z procedurami, na blok operacyjny na badania inwazyjne lub przyjąć pacjenta z bloku operacyjnego po badaniach inwazyjnych, przekazać pacjenta z oddziału do innego oddziału, pracowni, podmiotu leczniczego oraz przekazać informacje o pacjencie zgodnie z zasadami protokołu SBAR (*Situation* – sytuacja, *Background* – tło, *Assessment* – ocena, *Recommendation* – rekomendacja);

- D.U28. zapewnić bezpieczeństwo kobiecie i dziecku w sytuacji porodu nagłego;
- D.U29. ocenić możliwości i deficyty funkcjonalne osoby starszej w życiu codziennym, posługując się skalami wchodzącymi w zakres całościowej oceny geriatrycznej;
- D.U30. rozpoznać ryzyko zespołu kruchości (*frailty syndrome*) u osoby starszej, posługując się rekomendowanymi skalami oceny oraz ustalić na tej podstawie priorytety opieki pielęgniarstwa i działania prewencyjne w zakresie zapobiegania pogłębianiu się deficytów funkcjonalnych;
- D.U31. stosować algorytmy postępowania resuscytacyjnego BLS i ALS zgodnie z wytycznymi PRC i ERC;
- D.U32. prowadzić dokumentację medyczną w szpitalnym oddziale ratunkowym zgodnie z przepisami prawa;
- D.U33. stosować system segregacji medycznej w szpitalnym oddziale ratunkowym;
- D.U34. analizować i krytycznie oceniać potrzeby pacjentów wymagających wzmożonej opieki medycznej (osób starszych, niedołączonych, samotnych, przewlekle chorych oraz wymagających zastosowania przymusu bezpośredniego) w szpitalnym oddziale ratunkowym oraz reagować na te potrzeby, dostosowując do nich interwencje pielęgniarstwa;
- D.U35. przygotować pacjenta do transportu medycznego i zapewnić mu opiekę w trakcie tego transportu;
- D.U36. stosować procedury postępowania pielęgniarstwa w stanach zagrożenia zdrowia i życia;
- D.U37. stosować wytyczne postępowania w stanach klinicznych w szpitalnym oddziale ratunkowym;
- D.U38. pielęgnować pacjenta z rurką intubacyjną lub tracheostomijną oraz wentylowanego mechanicznie;
- D.U39. wykonywać toaletę drzewa oskrzelowego systemem otwartym lub zamkniętym u pacjenta w określonych stanach klinicznych;
- D.U40. pielęgnować żylny dostęp naczyniowy obwodowy i centralny oraz dotętniczy;
- D.U41. rozpoznać agonię i pielęgnować pacjenta umierającego;
- D.U42. postępować zgodnie z procedurą z ciałem zmarłego pacjenta;
- D.U43. przeprowadzić ocenę pacjenta w ramach procedury kwalifikacyjnej do przyjęcia do świadczeń opieki długoterminowej (domowych, dziennych i stacjonarnych);
- D.U44. planować, organizować i koordynować proces udzielania świadczeń zdrowotnych dla pacjentów pielęgniarstwa długoterminowej opieki domowej, opieki dziennej lub przebywających w stacjonarnych zakładach opieki długoterminowej;

- D.U45. wykorzystać w opiece długoterminowej innowacje organizacyjne i najnowsze technologie medyczne oraz cyfrowe;
- D.U46. krytycznie analizować publikowane wyniki badań naukowych oraz wskazać możliwości ich wykorzystania w praktyce zawodowej pielęgniarstwa;
- D.U47. stosować regulacje prawne z zakresu prawa autorskiego i prawa ochrony własności intelektualnej w działalności zawodowej pielęgniarstwa.

IV.A. SPOSÓB WERYFIKACJI OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

1. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się wymaga zastosowania zróżnicowanych form sprawdzania, adekwatnych do kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, których dotyczą te efekty.
2. Osiągnięte efekty uczenia się w zakresie wiedzy można weryfikować za pomocą egzaminów pisemnych lub ustnych.
3. Jako formy egzaminów pisemnych można stosować eseje, raporty, krótkie ustrukturyzowane pytania, testy wielokrotnego wyboru (*Multiple Choice Questions*, MCQ), testy wielokrotnej odpowiedzi (*Multiple Response Questions*, MRQ), testy wyboru Tak/Nie lub dopasowania odpowiedzi.
4. Egzaminy powinny być standaryzowane i są ukierunkowane na sprawdzenie wiedzy na poziomie wyższym niż sama znajomość zagadnień (poziom zrozumienia zagadnień, umiejętność analizy i syntezy informacji oraz rozwiązywania problemów).
5. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w ramach pracy własnej studenta pod kierunkiem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia odbywa się w oparciu o przygotowany przez studenta projekt procesu pielęgnowania na podstawie analizy indywidualnego przypadku (*case study*), projekt pielęgniarstwa wskazówek poszpitalnych dla pacjenta, jego rodziny lub opiekuna, analizę artykułu naukowego, znajomości wytycznych lub zaleceń dotyczących praktyki pielęgniarstwa.
6. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w kategorii umiejętności wymaga bezpośredniej obserwacji studenta demonstrującego umiejętność w czasie obiektywnego standaryzowanego egzaminu klinicznego (*Objective Structured Clinical Examination*, OSCE).
7. Studia kończą się egzaminem dyplomowym składającym się z części teoretycznej i praktycznej (OSCE), który obejmuje weryfikację osiągniętych efektów uczenia się objętych programem studiów.

B. STUDIA DRUGIEGO STOPNIA

I.B. SPOSÓB ORGANIZACJI KSZTAŁCENIA

1. WYMAGANIA OGÓLNE

- 1.1. Studia drugiego stopnia trwają nie krócej niż 4 semestry.
- 1.2. Liczba godzin zajęć, w tym praktyk zawodowych, nie może być mniejsza niż 1300.
- 1.3. Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów drugiego stopnia nie może być mniejsza niż 120.
- 1.4. Kierunek pielęgniarstwo jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej – nauki medyczne lub dyscypliny naukowej – nauki o zdrowiu jako dyscypliny wiodącej.

2. ZAJĘCIA I GRUPY ZAJĘĆ

2.1. Proces kształcenia jest realizowany w postaci:

- 1) zajęć lub grup zajęć odpowiadających poszczególnym zagadnieniom z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
- 2) grup zajęć zintegrowanych łączących dwa albo więcej zagadnień z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
- 3) wielodyscyplinarnych grup zajęć poświęconych określonym zagadnieniom.

2.2. W przypadku studiów o profilu:

- 1) ogólnoakademickim – program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć, związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów i uwzględnia udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności;
- 2) praktycznym – program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć kształtujące umiejętności praktyczne, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.

2.3. Proces kształcenia na studiach drugiego stopnia jest zorganizowany w sposób umożliwiający studentom będącym absolwentami studiów pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo, którzy rozpoczęli kształcenie przed rokiem akademickim 2016/2017 i nie ukończyli kursu specjalistycznego, o którym mowa w art. 15a ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca

2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 814 i 854), osiągnięcie szczegółowych efektów uczenia się określonych dla studiów pierwszego stopnia w zakresie wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne, niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich.

2.4. Zajęcia w pracowniach umiejętności pielęgniarskich, pracowniach symulacji wysokiej wierności oraz zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe są realizowane w grupach liczących nie więcej niż 8 studentów, z tym że zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe w oddziałach szpitalnych intensywnej terapii, neonatologicznych i pediatrycznych oraz w blokach operacyjnych i podstawowej opiece zdrowotnej są realizowane w grupach liczących nie więcej niż 4 studentów.

3. MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH I PUNKTÓW ECTS

Grupy zajęć, w ramach których osiąga się szczegółowe efekty uczenia się	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
A. Nauki społeczne i humanistyczne	220	19
B. Zaawansowana praktyka pielęgniarska	510	40
C. Badania naukowe i rozwój praktyki zawodowej pielęgniarki	170	15
D. Praktyki zawodowe	200	10
Razem	1100	84

3.1. Do dyspozycji uczelni pozostawia się nie mniej niż 200 godzin zajęć (16 punktów ECTS), które mogą być realizowane jako zajęcia uzupełniające wiedzę, umiejętności lub kompetencje społeczne w grupach zajęć A–C, z tym że program studiów umożliwi studentowi wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 5 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.

3.2. W ramach kształcenia w grupie zajęć A są prowadzone zajęcia z języka angielskiego w wymiarze nie mniejszym niż 90 godzin. Zajęcia z języka angielskiego obejmują terminologię specjalistyczną z zakresu pielęgniarstwa. Zajęciom tym przypisuje się nie mniej niż 6 punktów ECTS.

3.3. Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie może być większa niż:

- 1) 20 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów – w przypadku studiów o profilu praktycznym;
- 2) 30 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów – w przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim.

Kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość może być prowadzone w grupach zajęć A–C, wyłącznie w ramach zajęć umożliwiających osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie wiedzy.

3.4. Program studiów umożliwia studentom uzyskanie nie mniej niż 20 punktów ECTS za przygotowanie pracy dyplomowej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego.

4. PRAKTYKI ZAWODOWE

4.1. Praktyki zawodowe (grupa zajęć D) służą doskonaleniu w warunkach klinicznych efektów uczenia się osiągniętych w kategorii umiejętności w grupach zajęć A i B.

Zakres praktyk zawodowych	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
Zarządzanie w praktyce zawodowej pielęgniarki	20	1
Opieka i edukacja terapeutyczna w wybranych chorobach przewlekłych	160	8
Ordynowanie leków i wystawianie recept	20	1
Razem	200	10

4.2. Realizacja zajęć w ramach praktyk zawodowych (grupa zajęć D) w warunkach naturalnych jest poprzedzona realizacją zajęć w warunkach symulowanych w oparciu o scenariusze wysokiej wierności prowadzonych w grupie zajęć A w wymiarze co najmniej 10 godzin oraz w grupie zajęć B w wymiarze co najmniej 96 godzin.

4.3. Program praktyk zawodowych i terminy ich odbywania oraz sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się ustala uczelnia.

5. INFRASTRUKTURA NIEZBĘDNA DO PROWADZENIA KSZTAŁCENIA

5.1. Proces kształcenia odbywa się z wykorzystaniem infrastruktury pozwalającej na osiągnięcie efektów uczenia się.

5.2. Praktyki zawodowe są prowadzone w oparciu o infrastrukturę uczelni lub infrastrukturę podmiotów wykonujących działalność leczniczą, z którymi uczelnia zawarła umowy lub porozumienia, w szczególności w oddziałach szpitalnych oraz gabinetach pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej i lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.

II.B. OSOBY PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE

1. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć A–C jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających kompetencje zawodowe lub naukowe oraz doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje i doświadczenie.

2. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć A–C, w ramach zajęć obejmujących treści kształcenia z zakresu opieki pielęgniarskiej, jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających prawo wykonywania zawodu pielęgniarki oraz co najmniej dwuletnią praktykę zawodową w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje i taką praktykę.

3. Praktyki zawodowe (grupa zajęć D) są realizowane pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu pielęgniarki, będącej pracownikiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą oraz wykonującej zadania zawodowe w komórce organizacyjnej podmiotu, w której student odbywa praktykę zawodową, a nadzór nad realizacją praktyk zawodowych sprawuje opiekun praktyk z uczelni.

III.B. EFEKTY UCZENIA SIĘ

1. OGÓLNE EFEKTY UCZENIA SIĘ

1.1. W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- 1) regulacje prawne w zakresie wykonywania zawodu pielęgniarki i udzielania świadczeń zdrowotnych;
- 2) założenia kształcenia na studiach przygotowującego do wykonywania zawodu pielęgniarki i kształcenia podyplomowego pielęgniarek;

- 3) kierunki rozwoju pielęgniarstwa w Europie i na świecie;
- 4) problematykę zarządzania zespołami pielęgniarskimi i organizacji opieki zdrowotnej;
- 5) uwarunkowania rozwoju jakości usług zdrowotnych i zarządzanie jakością;
- 6) uwarunkowania kulturowe i religijne sprawowania opieki pielęgniarskiej nad pacjentami różnych narodowości i wyznań;
- 7) zadania pielęgniarki w opiece koordynowanej w podstawowej opiece zdrowotnej;
- 8) zasady orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wystawiania zaświadczeń o czasowej niezdolności do pracy;
- 9) standardy realizacji świadczeń w ramach zaawansowanej praktyki pielęgniarskiej oraz świadczeń pielęgniarskich udzielanych samodzielnie;
- 10) mechanizmy działania produktów leczniczych oraz zasady ich ordynowania;
- 11) wytyczne terapeutyczne i standardy opieki pielęgniarskiej w chorobach przewlekłych;
- 12) zasady udzielania świadczeń zdrowotnych w chorobach przewlekłych w ramach zaawansowanej praktyki pielęgniarskiej;
- 13) zasady specjalistycznego leczenia ran przewlekłych, w tym odleżyn i owrzodzeń nowotworowych oraz pielęgnacji przetok;
- 14) metody i zasady terapii bólu ostrego i przewlekłego;
- 15) metody i zasady edukacji zdrowotnej osób z chorobami przewlekłymi;
- 16) metody i zasady prowadzenia badań naukowych;
- 17) wymagania dotyczące przygotowywania publikacji naukowych;
- 18) proces planowania opieki nad pacjentem zgodnie z praktyką pielęgniarską opartą na faktach.

1.2. W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- 1) rozwiązywać problemy zawodowe powstające w ramach wykonywania zawodu pielęgniarki, w szczególności związane z podejmowaniem decyzji w sytuacjach trudnych, wynikających ze specyfiki zadań zawodowych i warunków ich realizacji;
- 2) stosować odpowiednie przepisy prawa podczas wykonywania praktyki zawodowej pielęgniarki;
- 3) opracowywać założenia polityki kadrowej odpowiednie do zapotrzebowania pacjentów na opiekę pielęgniarską;

- 4) stosować metody oraz techniki organizacji i zarządzania w analizowaniu i rozwiązywaniu problemów organizacyjnych oraz usprawnianiu wykonywania praktyki zawodowej pielęgniarki;
- 5) organizować i nadzorować pracę zespołów pielęgniarek, położnych lub personelu pomocniczego;
- 6) dobierać i zlecać badania diagnostyczne w ramach uprawnień zawodowych pielęgniarki oraz interpretować ich wyniki;
- 7) opracować program edukacji terapeutycznej pacjenta z chorobą przewlekłą, prowadzić tę edukację i dokonać ewaluacji tego programu;
- 8) samodzielnie realizować świadczenia zdrowotne związane z profilaktyką i opieką nad pacjentem z przewlekłą obturacyjną chorobą płuc (POChP), w warunkach opieki stacjonarnej i domowej;
- 9) samodzielnie realizować świadczenia zdrowotne w zakresie opieki nad pacjentem leczonym hemodializą, dializą otrzewnową i technikami pokrewnymi;
- 10) samodzielnie realizować świadczenia zdrowotne w zakresie opieki nad pacjentem z przetoką jelitową (kolostomią, ileostomią) i przetoką moczową;
- 11) samodzielnie realizować świadczenia zdrowotne w zakresie opieki nad dorosłym i dzieckiem z zastosowanym żywieniem dojelitowym i pozajelitowym;
- 12) prowadzić edukację terapeutyczną w celu poprawy jakości życia pacjenta z chorobą przewlekłą (cukrzycą, POChP lub chorobą układu krążenia);
- 13) sprawować kompleksową opiekę nad pacjentem z cukrzycą stosującym terapię ciągłego podskórnego wlewu insuliny oraz realizować zadania edukatora do spraw diabetologii;
- 14) samodzielnie realizować świadczenia zdrowotne w zakresie opieki nad pacjentem z raną odleżynową, owrzodzeniem nowotworowym, oparzeniem, odmrożeniem, raną urazową powierzchowną, owrzodzeniem kończyn dolnych i stopą cukrzycową oraz pielęgnować ranę metodami zachowawczymi i zabiegowymi, w tym usuwać martwicę z rany;
- 15) realizować specjalistyczne świadczenia zdrowotne w zakresie kompresjoterapii profilaktycznej i leczniczej w chorobach układu żylnego i limfatycznego;
- 16) samodzielnie realizować specjalistyczne świadczenia zdrowotne z zakresu terapii bólu ostrego i przewlekłego;
- 17) samodzielnie lub we współpracy z innymi członkami zespołu terapeutycznego udzielać świadczeń zdrowotnych w zakresie rehabilitacji osób z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi;

- 18) koordynować opiekę zdrowotną nad pacjentem w systemie ochrony zdrowia oraz realizować kompleksowe świadczenia pielęgniarские w podstawowej opiece zdrowotnej;
- 19) samodzielnie ordynować leki, środki specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne, w tym wystawiać na nie recepty lub zlecenia w ramach uprawnień zawodowych pielęgniarki;
- 20) samodzielnie udzielać porad zdrowotnych w zakresie uprawnień zawodowych pielęgniarki;
- 21) określać standardy opieki pielęgniarской oraz wdrażać je do praktyki pielęgniarской;
- 22) komunikować się z pacjentem, uwzględniając uwarunkowania kulturowe i religijne;
- 23) prowadzić badania naukowe i upowszechniać ich wyniki;
- 24) wykorzystywać wyniki badań naukowych i światowy dorobek pielęgniarstwa w planowaniu opieki nad pacjentami i dla rozwoju praktyki pielęgniarской;
- 25) udzielać pacjentom informacji w zakresie dostępu do poszczególnych rodzajów świadczeń zdrowotnych i kierować do realizacji świadczeń w ramach uprawnień zawodowych pielęgniarki;
- 26) wykorzystywać nowoczesne metody nauczania i ewaluacji stosowane w kształceniu na studiach przygotowującym do wykonywania zawodu pielęgniarki i kształceniu podyplomowym pielęgniarek.

1.3. W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- 1) dokonywania krytycznej oceny działań własnych i działań współpracowników przy zachowaniu szacunku dla różnic światopoglądowych i kulturowych;
- 2) formułowania opinii dotyczących różnych aspektów działalności zawodowej i zasięgnięcia porad ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemów;
- 3) okazywania dbałości o prestiż zawodu pielęgniarki i solidarność zawodową;
- 4) rozwiązywania złożonych problemów etycznych związanych z wykonywaniem zawodu pielęgniarki i wskazywania priorytetów w realizacji określonych zadań;
- 5) ponoszenia odpowiedzialności za realizowane świadczenia zdrowotne;
- 6) wykazywania profesjonalnego podejścia do strategii marketingowych przemysłu farmaceutycznego i reklamy jego produktów.

2. SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

A. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANISTYCZNE (prawo w praktyce zawodowej pielęgniarstwa, zarządzanie w praktyce zawodowej pielęgniarstwa, dydaktyka medyczna, wielokulturowość w praktyce zawodowej pielęgniarstwa, język angielski)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- A.W1. znaczenie i skutki prawne zdarzeń medycznych;
- A.W2. problematykę zdarzeń niepożądanych i błędów medycznych w aspekcie bezpieczeństwa pacjenta;
- A.W3. istotę błędów medycznych w interwencjach pielęgniarstwach;
- A.W4. problematykę ubezpieczeń w zakresie odpowiedzialności cywilnej;
- A.W5. przepisy prawa dotyczące przetwarzania danych osobowych szczególnych kategorii w systemie ochrony zdrowia;
- A.W6. zakresy uprawnień zawodowych do udzielania świadczeń zdrowotnych przez pielęgniarkę w odniesieniu do poziomów kwalifikacji zawodowych pielęgniarstwa;
- A.W7. metody zarządzania w systemie ochrony zdrowia;
- A.W8. zasady funkcjonowania organizacji i budowania jej struktur;
- A.W9. metody oceny zapotrzebowania na opiekę pielęgniarstwą w podstawowej opiece zdrowotnej oraz w opiece ambulatoryjnej, szpitalnej i domowej;
- A.W10. pojęcie kultury organizacyjnej i czynniki ją determinujące;
- A.W11. mechanizmy podejmowania decyzji w zarządzaniu;
- A.W12. style zarządzania i znaczenie przywództwa w rozwoju pielęgniarstwa;
- A.W13. zasady realizacji i finansowania świadczeń pielęgniarstwach w systemie ubezpieczenia zdrowotnego;
- A.W14. specyfikę funkcji kierowniczych, w tym istotę delegowania zadań;
- A.W15. metody diagnozy organizacyjnej, koncepcję i teorię zarządzania zmianą oraz zasady zarządzania strategicznego;
- A.W16. problematykę zarządzania zasobami ludzkimi;
- A.W17. uwarunkowania rozwoju zawodowego pielęgniarstwa;
- A.W18. naukowe podstawy ergonomii w środowisku pracy;
- A.W19. istotę procesu zmian i zasady zarządzania zmianą;
- A.W20. modele i strategie zarządzania jakością w opiece zdrowotnej;
- A.W21. podstawowe pojęcia z zakresu dydaktyki medycznej;
- A.W22. metody prowadzenia działalności edukacyjnej wśród pacjentów;

- A.W23. metody nauczania i środki dydaktyczne stosowane w kształceniu na studiach przygotowującym do wykonywania zawodu pielęgniarki i kształceniu podyplomowym pielęgniarek;
- A.W24. teorię pielęgniarstwa wielokulturowego Madeleine Leininger;
- A.W25. kulturowe uwarunkowania organizacji leczenia i zapewnienia opieki, z uwzględnieniem zachowań zdrowotnych i podejścia do leczenia;
- A.W26. różnice kulturowe i religijne w postrzeganiu człowieka i w komunikacji międzykulturowej.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- A.U1. oceniać zdarzenia w praktyce zawodowej pielęgniarki w kontekście zgodności z przepisami prawa oraz możliwości i sposobów dochodzenia roszczeń, a także wskazywać możliwości rozwiązania danego problemu;
- A.U2. kwalifikować daną sytuację zawodową w odniesieniu do prawa cywilnego, prawa karnego i prawa pracy oraz w zakresie odpowiedzialności zawodowej;
- A.U3. analizować przyczyny błędów medycznych i wdrażać działania zapobiegawcze w ramach uprawnień zawodowych pielęgniarki;
- A.U4. stosować metody analizy strategicznej niezbędne dla funkcjonowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą;
- A.U5. organizować i nadzorować pracę zespołów pielęgniarek, położnych lub personelu pomocniczego;
- A.U6. stosować różne metody podejmowania decyzji zawodowych i zarządczych;
- A.U7. planować zasoby ludzkie, wykorzystując różne metody, organizować rekrutację pracowników i planować proces adaptacji zawodowej;
- A.U8. opracowywać plan własnego rozwoju zawodowego i motywować do rozwoju zawodowego innych członków podległego zespołu;
- A.U9. opracowywać standardy organizacyjne oraz przygotowywać opisy stanowisk pracy dla pielęgniarek i innych podległych pracowników;
- A.U10. opracowywać harmonogramy pracy personelu w oparciu o ocenę zapotrzebowania na opiekę pielęgniarską;
- A.U11. nadzorować jakość opieki pielęgniarskiej w podmiocie wykonującym działalność leczniczą, w tym przygotować ten podmiot do zewnętrznej oceny jakości;
- A.U12. organizować proces dydaktyczny z wykorzystaniem nowoczesnych technologii stosowanych w kształceniu na studiach przygotowującym do wykonywania zawodu pielęgniarki i kształceniu podyplomowym pielęgniarek;

- A.U13. dobierać odpowiednie środki i metody nauczania w działalności dydaktycznej;
- A.U14. dokonywać weryfikacji prawidłowości organizacji procesu kształcenia zawodowego;
- A.U15. wykorzystywać w pracy zróżnicowane metody i techniki komunikacji interpersonalnej wynikające z uwarunkowań kulturowych, etnicznych, religijnych i społecznych;
- A.U16. stosować w praktyce założenia teorii pielęgniarstwa wielokulturowego Madeleine Leininger;
- A.U17. rozpoznawać kulturowe uwarunkowania stylu życia mające wpływ na zdrowie i chorobę;
- A.U18. uwzględniać uwarunkowania religijne i kulturowe w odniesieniu do potrzeb pacjentów w opiece zdrowotnej;
- A.U19. porozumiewać się w języku angielskim na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Kształcenia Językowego.

B. ZAAWANSOWANA PRAKTYKA PIEŁĘGNIARSKA (farmakologia i ordynowanie produktów leczniczych, pielęgniarstwo epidemiologiczne, poradnictwo w pielęgniarstwie, koordynowana opieka zdrowotna, opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych (w tym choroby przewlekłe układu krążenia – niewydolność krążenia i zaburzenia rytmu serca, nadciśnienie tętnicze), choroby przewlekłe układu oddechowego (niewydolność oddechowa, POChP), choroby o podłożu alergicznym, choroby nerek (leczenie nerkozastępcze, w tym dializoterapia), cukrzyca (opieka nad pacjentem z cukrzycą i edukacja w cukrzycy), rany przewlekłe i przetoki (leczenie ran, kompresjoterapia, opieka nad pacjentem z przetoką jelitową i moczową), ból ostry i przewlekły (w tym terapia bólu u dorosłych), leczenie żywieniowe dojelitowe i pozajelitowe, tlenoterapia ciągła i wentylacja mechaniczna oraz pielęgnowanie dorosłego wentylowanego mechanicznie w chorobach przewlekłych, choroby nowotworowe, zaburzenia układu nerwowego, zaburzenia zdrowia psychicznego oraz rehabilitacja pacjenta z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- B.W1. mechanizmy działania produktów leczniczych oraz ich przemiany w organizmie człowieka zależne od wieku i problemów zdrowotnych;
- B.W2. regulacje prawne związane z refundacją leków, wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- B.W3. zasady ordynowania leków zawierających określone substancje czynne (z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe) oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego,

- w tym wystawiania na nie recept, a także zasady ordynowania określonych wyrobów medycznych, w tym wystawiania na nie recept albo zleceń;
- B.W4. zjawisko polifarmakoterapii i polipragmazji oraz objawy i skutki uboczne działania leków zawierających określone substancje czynne;
- B.W5. założenia nadzoru nad zakażeniami w podmiotach leczniczych, z uwzględnieniem rejestracji zakażeń oraz zasady współpracy w zespołach interprofesjonalnych w tym zakresie;
- B.W6. uwarunkowania profilaktyki, występowania i kontroli zakażeń szpitalnych w działalności podmiotów leczniczych, z uwzględnieniem czynników etiologicznych, w tym patogenów alarmowych;
- B.W7. zasady planowania, opracowywania, wdrażania i nadzorowania działań zapobiegawczych oraz przeciwepidemicznych;
- B.W8. założenia teoretyczne poradnictwa w pracy pielęgniarki bazujące na regulacjach prawnych i transteoretycznym modelu zmiany Prochaski i DiClemente;
- B.W9. predyktory funkcjonowania człowieka zdrowego i chorego, z uwzględnieniem choroby przewlekłej;
- B.W10. metody oceny stanu zdrowia pacjenta w poradnictwie pielęgniarskim;
- B.W11. zasady postępowania terapeutycznego w przypadku problemów zdrowotnych;
- B.W12. zasady doboru badań diagnostycznych i interpretacji ich wyników w zakresie posiadanych uprawnień zawodowych pielęgniarki;
- B.W13. zakres profilaktyki chorób zakaźnych, społecznych i cywilizacyjnych;
- B.W14. modele opieki koordynowanej funkcjonujące w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach;
- B.W15. zadania koordynatora świadczeń zdrowotnych w wybranych rodzajach świadczeń;
- B.W16. zasady koordynowania programów zdrowotnych oraz organizacji procesu udzielania świadczeń zdrowotnych w różnych obszarach systemu ochrony zdrowia, z uwzględnieniem aktualnych zmian systemowych;
- B.W17. zasady funkcjonowania zespołów interprofesjonalnych w opiece zdrowotnej w oparciu o wybrane obszary świadczeń specjalistycznych, w tym zespołu psychiatrycznej opieki środowiskowej;
- B.W18. zasady postępowania diagnostyczno-terapeutycznego i opieki nad pacjentami z niewydolnością krążenia, zaburzeniami rytmu serca i nadciśnieniem tętniczym oraz nowoczesne technologie wykorzystywane w terapii i monitorowaniu pacjentów z chorobami układu krążenia;

- B.W19. patomechanizm, objawy, diagnostykę, leczenie i postępowanie pielęgniarskie w niewydolności oddechowej, POChP i chorobach o podłożu alergicznym, w warunkach opieki stacjonarnej i domowej;
- B.W20. zastosowanie spirometrii w ocenie zaburzonej wydolności oddechowej oraz zasady pomiaru szczytowego przepływu wydechowego (*Peak Expiratory Flow*, PEF), testów nadreaktywności oskrzeli, badań *in vivo* i *in vitro*;
- B.W21. grupy leków stosowanych w chorobach alergicznych mających wpływ na wynik testów skórnych;
- B.W22. gospodarkę wodno-elektrolitową i kwasowo-zasadową u pacjenta dializowanego;
- B.W23. zasady i zakres farmakoterapii stosowanej u pacjenta dializowanego;
- B.W24. uprawnienia zawodowe pielęgniarki w leczeniu dializami oraz standardy specjalistycznej opieki pielęgniarskiej nad pacjentem w przebiegu leczenia nerkozastępczego w technikach przerywanych i technikach ciągłych (*Continuous Renal Replacement Therapy*, CRRT);
- B.W25. zasady funkcjonowania stacji dializ i leczenia nerkozastępczego (ciągła ambulatoryjna dializa otrzewnowa – CADO, ambulatoryjna dializa otrzewnowa – ADO, hemodializa);
- B.W26. przyczyny i zasady postępowania diagnostyczno-terapeutycznego oraz opieki nad pacjentami z niewydolnością narządową;
- B.W27. kryteria kwalifikacji i procedury stwierdzenia śmierci mózgowej oraz warunki zaprzestania tlenoterapii daremnej;
- B.W28. zasady opieki nad pacjentem – biorcą narządów przed przeszczepieniem narządów i po ich przeszczepieniu oraz nad dawcą narządów;
- B.W29. patomechanizm cukrzycy, astmy, POChP i przewlekłej niewydolności krążenia oraz ich powikłania;
- B.W30. nowoczesne technologie leczenia i monitorowania cukrzycy, z uwzględnieniem osobistych pomp insulinowych i systemów do ciągłego monitorowania glikemii;
- B.W31. zasady i metody prowadzenia edukacji terapeutycznej pacjenta, jego rodziny lub opiekuna w zakresie prowadzenia samokontroli i samoopieki w cukrzycy, astmie, POChP i przewlekłej niewydolności krążenia;
- B.W32. etiopatogenezę nowotworów oraz epidemiologię i profilaktykę chorób nowotworowych;
- B.W33. zasady leczenia pacjenta z chorobą nowotworową, w tym terapii spersonalizowanej, i opieki nad takim pacjentem;
- B.W34. zasady i sposoby pielęgnowania pacjenta po radioterapii i chemioterapii;

- B.W35. metody rozpoznawania reakcji pacjenta na chorobę i leczenie onkologiczne;
- B.W36. czynniki ryzyka, patomechanizm zaburzenia gojenia ran, klasyfikację i kliniczne metody oceny ran niegojących się oraz postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne zachowawcze i zabiegowe;
- B.W37. zasady stosowania hiperbarii tlenowej, terapii podciśnieniowej, larw i biochirurgii w leczeniu owrzodzeń żylnych i niedokrwiennych, odleżyn, odmrożeń i zespołu stopy cukrzycowej;
- B.W38. współczesne koncepcje miejscowego leczenia rany niegojącej się, w tym rodzaje lawaseptyków, antyseptyków i opatrunków oraz zasady ich doboru i refundacji, zasady ogólnego leczenia ran niegojących się oraz metody wspomagające proces gojenia ran;
- B.W39. zasady posługiwania się podstawowymi narzędziami chirurgicznymi w procesie opracowywania i leczenia rany;
- B.W40. zasady edukacji i przygotowania pacjenta, jego rodziny lub opiekuna w zakresie profilaktyki występowania ran, ich powikłań oraz pielęgnacji ran niegojących się;
- B.W41. zastosowanie kompresjoterapii profilaktycznej i leczniczej w chorobach układu żylnego i limfatycznego;
- B.W42. zasady oceny funkcjonowania przetoki jelitowej i moczowej oraz ich powikłań, w tym zasady postępowania w powikłaniach miejscowych;
- B.W43. zasady przygotowania pacjenta z przetoką jelitową i moczową, jego rodziny lub opiekuna do opieki nad pacjentem, zasady doboru sprzętu stomijnego i jego refundacji oraz zasady stałej i kompleksowej opieki nad pacjentem z przetoką;
- B.W44. rodzaje bólu (ostry, przewlekły), mechanizm i drogi przewodzenia oraz czynniki wpływające na jego odczuwanie;
- B.W45. metody i narzędzia oceny i monitorowania odczuwania bólu przez pacjenta;
- B.W46. zasady i metody farmakologicznego i nefarmakologicznego postępowania przeciwbólowego w różnych sytuacjach klinicznych u dorosłych, w tym osób starszych;
- B.W47. działanie i skuteczność leków przeciwbólowych z różnych grup (opiodowe i nieopiodowe leki przeciwbólowe, niesteroidowe leki przeciwzapalne – NLPZ, drabina analgetyczna i koanalgetyki) oraz ich działania niepożądane;
- B.W48. metody leczenia żywieniowego dziecka i dorosłego, zasady współpracy z zespołem żywieniowym w planowaniu i realizacji metod, technik oraz rodzajów żywienia dojelitowego i pozajelitowego w ramach profilaktyki powikłań;
- B.W49. wskazania oraz powikłania stosowania tlenoterapii;

- B.W50. zasady stosowania nowoczesnych metod tlenoterapii i monitorowania stanu pacjenta ze względu na toksyczność tlenu;
- B.W51. wskazania i zasady stosowania wentylacji mechanicznej inwazyjnej i nieinwazyjnej oraz możliwe powikłania jej zastosowania w podmiocie leczniczym lub środowisku domowym;
- B.W52. przyczyny, objawy i przebieg depresji, zaburzeń lękowych oraz uzależnień;
- B.W53. zasady opieki pielęgniarskiej nad pacjentem z zaburzeniami psychicznymi, w tym z depresją i zaburzeniami lękowymi, oraz pacjentem uzależnionym, jego rodziną lub opiekunem, oraz zasady edukacji terapeutycznej i rehabilitacji psychiatrycznej tych osób, z uwzględnieniem wszystkich poziomów świadczeń zdrowotnych (ambulatoryjnych, pośrednich, szpitalnych oraz środowiska życia pacjenta);
- B.W54. zakres pomocy w ramach świadczeń zdrowotnych oferowanych osobom z problemami zdrowia psychicznego oraz ich rodzinom lub opiekunom;
- B.W55. zasady opieki pielęgniarskiej nad pacjentem z zaburzeniami układu nerwowego, w tym z chorobami degeneracyjnymi;
- B.W56. zastosowanie i zasady wykonywania badania ultrasonograficznego (USG) do oceny lokalizacji naczyń obwodowych w czasie ich kaniulacji, lokalizacji cewnika Foleya, zgłębnika żołądka, rurki intubacyjnej oraz przepływu naczyniowego i ukrwienia rany;
- B.W57. zasady orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wystawiania zaświadczeń o czasowej niezdolności do pracy.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- B.U1. dobierać i przygotowywać zapisy form recepturowych leków zawierających określone substancje czynne na podstawie ukierunkowanej oceny stanu pacjenta;
- B.U2. interpretować charakterystyki farmaceutyczne produktów leczniczych;
- B.U3. dobierać i ordynować leki zawierające określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, w tym wystawiać na nie recepty;
- B.U4. dobierać i ordynować środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawiać na nie recepty, oraz ordynować określone wyroby medyczne, w tym wystawiać na nie zlecenia albo recepty;
- B.U5. rozpoznawać zjawisko i skutki polifarmakoterapii i polipragmazji oraz edukować pacjenta, jego rodzinę lub opiekuna, a także pracowników opieki zdrowotnej w zakresie stosowanej farmakoterapii;

- B.U6. stosować zasady zapobiegania zakażeniom związanym z opieką zdrowotną i wybranym chorobom zakaźnym oraz zwalczania tych zakażeń i chorób, a także zasady nadzoru epidemiologicznego;
- B.U7. planować i prowadzić edukację pracowników opieki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i zwalczania zakażeń szpitalnych oraz edukację pacjentów, ich rodzin lub opiekunów w zakresie odnoszącym się do opieki poszpitalnej;
- B.U8. wykorzystywać wskaźniki jakości zarządzania opieką pielęgniarską w nadzorze epidemiologicznym oraz analizować wieloaspektowość występowania zakażeń szpitalnych;
- B.U9. diagnozować zagrożenia zdrowotne pacjenta z chorobą przewlekłą;
- B.U10. oceniać adaptację pacjenta do choroby przewlekłej;
- B.U11. udzielać porad osobom zagrożonym uzależnieniami i uzależnionym, wykorzystując transteoretyczny model zmian Prochaski i DiClemente;
- B.U12. przygotowywać materiały edukacyjne dla pacjenta, jego rodziny lub opiekuna w ramach poradnictwa zdrowotnego;
- B.U13. wykorzystywać zasoby technologiczne dla potrzeb poradnictwa zdrowotnego;
- B.U14. dobierać i stosować metody oceny stanu zdrowia pacjenta w ramach udzielania porad pielęgniarskich;
- B.U15. wdrażać interwencje terapeutyczne w zależności od oceny stanu pacjenta w ramach posiadanych uprawnień zawodowych pielęgniarki;
- B.U16. dostosowywać do rozpoznanych potrzeb zdrowotnych dostępne programy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej;
- B.U17. wdrażać programy promocji zdrowia dla pacjentów, ich rodzin lub opiekunów;
- B.U18. stosować wybrane metody edukacji zdrowotnej;
- B.U19. prowadzić działania w zakresie profilaktyki i prewencji chorób zakaźnych, społecznych i cywilizacyjnych;
- B.U20. reagować na swoiste zagrożenia zdrowotne występujące w środowisku zamieszkania, nauczania i wychowania oraz pracy;
- B.U21. koordynować realizację świadczeń zdrowotnych dla pacjentów z chorobami przewlekłymi;
- B.U22. opracowywać diagnozę potrzeb zdrowotnych i plan organizacji opieki oraz leczenia na poziomie organizacji i międzyinstytucjonalnym;
- B.U23. planować i koordynować proces udzielania świadczeń zdrowotnych, z uwzględnieniem kryterium jakości i efektywności;

- B.U24. planować i prowadzić edukację terapeutyczną pacjenta w zakresie samoobserwacji i samopielęgnacji oraz jego rodziny lub opiekuna w zakresie opieki nad pacjentem z chorobą przewlekłą (przewlekłą niewydolnością krążenia, zaburzeniami rytmu serca i nadciśnieniem tętniczym, POChP, cukrzycą);
- B.U25. wykorzystywać nowoczesne technologie informacyjne do monitorowania stanu pacjentów z chorobami przewlekłymi;
- B.U26. wykonywać badania diagnostyczne stosowane w przewlekłych chorobach układu oddechowego i interpretować ich wyniki;
- B.U27. sprawować specjalistyczną opiekę pielęgniarską nad pacjentem w przebiegu leczenia nerkozastępczego w technikach przerywanych oraz technikach ciągłych (CRRT);
- B.U28. planować i prowadzić edukację terapeutyczną pacjenta w zakresie samoobserwacji i samopielęgnacji oraz jego rodziny lub opiekuna w zakresie opieki nad pacjentem podczas dializy i hemodializy;
- B.U29. modyfikować dawkę leków w trakcie hemodializy i dializy otrzewnowej zgodnie z ustalonym planem leczenia;
- B.U30. planować i sprawować opiekę pielęgniarską nad pacjentem z niewydolnością narządową przed przeszczepieniem narządów i po ich przeszczepieniu;
- B.U31. planować, sprawować i koordynować opiekę nad pacjentem z cukrzycą;
- B.U32. motywować pacjenta z cukrzycą do radzenia sobie z chorobą i do współpracy w procesie leczenia;
- B.U33. stosować nowoczesne metody monitorowania glikemii i podawania insuliny, w szczególności techniką podskórnego wlewu;
- B.U34. planować opiekę nad pacjentami z wybranymi chorobami nowotworowymi leczonymi systemowo;
- B.U35. obsługiwać wszczepialne systemy dostępu naczyniowych (*Totally Implantable Venous Access Devices*, TIVDs) w warunkach chemioterapii domowej;
- B.U36. stosować metody i środki łagodzące skutki uboczne chemioterapii i radioterapii;
- B.U37. rozpoznawać sytuację psychologiczną pacjenta i jego reakcje na chorobę oraz proces leczenia onkologicznego;
- B.U38. udzielać pacjentowi, jego rodzinie lub opiekunowi wsparcia motywacyjno-edukacyjnego w zakresie zapobiegania powikłaniom wynikającym z choroby nowotworowej oraz leczenia onkologicznego i jego objawów ubocznych;
- B.U39. rozpoznać czynniki ryzyka zaburzające proces gojenia ran oraz sklasyfikować i klinicznie ocenić rany niegojące się;

- B.U40. samodzielnie dobrać do rodzaju i stanu rany metody leczenia rany oraz nowoczesne opatrunki;
- B.U41. stosować podciśnienie i terapię larwami w leczeniu ran przewlekłych;
- B.U42. usunąć martwicę z rany, wykorzystując narzędzia chirurgiczne;
- B.U43. doradzać członkom zespołu interprofesjonalnego w zakresie profilaktyki ran i ich nowoczesnego leczenia;
- B.U44. rozpoznać powikłania rany;
- B.U45. założyć paski do zamykania ran;
- B.U46. wykonać diagnostykę rany odleżynowej, owrzodzenia nowotworowego, oparzenia, odmrożenia, rany urazowej powierzchownej, owrzodzenia kończyn dolnych i zespołu stopy cukrzycowej;
- B.U47. dokonać pomiaru wskaźnika kostka-ramię, paluch-ramię oraz zaburzenia czucia i zinterpretować ich wyniki;
- B.U48. rozpoznać zmiany skórne na stopie oraz schorzenia paznokcia u pacjenta z cukrzycą;
- B.U49. rozróżniać i usuwać nagniotki, modzele oraz pielęgnować skórę stóp wokół rany u pacjenta z cukrzycą;
- B.U50. przygotować pacjenta do profilaktyki, samokontroli i pielęgnacji rany oraz ogólnego postępowania wspomagającego proces gojenia ran oraz jego rodzinę lub opiekuna do opieki nad pacjentem w tym zakresie;
- B.U51. przeprowadzić diagnostykę kwalifikującą chorego do kompresjoterapii;
- B.U52. stosować kompresjoterapię profilaktyczną w profilaktyce pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowej oraz stosować kompresjoterapię leczniczą w chorobach układu żylnego i limfatycznego;
- B.U53. pobrać materiał biologiczny z rany do badania bakteriologicznego i innych badań, w tym badania mykologicznego i wirusologicznego;
- B.U54. wyznaczyć miejsca wyłonienia przetoki jelitowej i moczowej, oceniać ich funkcjonowanie oraz stosować nowoczesne techniki pielęgnacji;
- B.U55. dobrać sprzęt i środki do zaopatrzenia przetoki jelitowej i moczowej oraz doradzać pacjentowi, jego rodzinie lub opiekunowi w zakresie refundacji i doboru tego sprzętu i tych środków oraz w zakresie możliwości wsparcia społecznego;
- B.U56. przygotować pacjenta, jego rodzinę lub opiekuna do postępowania w przypadku wystąpienia powikłań dermatologicznych i chirurgicznych przetoki jelitowej i moczowej;
- B.U57. wykonać irygację przetoki jelitowej (kolostomii);

- B.U58. wykorzystywać standaryzowane narzędzia do oceny natężenia bólu, z uwzględnieniem wieku i stanu klinicznego pacjenta;
- B.U59. samodzielnie dobierać i stosować metody leczenia farmakologicznego bólu ostrego i przewlekłego oraz metody nefarmakologicznego leczenia bólu w zależności od stanu klinicznego pacjenta;
- B.U60. monitorować skuteczność leczenia przeciwbólowego oraz modyfikować dawkę leku przeciwbólowego w zakresie zlecenia lekarskiego;
- B.U61. prowadzić edukację pacjenta, jego rodziny lub opiekuna w procesie terapii bólu ostrego i przewlekłego;
- B.U62. wykorzystywać standaryzowane narzędzia w przeprowadzaniu oceny stanu odżywienia pacjenta;
- B.U63. monitorować stan ogólny pacjenta w czasie leczenia żywieniowego w różnych stanach klinicznych;
- B.U64. prowadzić żywienie dojelitowe z wykorzystaniem różnych technik, w tym pompy żywieniowej i żywienia pozajelitowego drogą żył centralnych i obwodowych;
- B.U65. obsługiwać port naczyniowy, dostęp centralny, obwodowy, przezskórną endoskopową gastrostomię (PEG), przezskórną endoskopową jejunostomię (PEJ) oraz zgłębnik do żołądka lub zgłębnik dojelitowy;
- B.U66. edukować pacjenta, jego rodzinę lub opiekuna w zakresie prowadzenia żywienia dojelitowego lub pozajelitowego, obsługi i pielęgnacji dostępu żywieniowego oraz postępowania zapobiegającego powikłaniom żywienia dojelitowego i pozajelitowego;
- B.U67. samodzielnie ordynować środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego w określonych stanach klinicznych oraz wystawiać na nie recepty;
- B.U68. przygotowywać sprzęt i urządzenia do wdrożenia wentylacji mechanicznej inwazyjnej;
- B.U69. zapewniać pacjentowi wentylovanemu mechanicznie w sposób inwazyjny i nieinwazyjny kompleksową opiekę pielęgniarską w warunkach stacjonarnej opieki zdrowotnej i w warunkach domowych;
- B.U70. obsługiwać respirator w trybie wentylacji inwazyjnej i nieinwazyjnej;
- B.U71. przygotowywać i stosować sprzęt do prowadzenia wentylacji nieinwazyjnej;
- B.U72. edukować pacjenta, jego rodzinę lub opiekuna w zakresie postępowania zapobiegającego wystąpieniu powikłań związanych z prowadzeniem wentylacji mechanicznej oraz opieki nad pacjentem w warunkach domowych;
- B.U73. oceniać potrzeby zdrowotne pacjenta z zaburzeniami psychicznymi, w tym z depresją i zaburzeniami lękowymi, oraz pacjenta uzależnionego, a także planować interwencje w ramach uprawnień zawodowych pielęgniarki;

- B.U74. analizować i dostosowywać do potrzeb pacjenta programy promocji zdrowia psychicznego;
- B.U75. rozpoznawać sytuację życiową pacjenta w celu zapobiegania jego izolacji społecznej;
- B.U76. prowadzić psychoedukację pacjenta (dzieci, młodzieży, dorosłych, w tym osób starszych) z zaburzeniami psychicznymi, w tym z depresją i zaburzeniami lękowymi, oraz pacjenta uzależnionego, a także jego rodziny lub opiekuna;
- B.U77. prowadzić rehabilitację pacjenta z zaburzeniami psychicznymi, w tym treningi umiejętności społecznych w różnych obszarach opieki, w szczególności w środowisku pacjenta i jego rodziny;
- B.U78. sprawować zaawansowaną opiekę pielęgniarską nad pacjentem z zaburzeniami układu nerwowego, w tym z chorobami degeneracyjnymi;
- B.U79. wykonywać badania USG w celu lokalizacji naczyń obwodowych w czasie ich kaniulacji, lokalizacji cewnika Foleya, zgłębnika żołądka, rurki intubacyjnej oraz przepływu naczyniowego i ukrwienia rany;
- B.U80. stwierdzać wskazania zdrowotne wynikające ze stanu pacjenta.

C. BADANIA NAUKOWE I ROZWÓJ PRAKTYKI ZAWODOWEJ PIEŁĘGNIARKI

(badania naukowe w praktyce zawodowej pielęgniarki, statystyka medyczna, informacja naukowa, praktyka zawodowa pielęgniarki oparta na dowodach naukowych, praktyka zawodowa pielęgniarki w perspektywie międzynarodowej, seminarium dyplomowe)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- C.W1. uwarunkowania rozwoju badań naukowych w pielęgniarstwie;
- C.W2. priorytety badań naukowych w pielęgniarstwie;
- C.W3. dobre praktyki w badaniach naukowych;
- C.W4. metody, techniki i narzędzia badawcze stosowane w jakościowych i ilościowych badaniach naukowych;
- C.W5. zasady opracowania modelu badawczego, w tym cel, problemy badawcze, zmienne, wskaźniki do zmiennych, metody, techniki i narzędzia badawcze oraz dobór grupy do badań;
- C.W6. zasady analizy i prezentacji wyników badań naukowych oraz ich upowszechniania;
- C.W7. zasady przygotowywania baz danych do analiz statystycznych;
- C.W8. narzędzia informatyczne, testy statystyczne i zasady opracowywania wyników badań naukowych;
- C.W9. źródła naukowej informacji medycznej;

- C.W10. sposoby wyszukiwania informacji naukowej w bazach danych;
- C.W11. zasady i etapy praktyki zawodowej pielęgniarstwa opartej na dowodach naukowych (*Evidence Based Nursing Practice*);
- C.W12. założenia i zasady opracowywania standardów postępowania pielęgniarstwa, z uwzględnieniem praktyki zawodowej pielęgniarstwa opartej na dowodach naukowych oraz praktyki opartej na dowodach naukowych w medycynie;
- C.W13. zasady i etapy przygotowania rekomendacji, wytycznych i zaleceń w zakresie praktyki zawodowej pielęgniarstwa opartej na dowodach naukowych;
- C.W14. systemy kształcenia na studiach przygotowującego do wykonywania zawodu pielęgniarstwa i kształcenia podyplomowego pielęgniarstwa w wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej;
- C.W15. strukturę i zasoby pielęgniarstwa w Europie i na świecie oraz prognozy ich rozwoju;
- C.W16. główne zagrożenia środowiska pracy pielęgniarstwa i położnych w Europie i na świecie;
- C.W17. rolę i zadania krajowych i międzynarodowych organizacji pielęgniarstwa (m.in. Międzynarodowej Rady Pielęgniarek (*International Council of Nurses, ICN*), Europejskiej Federacji Stowarzyszeń Pielęgniarek (*European Federation of Nurses Associations, EFN*), Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego (PTP));
- C.W18. procedurę uznawania kwalifikacji zawodowych pielęgniarstwa w Rzeczypospolitej Polskiej i innych państwach europejskich;
- C.W19. systemy opieki pielęgniarstwa i współczesne kierunki rozwoju autonomii zawodu;
- C.W20. zasady dostępu obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej do świadczeń zdrowotnych w świetle prawa Unii Europejskiej;
- C.W21. rolę i priorytety polityki zdrowotnej Światowej Organizacji Zdrowia (*World Health Organization, WHO*) oraz Unii Europejskiej.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- C.U1. rozpoznać uwarunkowania rozwoju badań naukowych w pielęgniarstwie;
- C.U2. rozpoznać priorytety badań naukowych w pielęgniarstwie w ujęciu międzynarodowym, europejskim i krajowym;
- C.U3. scharakteryzować metody, techniki i narzędzia badawcze stosowane w badaniach naukowych w pielęgniarstwie;
- C.U4. opracować model badawczy, w tym sformułować cel badań, problemy badawcze, zmienne, wskaźniki do zmiennych, metody, techniki i narzędzia badawcze oraz dobrać grupę do badań;

- C.U5. przeprowadzić badanie naukowe, zaprezentować i zinterpretować jego wyniki oraz odnieść je do aktualnego stanu wiedzy;
- C.U6. przygotowywać bazy danych do obliczeń statystycznych;
- C.U7. stosować testy parametryczne i nieparametryczne dla zmiennych zależnych i niezależnych;
- C.U8. korzystać ze specjalistycznej literatury naukowej, krajowej i zagranicznej, z naukowych baz danych oraz informacji i danych przekazywanych przez międzynarodowe organizacje i stowarzyszenia pielęgniarskie;
- C.U9. wskazać różnice między praktyką opartą na dowodach naukowych a praktyką opartą na faktach;
- C.U10. wskazać etapy praktyki opartej na dowodach naukowych;
- C.U11. scharakteryzować poziomy i stopnie dowodów naukowych;
- C.U12. wykorzystywać wyniki badań naukowych w zakresie opieki pielęgniarskiej do podjęcia właściwej decyzji w praktyce zawodowej pielęgniarki;
- C.U13. przygotowywać rekomendacje w zakresie opieki pielęgniarskiej w oparciu o dowody naukowe;
- C.U14. analizować dokumenty Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i Międzynarodowej Rady Pielęgniarek (ICN) w zakresie aktualnego stanu pielęgniarstwa i uwarunkowań rozwoju zawodu pielęgniarki;
- C.U15. rozróżniać systemy kształcenia i uprawnienia zawodowe pielęgniarek w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą;
- C.U16. rozróżniać modele opieki pielęgniarskiej w kontekście rozwoju zawodu pielęgniarki i zachodzących zmian w zakresie opieki nad pacjentem w różnym wieku i stanie zdrowia.

IV.B. SPOSÓB WERYFIKACJI OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

1. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się wymaga zastosowania zróżnicowanych form sprawdzania, adekwatnych do kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, których dotyczą te efekty.
2. Osiągnięte efekty uczenia się w kategorii wiedzy można weryfikować za pomocą egzaminów pisemnych lub ustnych.

3. Jako formy egzaminów pisemnych można stosować eseje, raporty, krótkie ustrukturyzowane pytania, testy wielokrotnego wyboru (*Multiple Choice Questions*, MCQ), testy wielokrotnej odpowiedzi (*Multiple Response Questions*, MRQ), testy wyboru Tak/Nie lub dopasowania odpowiedzi.
4. Egzaminy powinny być standaryzowane i są ukierunkowane na sprawdzenie wiedzy na poziomie wyższym niż sama znajomość zagadnień (poziom zrozumienia zagadnień, umiejętność analizy i syntezy informacji oraz rozwiązywania problemów). Możliwe jest wykorzystanie opisów przypadków klinicznych, na podstawie których student ustala i prezentuje plan specjalistycznej opieki pielęgniarstwa.
5. Praca dyplomowa ma charakter badawczy, a jej zakres obejmuje efekty uczenia się objęte programem studiów.
6. Studia kończą się egzaminem dyplomowym obejmującym prezentację pracy dyplomowej i weryfikację osiągniętych efektów uczenia się objętych programem studiów.

STANDARD KSZTAŁCENIA PRZYGOTOWUJĄCEGO DO WYKONYWANIA
ZAWODU POŁOŻNEJ

Standard ma zastosowanie do kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu położnej, prowadzonego na studiach pierwszego stopnia i studiach drugiego stopnia na kierunku położnictwo.

A. STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA

I.A. SPOSÓB ORGANIZACJI KSZTAŁCENIA

1. WYMAGANIA OGÓLNE

- 1.1. Studia pierwszego stopnia trwają nie krócej niż 6 semestrów.
- 1.2. Liczba godzin zajęć, w tym praktyk zawodowych, nie może być mniejsza niż 4720.
- 1.3. Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów pierwszego stopnia nie może być mniejsza niż 180.
- 1.4. Kierunek położnictwo jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej – nauki medyczne albo dyscypliny naukowej – nauki o zdrowiu jako dyscypliny wiodącej.
- 1.5. Studia mają profil praktyczny.

2. ZAJĘCIA I GRUPY ZAJĘĆ

- 2.1. Proces kształcenia jest realizowany w postaci:
  - 1) zajęć lub grup zajęć odpowiadających poszczególnym zagadnieniom z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
  - 2) grup zajęć zintegrowanych łączących dwa lub więcej zagadnień z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
  - 3) wielodyscyplinarnych grup zajęć poświęconych określonym zagadnieniom.
- 2.2. Program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć kształtujące umiejętności praktyczne, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.

3. MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH I PUNKTÓW ECTS

Grupy zajęć, w ramach których osiąga się szczegółowe efekty uczenia się	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
A. Nauki przedkliniczne	500	20
B. Nauki społeczne i humanizm w położnictwie	380	15
C. Nauki w zakresie podstaw opieki położniczej	640	24
D. Nauki w zakresie opieki specjalistycznej	900	34
E. Zajęcia praktyczne	1100	41
F. Praktyki zawodowe	1200	46
Razem	4720	180

3.1. Program studiów konstruuje się tak, aby możliwe było przypisanie grupom zajęć powtarzalnej wartości punktowej wyrażonej w ECTS.

3.2. W ramach kształcenia w grupie zajęć B są prowadzone zajęcia z języka angielskiego, a w przypadku prowadzenia kształcenia w języku angielskim – z innego języka obcego, w wymiarze nie mniejszym niż 120 godzin. Zajęcia te obejmują terminologię specjalistyczną z zakresu położnictwa. Zajęciom tym przypisuje się nie mniej niż 5 punktów ECTS.

3.3. W ramach kształcenia w grupach zajęć B i C są prowadzone zajęcia obejmujące treści kształcenia z zakresu:

- 1) podstaw praktyki zawodowej położnej, w ramach których nie mniej niż 200 godzin jest realizowanych w formie ćwiczeń w pracowni umiejętności położniczych lub pracowni symulacji wysokiej wierności; zajęcia w formie ćwiczeń są realizowane przed rozpoczęciem zajęć praktycznych z tego zakresu w warunkach naturalnych;
- 2) badania fizykalnego, w ramach których nie mniej niż 40 godzin jest realizowanych w formie ćwiczeń w pracowni umiejętności położniczych lub pracowni symulacji wysokiej wierności, lub w warunkach naturalnych;
- 3) etyki zawodu położnej, w wymiarze nie mniejszym niż 35 godzin.

3.4. W ramach kształcenia w grupie zajęć D:

- 1) prowadzone są m.in. zajęcia obejmujące treści kształcenia w zakresie technik położniczych i prowadzenia porodu, w ramach których nie mniej niż 200 godzin jest realizowanych w formie ćwiczeń w pracowni umiejętności położniczych lub pracowni symulacji wysokiej wierności;

2) zajęciom przygotowującym do egzaminu dyplomowego przypisuje się nie mniej niż 5 punktów ECTS.

3.5. Zajęcia z wychowania fizycznego są zajęciami obowiązkowymi na studiach stacjonarnych, prowadzonymi w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin. Zajęciom tym nie przypisuje się punktów ECTS.

3.6. W ramach kształcenia w grupach zajęć A–D nie więcej niż 30 % liczby godzin zajęć w każdej z tych grup zajęć (łącznie nie więcej niż 726 godzin), może być realizowane jako praca własna studenta pod kierunkiem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia.

3.7. Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie może być większa niż 30 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów. Kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość może być prowadzone w grupach zajęć A–D, wyłącznie w ramach zajęć umożliwiających osiągnięcie efektów uczenia się w kategorii wiedzy.

4. ZAJĘCIA PRAKTYCZNE I PRAKTYKI ZAWODOWE

4.1. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe (grupy zajęć E i F), realizowane w warunkach klinicznych w bezpośrednim kontakcie z pacjentem, służą osiągnięciu i doskonaleniu przez studenta efektów uczenia się w kategorii umiejętności.

Zakres zajęć praktycznych i praktyk zawodowych	Zajęcia praktyczne		Praktyki zawodowe	
	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
Podstawy praktyki zawodowej położnej	160	5	80	3
Techniki położnicze i prowadzenie porodu	320	10	400	14
Promocja zdrowia	20	1	–	–
Opieka położnej w podstawowej opiece zdrowotnej	40	2	40	2
Położnictwo i opieka położnicza	120	4	200	7

Ginekologia i opieka ginekologiczna	120	4	200, w tym 40 w bloku operacyjnym ginekologicznym	7
Neonatologia i opieka neonatologiczna	80, w tym 40 w oddziale intensywnej terapii noworodka	3	80	3
Pediatrya i pielęgniarstwo pediatryczne	40	2	40	2
Choroby wewnętrzne	40	2	40	2
Chirurgia	40	2	40	2
Psychiatria	40	2	40	2
Anestezjologia i stany zagrożenia życia	40	2	40	2
Rehabilitacja w położnictwie, neonatologii i ginekologii	40	2	–	–
Razem	1100	41	1200	46

4.2. W trakcie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w zakresie podstaw opieki położniczej i opieki specjalistycznej student:

- 1) udziela porad kobietom ciężarnym, w tym przeprowadza co najmniej 100 badań prenatalnych;
- 2) sprawuje opiekę nad co najmniej 40 kobietami ciężarnymi;
- 3) przyjmuje co najmniej 40 porodów albo przyjmuje co najmniej 30 porodów i bierze aktywny udział w przyjmowaniu co najmniej 20 porodów;
- 4) bierze aktywny udział w przyjmowaniu porodu z położenia miednicowego, a w przypadku gdy jest to niemożliwe – w warunkach symulowanych;
- 5) wykonuje nacięcia krocza i zakładanie szwów, a w przypadku gdy jest to niemożliwe – w warunkach symulowanych;
- 6) sprawuje opiekę nad co najmniej 40 kobietami, u których mogą wystąpić powikłania podczas ciąży, porodu i porożu;
- 7) sprawuje opiekę nad co najmniej 100 kobietami w okresie porożu i zdrowymi noworodkami, w tym przeprowadza ich badania;
- 8) prowadzi obserwację noworodków niedonoszonych, przenoszonych, z niską masą urodzeniową i chorych oraz sprawuje nad nimi opiekę;
- 9) sprawuje opiekę nad kobietami z objawami patologicznymi ginekologicznymi i położniczymi.

4.3. Realizacja praktyk zawodowych (grupa zajęć F) jest poprzedzona realizacją zajęć praktycznych (grupa zajęć E) w warunkach klinicznych i zajęć w warunkach symulowanych w oparciu o scenariusze wysokiej wierności prowadzonych w grupie zajęć D w wymiarze co najmniej 180 godzin.

4.4. Program praktyk zawodowych i terminy ich odbywania oraz sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się ustala uczelnia.

5. INFRASTRUKTURA NIEZBĘDNA DO PROWADZENIA KSZTAŁCENIA

5.1. Proces kształcenia odbywa się z wykorzystaniem infrastruktury pozwalającej na osiągnięcie efektów uczenia się, w skład której wchodzi w szczególności pracownia umiejętności położniczych i pracownie symulacji wysokiej wierności.

5.2. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe są prowadzone w oparciu o infrastrukturę uczelni lub infrastrukturę podmiotów wykonujących działalność leczniczą, z którymi uczelnia zawarła umowy lub porozumienia. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe są prowadzone w szczególności w:

- 1) salach porodowych i oddziałach szpitalnych: położniczych lub położniczo-noworodkowych, neonatologicznych (w tym w oddziałach intensywnej terapii noworodka), patologii ciąży, ginekologicznych (w tym w bloku operacyjnym), onkologii ginekologicznej lub ginekologii onkologicznej, pediatrycznych (w tym niemowlęcych i patologii noworodka), internistycznych, chirurgicznych oraz intensywnej terapii;
- 2) gabinetach położnej podstawowej opieki zdrowotnej i lekarza podstawowej opieki zdrowotnej;
- 3) poradniach specjalistycznych (poradniach ginekologicznych i ginekologiczno-położniczych) i poradniach laktacyjnych;
- 4) szkołach rodzenia.

II.A. OSOBY PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE

1. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć A–D jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających kompetencje zawodowe lub naukowe oraz doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje i doświadczenie.

2. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć B–D, w ramach zajęć obejmujących treści kształcenia z zakresu opieki położniczej i pielęgniarstwa, jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających prawo wykonywania zawodu położnej lub zawodu pielęgniarki oraz co najmniej roczną praktykę zawodową w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby, które posiadają takie kompetencje i taką praktykę.
3. Zajęcia praktyczne (grupa zajęć E) są prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających prawo wykonywania zawodu położnej lub zawodu pielęgniarki oraz co najmniej dwuletnią praktykę zawodową w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby, które posiadają takie kompetencje i taką praktykę.
4. Praktyki zawodowe (grupa zajęć F) są realizowane pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu położnej lub zawodu pielęgniarki, będącej pracownikiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą oraz wykonującej zadania zawodowe w komórce organizacyjnej podmiotu, w której student odbywa praktykę zawodową, a nadzór nad realizacją praktyk zawodowych sprawuje opiekun praktyk z uczelni.

III.A. EFEKTY UCZENIA SIĘ

1. OGÓLNE EFEKTY UCZENIA SIĘ

1.1. W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- 1) rozwój, budowę i funkcje organizmu człowieka w każdym okresie życia w warunkach prawidłowych i patologicznych;
- 2) uwarunkowania i mechanizmy funkcjonowania człowieka zdrowego i chorego;
- 3) etiologię, patomechanizm, objawy, przebieg i sposoby postępowania diagnostycznego i terapeutyczno-opiekuńczego w wybranych jednostkach chorobowych w zakresie chorób wewnętrznych, chirurgii, pediatrii i psychiatrii;
- 4) specjalistyczną problematykę z zakresu położnictwa, neonatologii, ginekologii i ginekologii onkologicznej;
- 5) modele opieki położniczo-ginekologicznej nad kobietą w każdym okresie życia i stanie zdrowia;
- 6) funkcjonowanie systemów opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej;
- 7) zasady promocji zdrowia i profilaktyki chorób, w tym chorób nowotworowych;

- 8) etyczne, społeczne i prawne uwarunkowania wykonywania zawodu położnej;
- 9) zadania, funkcje i uwarunkowania rozwoju zawodu położnej.

1.2. W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- 1) udzielać świadczeń zdrowotnych w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki i profesjonalnej opieki położniczo-neonatologicznej, ginekologicznej, onkologiczno-ginekologicznej, uroginekologicznej, prekoncepcyjnej, prenatalnej i perinatalnej noworodkowi oraz kobiecie ciężarnej, rodzącej, w okresie połogu, z chorobą ginekologiczną, w tym ginekologiczno-onkologiczną, a także w okresie klimakterium i senu;
- 2) rozpoznawać ciążę, sprawować opiekę nad kobietą w ciąży i wykonywać badania niezbędne w monitorowaniu prawidłowego rozwoju ciąży;
- 3) prowadzić i przyjmować poród drogami natury (w warunkach szpitalnych i pozaszpitalnych) i poród z położenia miednicowego, w tym z nacięciem i szyciem krocza;
- 4) monitorować stan płodu z wykorzystaniem aparatury medycznej oraz wykrywać stany odbiegające od normy u kobiety w okresie ciąży, porodu i połogu oraz u jej dziecka;
- 5) podejmować, do czasu przybycia lekarza, konieczne działania w sytuacjach nagłych, w tym ręcznie wydobyć łożysko i ręcznie zbadać macicę;
- 6) sprawować opiekę nad matką, noworodkiem i niemowlęciem w oddziale neonatologii, w tym promować karmienie naturalne, monitorować przebieg okresu poporodowego oraz badać noworodka, a także podejmować w sytuacjach nagłych wszelkie niezbędne działania, w tym natychmiastową reanimację;
- 7) sprawować całościową i zindywidualizowaną opiekę ginekologiczno-położniczą, onkologiczno-ginekologiczną oraz uroginekologiczną nad kobietą;
- 8) sprawować opiekę nad osobami w sytuacji zaburzeń płodności oraz w zakresie planowania rodziny;
- 9) prowadzić działalność edukacyjno-zdrowotną w zakresie przygotowania do życia w rodzinie, metod planowania rodziny, ochrony macierzyństwa i ojcostwa w różnych okresach życia prokreacyjnego, promowania zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego, przygotowania do rodzicielstwa i urodzenia dziecka, łącznie z poradnictwem na temat higieny i żywienia, w tym poradnictwem laktacyjnym;
- 10) prowadzić profilaktykę chorób kobiecych i patologii położniczych oraz zaburzeń płodności par;
- 11) usuwać szwy i pielęgnować ranę, w tym założyć i zmienić opatrunek w ramach uprawnień zawodowych położnej;

- 12) przeprowadzić kompleksowe badanie podmiotowe i badanie fizykalne w celu postawienia diagnozy pielęgniarstwa lub położniczej oraz planowania, realizacji i ewaluacji interwencji położnej;
- 13) przeprowadzać badania kwalifikacyjne do szczepień ochronnych i wykonywać szczepienia ochronne określone w przepisach prawa, w tym szczepienia ochronne okresu noworodkowego i zalecane kobietom ciężarnym, realizować obowiązujące procedury w sytuacji wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego (NOP) oraz prowadzić sprawozdawczość w zakresie szczepień ochronnych;
- 14) wykonać badanie elektrokardiograficzne (EKG) u pacjentki w spoczynku, interpretować składowe prawidłowego zapisu czynności bioelektrycznej serca, rozpoznawać cechy zapisu patologicznego oraz rozpoznać cechy elektrokardiograficzne stanów zagrożenia zdrowia i życia;
- 15) udzielać świadczeń specjalistycznych z zakresu resuscytacji krążeniowo-oddechowej noworodka i dorosłego, obejmujących planowanie, realizowanie, interpretowanie i ocenianie podejmowanych działań, zgodnie z obowiązującymi wytycznymi;
- 16) przygotować i podać pacjentce leki różnymi drogami zgodnie z uprawnieniami zawodowymi położnej lub pisemnym zleceniem lekarskim w określonych stanach klinicznych oraz produkty lecznicze z zestawów przeciwwstrząsowych ratujących życie;
- 17) wystawiać recepty na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich;
- 18) komunikować się z pacjentką, jej rodziną lub opiekunem, a także z osobami wykonującymi inne zawody medyczne, wykorzystując różne metody i techniki komunikacji, oraz przeprowadzać negocjacje w celu rozwiązywania problemów i konfliktów w zespole;
- 19) decydować o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo-pielęgnacyjnych;
- 20) udzielać świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych w zakresie określonym w przepisach prawa;
- 21) dokonywać analizy jakości opieki położniczo-neonatologicznej, ginekologicznej i ginekologiczno-onkologicznej oraz podejmować działania na rzecz jej poprawy;
- 22) organizować pracę własną i podległego personelu oraz współpracować w zespołach pielęgniarek lub położnych lub w zespołach interdyscyplinarnych;
- 23) stosować myślenie krytyczne w praktyce zawodowej położnej.

1.3. W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- 1) kierowania się dobrem pacjentki, poszanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece, okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych oraz empatii w relacji z pacjentką, jej rodziną lub opiekunem w ramach uprawnień zawodowych położnej;
- 2) przestrzegania praw pacjentki i zasad humanizmu;
- 3) samodzielnego i rzetelnego wykonywania zawodu położnej zgodnie z zasadami etyki, w tym przestrzegania wartości i powinności moralnych w opiece nad pacjentką;
- 4) ponoszenia odpowiedzialności za wykonywane czynności zawodowe;
- 5) zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu;
- 6) przewidywania i uwzględniania czynników wpływających na reakcje własne i pacjentki;
- 7) dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych w ramach uprawnień zawodowych położnej.

2. SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

A. NAUKI PRZEDKLINICZNE (anatomia, fizjologia, patologia, embriologia i genetyka, biochemia i biofizyka, mikrobiologia i parazytologia, farmakologia, radiologia)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- A.W1. budowę ciała ludzkiego w podejściu topograficznym (kończyny górne i dolne, klatka piersiowa, brzuch, miednica, grzbiet, szyja, głowa) i czynnościowym (układ kostno-stawowy, układ mięśniowy, układ krążenia, układ krwiotwórczy, układ oddechowy, układ pokarmowy, układ moczowy, układ płciowy, układ nerwowy, narządy zmysłów, powłoka wspólna, krążenie matczyno-płodowe), w tym różnice w budowie ciała noworodka, niemowlęcia i człowieka dorosłego;
- A.W2. budowę i funkcjonowanie miednicy kostnej i mięśni dna miednicy jako kanału rodnego;
- A.W3. neurohormonalną regulację procesów fizjologicznych i elektrofizjologicznych zachodzących w organizmie człowieka;
- A.W4. fizjologię poszczególnych układów i narządów organizmu człowieka: układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu krążenia, układu krwiotwórczego, układu oddechowego, układu pokarmowego, układu moczowo-płciowego, układu nerwowego, narządów zmysłów, powłoki wspólnej, układu hormonalnego, układu immunologicznego;

- A.W5. fizjologię rozrodu i laktacji;
- A.W6. udział układów i narządów organizmu człowieka w utrzymaniu jego homeostazy oraz zmiany w funkcjonowaniu organizmu jako całości w przypadku zaburzenia jego homeostazy;
- A.W7. podstawy działania układów regulacji oraz rolę sprzężenia zwrotnego dodatniego i ujemnego w utrzymaniu homeostazy;
- A.W8. mechanizmy odporności wrodzonej i nabytej oraz humoralnej i komórkowej;
- A.W9. podstawowe pojęcia z zakresu patologii organizmu człowieka;
- A.W10. czynniki chorobotwórcze zewnętrzne i wewnętrzne, modyfikowalne i niemodyfikowalne oraz ich wpływ na organizm człowieka;
- A.W11. zagadnienia z zakresu patologii szczegółowej układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu krążenia, układu krwiotwórczego, układu oddechowego, układu pokarmowego, układu moczowo-płciowego, układu nerwowego, narządów zmysłów, układu hormonalnego, układu immunologicznego oraz zaburzeń metabolicznych, gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej;
- A.W12. podstawy zaburzeń w funkcjonowaniu układu immunologicznego: alergie, choroby autoimmunologiczne, immunologia nowotworów;
- A.W13. procesy spermatogenezy, spermogenezy i owogenezy, zaplemnienia i zapłodnienia;
- A.W14. stadia rozwoju zarodka ludzkiego, budowę i czynność błon płodowych i łożyska oraz etapy rozwoju poszczególnych narządów;
- A.W15. uwarunkowania genetyczne grup krwi człowieka oraz konfliktu serologicznego w układzie Rh;
- A.W16. budowę chromosomów oraz molekularne podłoże mutagenezy;
- A.W17. zasady dziedziczenia różnej liczby cech, dziedziczenia cech ilościowych, niezależnego dziedziczenia cech i dziedziczenia pozajądrowej informacji genetycznej;
- A.W18. problematykę chorób uwarunkowanych genetycznie i jej znaczenie w diagnostyce, w tym w diagnostyce prenatalnej;
- A.W19. problematykę genetycznych i immunologicznych przyczyn niepłodności;
- A.W20. nowoczesne techniki badań genetycznych;
- A.W21. podstawy fizykochemiczne działania zmysłów wykorzystujących fizyczne nośniki informacji (fale dźwiękowe i elektromagnetyczne);

- A.W22. mechanizmy regulacji i biofizyczne podstawy funkcjonowania metabolizmu w organizmie człowieka;
- A.W23. rolę witamin, aminokwasów, nukleozydów, monosacharydów, kwasów karboksylowych i ich pochodnych, wchodzących w skład makrocząsteczek obecnych w komórkach, macierzy zewnątrzkomórkowej i płynach ustrojowych;
- A.W24. wpływ na organizm człowieka czynników zewnętrznych takich jak temperatura, grawitacja, ciśnienie, pole elektromagnetyczne oraz promieniowanie jonizujące, w tym radonu występującego w środowisku;
- A.W25. podstawowe pojęcia z zakresu mikrobiologii i parazytologii oraz metody stosowane w diagnostyce mikrobiologicznej;
- A.W26. klasyfikację drobnoustrojów, z uwzględnieniem mikroorganizmów chorobotwórczych i obecnych w mikrobiocie fizjologicznej człowieka;
- A.W27. poszczególne grupy środków leczniczych, główne mechanizmy ich działania, powodowane przez nie przemiany w organizmie człowieka i działania uboczne;
- A.W28. poszczególne grupy leków, substancje czynne zawarte w lekach, zastosowanie leków oraz postacie i drogi ich podawania;
- A.W29. wpływ procesów chorobowych na metabolizm i eliminację leków;
- A.W30. działania niepożądane leków, w tym wynikające z ich interakcji i procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków;
- A.W31. podstawowe zasady farmakoterapii;
- A.W32. zasady farmakoterapii i fitoterapii w położnictwie, neonatologii i ginekologii oraz wpływ leków na płód i noworodka karmionego piersią, w tym teratogenne i embriotoksyczne działanie leków;
- A.W33. zasady wystawiania recept w ramach realizacji zleceń lekarskich;
- A.W34. zasady leczenia krwią, jej składnikami i środkami krwiozastępczymi;
- A.W35. metody obrazowania i zasady przeprowadzania obrazowania tymi metodami oraz zasady ochrony radiologicznej.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- A.U1. posługiwać się w praktyce mianownictwem anatomicznym i wykorzystywać znajomość topografii narządów oraz wykazywać różnice w budowie noworodka, niemowlęcia i dorosłego;
- A.U2. opisywać zmiany w funkcjonowaniu organizmu człowieka jako całości w sytuacji zaburzenia jego homeostazy;

- A.U3. interpretować fizjologiczne procesy, ze szczególnym uwzględnieniem neurohormonalnej regulacji procesów fizjologicznych;
- A.U4. łączyć zmiany morfologiczno-czynnościowe w obrębie tkanek, narządów i układów z objawami klinicznymi i wynikami badań diagnostycznych oraz wskazywać konsekwencje rozwijających się zmian patologicznych dla organizmu człowieka;
- A.U5. szacować ryzyko ujawnienia się danej choroby w oparciu o zasady dziedziczenia i wpływ czynników środowiskowych;
- A.U6. wykorzystywać uwarunkowania chorób genetycznych w profilaktyce chorób oraz w diagnostyce prenatalnej;
- A.U7. współuczestniczyć w doborze metod diagnostycznych w poszczególnych stanach klinicznych z wykorzystaniem wiedzy z zakresu biochemii i biofizyki;
- A.U8. współuczestniczyć w zapobieganiu błędom przedlaboratoryjnym;
- A.U9. właściwie interpretować wyniki badań laboratoryjnych;
- A.U10. rozpoznawać najczęściej spotykane mikroorganizmy patogenne oraz pasożyty człowieka na podstawie ich budowy, fizjologii, cykli życiowych oraz wywoływanych przez nie objawów chorobowych;
- A.U11. zaplanować i wykonać podstawowe działania z zakresu diagnostyki mikrobiologicznej oraz zinterpretować uzyskane wyniki;
- A.U12. szacować niebezpieczeństwo toksykologiczne w określonych grupach wiekowych oraz w różnych stanach klinicznych, ze szczególnym uwzględnieniem okresu ciąży i karmienia piersią;
- A.U13. posługiwać się informatorami farmaceutycznymi i bazami danych o produktach leczniczych;
- A.U14. wystawiać recepty na leki, w tym recepturowe, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne w ramach kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich;
- A.U15. przygotowywać zapisy form recepturowych substancji leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego zleconych przez lekarza;
- A.U16. obliczać dawki leków zgodnie z charakterystyką produktu leczniczego;
- A.U17. stosować zasady ochrony radiologicznej.

B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W POŁOŻNICTWIE (psychologia, socjologia, pedagogika, prawo medyczne, zdrowie publiczne, etyka zawodu położnej, współpraca i komunikacja w zespole interprofesjonalnym, język obcy)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- B.W1. psychologiczne podstawy rozwoju człowieka i jego zachowania prawidłowe i zaburzone;
- B.W2. problematykę relacji człowiek – środowisko społeczne, w tym zachowania adaptacyjne i mechanizmy funkcjonowania człowieka w sytuacjach trudnych;
- B.W3. etapy rozwoju psychicznego człowieka i prawidłowości występujące na poszczególnych etapach tego rozwoju;
- B.W4. pojęcia emocji, motywacji, temperamentu i osobowości oraz cechy osobowości zdrowej, zaburzenia osobowości;
- B.W5. podstawowe zagadnienia z zakresu psychologii prenatalnej i prokreacyjnej;
- B.W6. etapy rozwoju dziecka od poczęcia do narodzin, czynniki psychospołeczne warunkujące jego rozwój w okresie prenatalnym i czynniki sprzyjające tworzeniu się więzi rodziców z dzieckiem poczętym;
- B.W7. psychospołeczne aspekty kolejnych okresów w życiu kobiety od pokwitania do senu oraz tranzykcji płci;
- B.W8. istotę, strukturę i zjawiska zachodzące w procesie przekazywania i wymiany informacji oraz modele, style i bariery w komunikacji interpersonalnej;
- B.W9. specyficzne problemy psychologiczne występujące w poszczególnych okresach życia kobiety (okres dojrzewania, okołoporodowy i klimakterium);
- B.W10. znaczenie wsparcia społecznego i psychologicznego w zdrowiu i chorobie oraz w sytuacjach szczególnych w opiece zdrowotnej, w szczególności w opiece położniczej, neonatologicznej i ginekologicznej;
- B.W11. teorie stresu psychologicznego, zależności między stresem a stanem zdrowia oraz inne psychologiczne determinanty zdrowia;
- B.W12. podejście salutogenetyczne i podejście patogenetyczne do zdrowia i choroby;
- B.W13. procesy adaptacji człowieka do życia z chorobą przewlekłą lub o niepomyślnym rokowaniu i uwarunkowania tych procesów;
- B.W14. techniki radzenia sobie ze stresem, redukcji lęku, metody relaksacji oraz mechanizmy powstawania zespołu wypalenia zawodowego i zapobiegania jego powstawaniu;

- B.W15. pojęcia i zasady funkcjonowania rodziny, grupy, organizacji, instytucji, populacji, społeczności i ekosystemu;
- B.W16. wybrane obszary odrębności kulturowych i religijnych;
- B.W17. zakres interakcji społecznej i proces socjalizacji oraz działanie lokalnych społeczności i ekosystemu;
- B.W18. pojęcia dewiacji i zaburzenia, ze szczególnym uwzględnieniem patologii dziecięcej;
- B.W19. zjawisko dyskryminacji społecznej, kulturowej, etnicznej oraz ze względu na płeć i wiek;
- B.W20. społeczne konsekwencje choroby, bezdzietności i ciąży niepożądaney oraz problemy małoletnich i samotnych matek;
- B.W21. aktualne i prognozowane zmiany społeczne wpływające na funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia oraz warunki wykonywania zawodu położnej;
- B.W22. postawy społeczne wobec zdrowia i systemu ochrony zdrowia;
- B.W23. podstawowe pojęcia i zagadnienia z zakresu pedagogiki jako nauki stosowanej i procesu wychowania w aspekcie zjawiska społecznego chorowania, zdrowienia, hospitalizacji i umierania;
- B.W24. problematykę prowadzenia edukacji zdrowotnej;
- B.W25. metodykę edukacji zdrowotnej dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych;
- B.W26. podstawowe pojęcia z zakresu prawa i rolę prawa w funkcjonowaniu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem praw człowieka i prawa pracy;
- B.W27. podstawowe regulacje prawne z zakresu systemu ochrony zdrowia, w tym z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego, obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej;
- B.W28. podstawy prawne wykonywania zawodu położnej, w tym prawa i obowiązki położnej oraz formy prawne wykonywania zawodu położnej, organizację i zadania samorządu zawodowego pielęgniarek i położnych oraz prawa i obowiązki jego członków;
- B.W29. zasady odpowiedzialności pracowniczej, zawodowej, cywilnej i karnej związanej z wykonywaniem zawodu położnej, z uwzględnieniem zdarzenia niepożądanego, przewinienia zawodowego i błędu medycznego;
- B.W30. prawa człowieka, prawa dziecka, prawa pacjenta i prawa przysługujące kobiecie rodzącej oraz uprawnienia związane z rodzicielstwem;
- B.W31. pojęcie zdrowia publicznego i zadania z zakresu zdrowia publicznego;
- B.W32. kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania zdrowia publicznego;
- B.W33. podstawowe pojęcia dotyczące zdrowia i choroby;
- B.W34. istotę profilaktyki i prewencji chorób;

- B.W35. zasady funkcjonowania systemów opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz warunki dostępu do świadczeń zdrowotnych;
- B.W36. swoiste zagrożenia zdrowia występujące w środowisku zamieszkania, nauczania i wychowania oraz pracy;
- B.W37. międzynarodowe klasyfikacje statystyczne, w tym chorób i problemów zdrowotnych (*International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, ICD-10*), funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia (*International Classification of Functioning, Disability and Health, ICF*) oraz procedur medycznych;
- B.W38. przedmiot etyki ogólnej i zawodowej położnej;
- B.W39. problematykę etyki normatywnej, w tym wartości, powinności i sprawności moralnych istotnych w pracy położnej;
- B.W40. istotę podejmowania decyzji etycznych i zasady rozwiązywania dylematów moralnych w pracy położnej;
- B.W41. Kodeks etyki dla położnych Międzynarodowego Stowarzyszenia Położnych (*International Confederation of Midwives, ICM*) i Kodeks etyki zawodowej pielęgniarki i położnej Rzeczypospolitej Polskiej;
- B.W42. problemy bioetyczne w aspekcie sztucznej prokreacji, transplantacji, eksperymentów medycznych (w szczególności klonowanie embrionów ludzkich), eutanazji oraz surrogacji, procedur adopcyjnych i ustalania ojcostwa, a także tranzykcji płci;
- B.W43. odrębności kulturowe i religijne oraz wynikające z nich potrzeby pacjentek, ich rodzin lub opiekunów oraz zasady interwencji położniczych zgodnych z etyką zawodową;
- B.W44. priorytety pracy zespołowej i czynniki wpływające na efektywność pracy zespołu;
- B.W45. znaczenie motywacji członków zespołu dla jakości i efektywności pracy zespołu;
- B.W46. rolę przywództwa i style zarządzania w pracy zespołowej oraz ich wady i zalety;
- B.W47. proces podejmowania decyzji w zespole;
- B.W48. metody samooceny pracy zespołu;
- B.W49. czynniki zakłócające pracę zespołową i metody rozwiązywania konfliktów w zespole;
- B.W50. zasady efektywnego komunikowania się w zespołach interprofesjonalnych;
- B.W51. zasady nawiązywania kontaktu z pacjentką, jej rodziną lub opiekunem, budowania relacji i przekazywania informacji pacjentce lub osobie upoważnionej oraz metody usprawniające komunikację z pacjentką, jej rodziną lub opiekunem;
- B.W52. zasady komunikowania się z pacjentką odmienną kulturowo oraz pacjentką niedowidzącą i niewidzącą oraz niedosłyszącą i niesłyszącą;

B.W53. zasady postępowania oraz radzenia sobie w przypadku mobbingu, dyskryminacji i innych zachowań patologicznych w środowisku pracy.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- B.U1. rozpoznawać zachowania prawidłowe, zaburzone i patologiczne;
- B.U2. oceniać związek choroby i hospitalizacji ze stanem fizycznym i psychicznym człowieka;
- B.U3. rozpoznawać zaburzenia w funkcjonowaniu społecznym człowieka oraz oceniać proces adaptacji człowieka w różnych kontekstach zdrowia i choroby, a także wskazywać rolę wsparcia społecznego i psychologicznego w opiece nad człowiekiem zdrowym i chorym;
- B.U4. oceniać funkcjonowanie człowieka w sytuacjach trudnych takich jak stres, frustracja, konflikt, trauma, żałoba, przemoc fizyczna, przemoc seksualna oraz wprowadzać elementarne formy pomocy psychologicznej, a także informować o specjalistycznych formach pomocy;
- B.U5. rozpoznawać problemy psychospołeczne macierzyństwa małoletnich i kobiet w późnym wieku oraz wskazywać rolę wychowania seksualnego w życiu człowieka;
- B.U6. rozpoznawać problemy psychologiczne związane z prokreacją (zaburzenia płodności, aborcja, poronienie, utrata dziecka w okresie okołoporodowym) i udzielać wsparcia psychicznego;
- B.U7. rozpoznawać problemy psychologiczne i zaburzenia psychiczne występujące u kobiet w okresie ciąży, porodu i połogu oraz w okresie klimakterium, a także w związku z tranzycją płci;
- B.U8. identyfikować błędy i bariery w procesie komunikowania się w sytuacjach trudnych, wykazywać umiejętność aktywnego słuchania oraz tworzyć warunki do prawidłowej komunikacji z pacjentką i członkami zespołu interprofesjonalnego;
- B.U9. wykorzystywać techniki komunikacji werbalnej i pozawerbalnej w opiece nad kobietą, w tym nad pacjentką i jej rodziną w sytuacji straty ciąży, ciężkiej choroby lub niepełnosprawności dziecka oraz choroby przewlekłej lub o niepomyślnym rokowaniu;
- B.U10. wskazywać i stosować właściwe techniki redukcji lęku i metody relaksacyjne;
- B.U11. stosować techniki zapobiegania zespołowi wypalenia zawodowego oraz rozwijać zasoby osobiste umożliwiające radzenie sobie z zespołem wypalenia zawodowego;

- B.U12. stosować techniki radzenia sobie w sytuacjach trudnych w pracy zawodowej położnej takich jak ciężka choroba pacjentki, śmierć, błąd medyczny, przemoc fizyczna i psychiczna;
- B.U13. proponować działania zapobiegające dyskryminacji i rasizmowi oraz dysfunkcjonalnościom w różnych grupach społecznych w oparciu o zasady humanizmu;
- B.U14. diagnozować czynniki wpływające na sytuację zdrowotną jednostki w obrębie rodziny i społeczności lokalnej;
- B.U15. rozpoznawać potrzeby edukacyjne w grupach odbiorców usług położniczych;
- B.U16. opracowywać programy edukacyjne w zakresie działań prozdrowotnych dla różnych grup odbiorców usług położniczych;
- B.U17. stosować przepisy prawa dotyczące realizacji praktyki zawodowej położnej oraz praw pacjenta i zasad bezpieczeństwa;
- B.U18. analizować światowe trendy dotyczące ochrony zdrowia w aspekcie najnowszych danych epidemiologicznych i demograficznych;
- B.U19. analizować funkcjonowanie systemów opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej;
- B.U20. stosować międzynarodowe klasyfikacje statystyczne, w tym chorób i problemów zdrowotnych (ICD-10), funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia (ICF) oraz procedur medycznych;
- B.U21. rozwiązywać dylematy etyczne i moralne występujące w praktyce zawodowej położnej;
- B.U22. rozpoznawać potrzeby pacjentek, ich rodzin lub opiekunów wynikające z odrębności kulturowych i religijnych oraz podejmować interwencje zgodne z zasadami etyki zawodowej położnej;
- B.U23. korzystać z wybranych modeli organizowania pracy własnej i zespołu oraz planować pracę zespołu i motywować członków zespołu do pracy;
- B.U24. identyfikować czynniki zakłócające pracę zespołu i wskazywać sposoby zwiększenia efektywności w pracy zespołowej;
- B.U25. wskazywać sposoby rozwiązywania problemów przedstawianych przez członków zespołu;
- B.U26. stosować zasady prawidłowej i efektywnej komunikacji z członkami zespołu interprofesjonalnego;

- B.U27. korzystać z piśmiennictwa medycznego w języku angielskim, a w przypadku prowadzenia kształcenia w języku angielskim – z piśmiennictwa medycznego w innym języku obcym;
- B.U28. porozumiewać się w języku angielskim, a w przypadku prowadzenia kształcenia w języku angielskim – w innym języku obcym, na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI POŁOŻNICZEJ (podstawy położnictwa, promocja zdrowia, opieka położnej w podstawowej opiece zdrowotnej, dietetyka, organizacja pracy położnej, badanie fizykalne w praktyce zawodowej położnej, zakażenia szpitalne, zasoby i system informacji w ochronie zdrowia, zajęcia fakultatywne do wyboru: język migowy lub telemedycyna i e-zdrowie)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- C.W1. status i istotę zawodu położnej, rolę zawodową położnej w ujęciu historycznym i współczesnym oraz uwarunkowania i kierunki rozwoju zawodowego położnej;
- C.W2. definicję zawodu położnej według Międzynarodowego Stowarzyszenia Położnych (ICM), funkcje i zadania zawodowe położnej w opiece nad kobietą w różnych okresach jej życia i różnym stanie zdrowia oraz nad jej dzieckiem i rodziną;
- C.W3. udział położnej w zespole interprofesjonalnym w procesie promocji zdrowia, profilaktyki, diagnozowania, leczenia i rehabilitacji kobiety w różnych okresach jej życia i różnym stanie zdrowia;
- C.W4. istotę opieki położniczej opartej o wybrane założenia teoretyczne (Florence Nightingale, Dorothea Orem, Callista Roy, Ramona Mercer);
- C.W5. istotę, cel, wskazania, przeciwwskazania, powikłania, niebezpieczeństwa oraz obowiązujące zasady i technikę wykonywania przez położną podstawowych czynności pielęgniarских i położniczych w ramach świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych zgodnie z obowiązującymi wytycznymi;
- C.W6. metody, sposoby, zasady, techniki, procedury i algorytmy stosowane w praktyce zawodowej położnej, w specjalistycznej opiece nad kobietą ciężarną, rodzącą i w okresie porodu oraz jej dzieckiem, a także nad kobietą zagrożoną chorobą i kobietą z chorobą ginekologiczną, oraz w związku z tranzycją płci;

- C.W7. czynniki wpływające na przebieg gojenia się ran oraz sposoby gojenia się ran i zasady postępowania z raną czystą, zanieczyszczoną i zakażoną;
- C.W8. szczepienia ochronne i rodzaje szczepionek wynikające z obowiązującego programu szczepień ochronnych w Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności wykonywane w okresie noworodkowym i niemowlęcym oraz zalecane kobietom w okresie ciąży, oraz ich działanie;
- C.W9. wskazania i przeciwwskazania do wykonywania szczepień ochronnych;
- C.W10. procedury wykonywania szczepień ochronnych w aspekcie bezpieczeństwa pacjentki i osoby wykonującej szczepienie;
- C.W11. zasady dokumentowania stanu zdrowia odbiorcy usług położniczych i prowadzenia dokumentacji medycznej, w tym dokumentacji w postaci elektronicznej, oraz jej zabezpieczenia;
- C.W12. koncepcje i założenia promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej;
- C.W13. zadania położnej w zakresie promocji zdrowia i zasady konstruowania programów promocji zdrowia;
- C.W14. strategie promocji zdrowia o zasięgu lokalnym, krajowym i światowym;
- C.W15. organizację i funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i innych państwach, z uwzględnieniem zadań i uprawnień zawodowych położnej oraz innych pracowników systemu ochrony zdrowia;
- C.W16. kompetencje położnej podstawowej opieki zdrowotnej, warunki realizacji i zasady finansowania świadczeń zdrowotnych udzielanych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej oraz zasady kontraktowania i koordynowania świadczeń zdrowotnych w podstawowej opiece zdrowotnej;
- C.W17. standardy przeprowadzania badań kwalifikacyjnych do wykonywania szczepień ochronnych zgodnie z przepisami prawa, procedury obowiązujące w sytuacji wystąpienia NOP oraz zasady prowadzenia sprawozdawczości w zakresie szczepień ochronnych;
- C.W18. zapotrzebowanie na energię, składniki odżywcze i wodę u człowieka zdrowego i chorego w różnym wieku i stanie zdrowia;
- C.W19. zasady żywienia osób zdrowych i chorych w różnym wieku, żywienia dojelitowego i pozajelitowego oraz podstawy edukacji żywieniowej;
- C.W20. zasady żywienia kobiety w różnych okresach jej życia i różnym stanie zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem okresu ciąży i karmienia piersią, oraz zasady żywienia noworodków i niemowląt;

- C.W21. zasady oceny stanu odżywienia, przyczyny i rodzaje niedożywienia oraz zasady leczenia dietetycznego i powikłania dietoterapii;
- C.W22. środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- C.W23. pojęcia stanowiska pracy, zakresu obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności na położniczych stanowiskach pracy;
- C.W24. przepisy prawa dotyczące czasu pracy, pracy zmianowej, rozkładu czasu pracy i obciążenia na położniczych stanowiskach pracy;
- C.W25. podstawowe metody organizacji opieki położniczej i ich znaczenie dla jakości tej opieki;
- C.W26. zasady tworzenia i rozwoju różnych form działalności zawodowej położnej;
- C.W27. podstawy zarządzania, etapy planowania pracy własnej i podległego personelu;
- C.W28. zakresy uprawnień zawodowych i kwalifikacje w położnictwie, możliwości planowania kariery zawodowej i uwarunkowania własnego rozwoju zawodowego;
- C.W29. uwarunkowania zapewnienia jakości w opiece położniczej oraz zasady zarządzania jakością tej opieki;
- C.W30. zakres badania podmiotowego i badania fizykalnego noworodka (z uwzględnieniem oceny odruchów noworodkowych), niemowlęcia i pacjenta dorosłego w zakresie uprawnień zawodowych położnej;
- C.W31. zasady prowadzenia i dokumentowania badania podmiotowego i badania fizykalnego;
- C.W32. metody i techniki kompleksowego badania fizykalnego, w szczególności noworodka, niemowlęcia oraz kobiety w każdym okresie życia i stanie zdrowia, dla potrzeb opieki sprawowanej przez położną;
- C.W33. system opisu objawów i dolegliwości pacjentki według schematów OLD CART (*Onset* – objawy/dolegliwości, *Location* – umiejscowienie, *Duration* – czas trwania, *Character* – charakter, *Aggravating/Alleviating factors* – czynniki nasilające/łagodzące, *Radiation* – promieniowanie, *Timing* – moment wystąpienia), FIFE (*Feelings* – uczucia, *Ideas* – idee, *Function* – funkcja, *Expectations* – oczekiwania), SAMPLE (*Symptoms* – objawy, *Allergies* – alergie, *Medications* – leki, *Past medical history* – przebyte choroby/przeszłość medyczna, *Last meal* – ostatni posiłek, *Events prior to injury/illness* – zdarzenia przed wypadkiem/zachorowaniem);
- C.W34. system opisu rozpoznania stanu zdrowia pacjentki dla potrzeb opieki sprawowanej przez położną PES (*Problem* – problem, *Etiology* – etiologia, *Symptom* – objaw);
- C.W35. sposoby przeprowadzania badania podmiotowego i badania fizykalnego przez położną z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności oraz sposoby gromadzenia danych o stanie zdrowia pacjentki z wykorzystaniem technologii cyfrowych;

- C.W36. znaczenie wyników badania podmiotowego i badania fizykalnego w formułowaniu oceny stanu zdrowia pacjentki dla potrzeb opieki sprawowanej przez położną;
- C.W37. zasady przygotowania pacjentki do badania EKG i technikę wykonania badania EKG, EKG prawokomorowego oraz EKG z odprowadzeniami dodatkowymi;
- C.W38. zasady rozpoznawania w zapisie EKG załamków P, Q, R, S, T, U cech prawidłowego zapisu i cech podstawowych zaburzeń (zaburzenia rytmu serca, zaburzenia przewodnictwa, zaburzenia elektrolitowe, niedokrwienie, martwica mięśnia sercowego);
- C.W39. pojęcie zakażeń związanych z opieką zdrowotną, ich źródła, patogeny zakażeń szpitalnych, ich rezerwuary, drogi szerzenia się i łańcuch epidemiczny;
- C.W40. organizację nadzoru nad zakażeniami w podmiocie leczniczym oraz metody kontroli zakażeń szpitalnych, z uwzględnieniem roli specjalisty do spraw epidemiologii;
- C.W41. zasady profilaktyki, mechanizm i sposoby postępowania w zakażeniu odcewnikowym krwi, szpitalnym zapaleniu płuc, zakażeniu układu moczowego, zakażeniu układu pokarmowego o etiologii *Clostridioides difficile*, zakażeniu miejsca operowanego, zakażeniu ran przewlekłych i zakażeniu ogólnoustrojowym oraz zasady postępowania aseptycznego i antyseptycznego w zapobieganiu zakażeniom szpitalnym;
- C.W42. zasady budowy i funkcjonowania Systemu Informacji Medycznej (SIM), dziedzinowych systemów teleinformatycznych oraz rejestrów medycznych, a także zasady ich współdziałania;
- C.W43. metody, narzędzia i techniki pozyskiwania danych oraz ich wykorzystanie w praktyce zawodowej położnej;
- C.W44. podstawy języka migowego, znaki daktylograficzne i ideograficzne w zakresie niezbędnym do gromadzenia informacji o sytuacji zdrowotnej pacjentki;
- C.W45. systemy telemedyczne i e-zdrowia oraz ich znaczenie dla usprawnienia udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym świadczeń realizowanych przez położną;
- C.W46. rodzaje systemów telemedycznych, z uwzględnieniem podziału na systemy synchroniczne i asynchroniczne;
- C.W47. narzędzia techniczne wykorzystywane w systemach telemedycznych i e-zdrowia;
- C.W48. zakres i zasady udziału położnej w udzielaniu świadczeń zdrowotnych przy użyciu systemów telemedycznych i e-zdrowia.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- C.U1. posługiwać się właściwym nazewnictwem z zakresu opieki położniczej, neonatologicznej i ginekologicznej oraz wyjaśniać podstawowe pojęcia z zakresu praktyki zawodowej położnej;

- C.U2. gromadzić informacje metodą wywiadu, obserwacji, pomiarów, badania fizykalnego i analizy dokumentacji w celu rozpoznania stanu zdrowia kobiety z chorobą ginekologiczną, kobiety ciężarnej, rodzącej i w okresie połogu oraz noworodka, a także interpretować i dokumentować uzyskane wyniki na potrzeby diagnozy pielęgniarstwa lub położniczej;
- C.U3. prowadzić dokumentację medyczną, w tym w postaci elektronicznej, oraz posługiwać się nią i zabezpieczać zgodnie z przepisami prawa;
- C.U4. przygotowywać kobietę i jej dziecko oraz stanowisko pracy do przeprowadzenia badań i zabiegów diagnostycznych, pielęgnacyjnych oraz leczniczych stosowanych w położnictwie, neonatologii i ginekologii, a także uczestniczyć w ich przeprowadzaniu;
- C.U5. wykonywać pomiar temperatury ciała, tętna, oddechu, ciśnienia tętniczego krwi, ośrodkowego ciśnienia żylnego, saturacji oraz pomiary antropometryczne (pomiar masy ciała, wzrostu lub długości ciała, obwodów: głowy, klatki piersiowej i talii, wskaźnika masy ciała (*Body Mass Index*, BMI)), w tym noworodka po porodzie, oraz pulsoksymetrię, gazometrię, w tym z krwi pępowinowej oraz interpretować ich wyniki;
- C.U6. wystawiać skierowania na wykonanie badań diagnostycznych określonych w przepisach prawa oraz pobierać materiał do badań laboratoryjnych i bakteriologicznych oraz asystować lekarzowi przy specjalistycznych badaniach diagnostycznych stosowanych w położnictwie, neonatologii i ginekologii oraz u mężczyzn w związku z leczeniem niepłodności lub tranzycją płci;
- C.U7. pobierać wymaz do oceny biocenozy z pochwy i szyjki macicy oraz wymaz cytoonkologiczny, w tym na podłoże płynne i metodą tradycyjną, pobierać materiał w związku z leczeniem niepłodności lub tranzycją płci oraz zabezpieczyć pobrany materiał – zgodnie z obowiązującymi procedurami;
- C.U8. pobierać materiał biologiczny (wymaz z warg sromowych, przedsionka pochwy, tylnego sklepienia pochwy, okolicy odbytu oraz z jamy ustnej) od kobiety będącej ofiarą przemocy seksualnej oraz zabezpieczyć pobrany materiał zgodnie z obowiązującymi procedurami;
- C.U9. wykonać pomiar glikemii i ciał ketonowych we krwi z użyciem glukometru, pomiar glukozy i ciał ketonowych w moczu z użyciem pasków diagnostycznych, pomiar cholesterolu we krwi oraz wykonać inne testy paskowe;
- C.U10. wykonać badania przesiewowe noworodka;

- C.U11. wykonać badanie piersi, ocenić gruczoł piersiowy i prowadzić edukację w zakresie samobadania;
- C.U12. przechowywać i przygotowywać leki zgodnie z obowiązującymi standardami farmakoterapii i standardami opieki sprawowanej przez położną;
- C.U13. obliczyć dawkę leku, podawać pacjentce leki różnymi drogami zgodnie z uprawnieniami zawodowymi położnej lub pisemnym zleceniem lekarza, oraz produkty lecznicze z zestawów przeciwwstrząsowych ratujących życie;
- C.U14. zakładać i usuwać cewnik z żył obwodowych, wykonywać kroplowe wlewy dożylnie oraz monitorować i pielęgnować miejsce wkłucia obwodowego;
- C.U15. zakładać cewnik do pęcherza moczowego, usuwać cewnik oraz monitorować diurezę i prowokować mikcję, a także prowadzić, dokumentować i oceniać bilans płynów w organizmie pacjentki, noworodka i niemowlęcia;
- C.U16. wykonywać zabiegi doodbytnicze;
- C.U17. pielęgnować przetoki jelitowe i moczowe u kobiety, noworodka i niemowlęcia;
- C.U18. zakładać zgłębnik do żołądka kobiety, noworodka i niemowlęcia, monitorować jego położenie i drożność oraz go usuwać;
- C.U19. wykorzystywać dostępne metody i techniki karmienia pacjentki, noworodka i niemowlęcia;
- C.U20. wykonywać zabiegi higieniczne, pielęgnować skórę i jej wytwory oraz błony śluzowe z zastosowaniem środków farmakologicznych i materiałów medycznych, w tym stosować kąpiele lecznicze;
- C.U21. dobrać metody, techniki i środki pielęgnacji ran na podstawie ich klasyfikacji oraz oceniać ryzyko rozwoju odleżyn, a także stosować działania profilaktyczne;
- C.U22. usunąć dren z rany pooperacyjnej u pacjentki po operacji w obrębie jamy brzusznej, miednicy lub krocza;
- C.U23. ocenić proces gojenia się rany i zaopatrzyć ranę w ramach pomocy doraźnej;
- C.U24. ocenić ryzyko zakażenia rany oraz rozpoznać powikłania rany;
- C.U25. usunąć szwy z rany krocza, po cięciu cesarskim, cewniku i operacji ginekologicznej;
- C.U26. przemieszczać i pozycjonować pacjentkę z wykorzystaniem różnych technik i metod, z zastosowaniem zasad bezpieczeństwa pacjentki i położnej;
- C.U27. prowadzić wykonywanie ćwiczeń czynnych i biernych oraz gimnastykę oddechową oraz wykonywać drenaż ułożeniowy, inhalację i odśluzowywanie dróg oddechowych pacjentki;
- C.U28. stosować zabiegi przeciwzapalne;

- C.U29. wykonywać szczepienia ochronne, w tym przeciw grypie, wirusowemu zapaleniu wątroby (WZW), wirusowi Human Papilloma Virus (HPV), COVID-19, tężcowi, pneumokokom oraz inne obowiązkowe i zalecane szczepienia ochronne, w szczególności okresu noworodkowego i kobietom ciężarnym, zgodnie z przepisami prawa;
- C.U30. rozpoznawać i klasyfikować NOP oraz charakteryzować miejscowe i uogólnione reakcje organizmu występujące u kobiety, noworodka i niemowlęcia po szczepieniu ochronnym, a także podejmować stosowne działania;
- C.U31. wykonywać procedurę higienicznego mycia i dezynfekcji rąk, stosować środki ochrony indywidualnej, zakładać i zdejmować rękawice medyczne jednorazowego użycia oraz zakładać odzież operacyjną;
- C.U32. stosować zasady aseptyki i antyseptyki mające zastosowanie w praktyce zawodowej położnej, postępować z odpadami medycznymi oraz stosować procedurę poekspozycyjną;
- C.U33. przygotować narzędzia i sprzęt medyczny do realizacji procedur oraz skontrolować skuteczność sterylizacji;
- C.U34. oceniać potencjał zdrowotny kobiety i jej rodziny z rozpoznaniem czynników ryzyka chorób wynikających ze stylu życia oraz z wykorzystaniem narzędzi pomiaru, a także edukować kobietę w zakresie samokontroli stanu zdrowia;
- C.U35. dobrać metody i formy profilaktyki i prewencji chorób, kształtować zachowania zdrowotne różnych grup społecznych oraz opracowywać i wdrażać indywidualne programy promocji zdrowia;
- C.U36. udzielać świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej zgodnie z uprawnieniami zawodowymi położnej;
- C.U37. diagnozować sytuację kobiety w każdym okresie życia i stanie zdrowia oraz jej rodziny w środowisku zamieszkania w zakresie rozpoznawania problemów zdrowotnych i podejmować działania zgodnie z uprawnieniami zawodowymi położnej;
- C.U38. współpracować z zespołem podstawowej opieki zdrowotnej (pielęgniarką podstawowej opieki zdrowotnej i lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej) sprawującym opiekę nad kobietą i jej rodziną oraz z asystentem rodziny;
- C.U39. rozpoznawać przemoc domową i inne patologie społeczne oraz dokonywać interwencji w sytuacji kryzysu w rodzinie;
- C.U40. przygotowywać zapisy form recepturowych substancji leczniczych w ramach kontynuacji leczenia;

- C.U41. oceniać stan odżywienia i sposób żywienia, prowadzić poradnictwo w zakresie żywienia kobiety w różnych okresach jej życia i różnym stanie zdrowia;
- C.U42. stosować i zalecać diety terapeutyczne w wybranych chorobach, nadzorować odrębności żywienia zbiorowego i rozpoznawać powikłania dietoterapii;
- C.U43. planować podstawowe diety pod względem ilościowym i jakościowym, w tym zalecenia żywieniowe dla kobiety w okresie ciąży i karmienia piersią;
- C.U44. dobierać środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wystawiać na nie recepty w ramach realizacji zleceń lekarskich oraz udzielać informacji na temat ich stosowania;
- C.U45. monitorować zagrożenia w pracy położnej oraz czynniki sprzyjające występowaniu chorób zawodowych i wypadków przy pracy;
- C.U46. planować własny rozwój zawodowy i rozwijać umiejętności aktywnego poszukiwania pracy oraz analizować różne formy działalności zawodowej położnej;
- C.U47. współuczestniczyć w opracowywaniu standardów i procedur praktyki położniczej oraz monitorować jakość opieki położniczej;
- C.U48. podejmować decyzje dotyczące doboru metod pracy i współpracy w zespole;
- C.U49. nadzorować i oceniać pracę podległego zespołu;
- C.U50. przeprowadzić kompleksowe badanie podmiotowe i badanie fizykalne noworodka, niemowlęcia i kobiety w każdym okresie jej życia, z uwzględnieniem sytuacji zdrowotnej, oraz analizować i interpretować jego wyniki;
- C.U51. zastosować ocenę kompleksową stanu zdrowia pacjenta (kobiety, noworodka, niemowlęcia) według schematu cztery A (*Analgesia* – znieczulenie, *Activity of daily living* – aktywność życia, *Adverse effects* – działania niepożądane, *Aberrant behaviors* – działania niepożądane związane z lekami), stosować system opisu rozpoznania stanu zdrowia dla potrzeb opieki sprawowanej przez położną PES oraz oceniać kompletność zgromadzonych informacji dotyczących sytuacji zdrowotnej według schematu SOAP (*Subjective* – dane subiektywne, *Objective* – dane obiektywne, *Assessment* – ocena, *Plan/Protocol* – plan działania);
- C.U52. rozpoznawać i interpretować podstawowe odrębności w badaniu noworodka, niemowlęcia i dorosłego, w szczególności kobiety w różnych okresach jej życia;
- C.U53. wykorzystywać techniki badania fizykalnego do oceny fizjologicznych i patologicznych funkcji skóry, narządów zmysłów, głowy, klatki piersiowej, gruczołów piersiowych pacjentki (badanie i samobadanie), jamy brzusznej, narządów płciowych, układu sercowo-naczyniowego, układu oddechowego, obwodowego układu krążenia, układu

- mięśniowo-szkieletowego i układu nerwowego oraz dokumentować wyniki badania fizykalnego i wykorzystywać je do oceny stanu zdrowia pacjenta (noworodka, niemowlęcia, kobiety);
- C.U54. przeprowadzać badanie fizykalne z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności oraz gromadzić dane o stanie zdrowia pacjentki z wykorzystaniem technologii cyfrowych;
- C.U55. stosować skale lub kwestionariusze wykorzystywane do diagnozowania stanu zdrowia oraz oceny ryzyka wystąpienia zaburzeń u noworodka, niemowlęcia i dorosłego;
- C.U56. formułować wstępne rozpoznanie stanu zdrowia noworodka, niemowlęcia i dorosłego na podstawie wyników badania podmiotowego i badania fizykalnego oraz dokumentować wynik rozpoznania dla potrzeb opieki sprawowanej przez położną;
- C.U57. wykonać badanie EKG, EKG prawokomorowe oraz EKG z odprowadzeniami dodatkowymi u pacjentki w spoczynku oraz interpretować składowe prawidłowego zapisu czynności bioelektrycznej serca;
- C.U58. rozpoznać, na podstawie zapisu EKG, zaburzenia zagrażające życiu lub zdrowiu pacjentki;
- C.U59. stosować zasady zapobiegania zakażeniom związanym z opieką zdrowotną i zwalczania ich;
- C.U60. stosować zasady zapobiegania zakażeniom odcewnikowym krwi, szpitalnemu zapaleniu płuc, zakażeniom układu moczowego, układu pokarmowego o etiologii *Clostridioides difficile*, miejsca operowanego i ran przewlekłych oraz zakażeniu ogólnoustrojowemu;
- C.U61. stosować środki ochrony indywidualnej niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa swojego, pacjentów i współpracowników przed zakażeniami związanymi z opieką zdrowotną oraz wdrażać odpowiedni rodzaj izolacji pacjentów;
- C.U62. interpretować i stosować założenia funkcjonalne systemów informacji w ochronie zdrowia z wykorzystaniem zaawansowanych metod i technologii informatycznych w wykonywaniu i kontraktowaniu świadczeń zdrowotnych;
- C.U63. posługiwać się dokumentacją medyczną oraz przestrzegać zasad bezpieczeństwa i poufności informacji medycznej oraz ochrony danych osobowych;
- C.U64. posługiwać się językiem migowym oraz innymi sposobami i środkami komunikowania się w opiece nad pacjentką niedosłyszącą lub niesłyszącą;
- C.U65. stosować narzędzia wykorzystywane w systemach telemedycznych i e-zdrowia;
- C.U66. wspierać pacjentkę w zakresie wykorzystywania systemów teleinformatycznych do samoopieki w stanie zdrowia i stanie choroby.

D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ (techniki położnicze i prowadzenie porodu, położnictwo i opieka położnicza, ginekologia i opieka ginekologiczna, neonatologia i opieka neonatologiczna, pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne, choroby wewnętrzne, chirurgia, psychiatria, anestezjologia i stany zagrożenia życia, rehabilitacja w położnictwie, neonatologii i ginekologii, podstawy ratownictwa medycznego, badania naukowe w położnictwie)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- D.W1. zasady opieki położniczej podczas porodu fizjologicznego, przedwczesnego i patologicznego, zasady prowadzenia i przyjmowania porodu w warunkach pozaszpitalnych oraz standardy prowadzenia porodu przez położną;
- D.W2. mechanizmy porodów w położeniu podłużnym główkowym, przy nieprawidłowym ułożeniu główki (asynklityzm przedni i tylny, ułożenia odgięciowe), w położeniach miednicowych, przy nieprawidłowej budowie miednicy kostnej kobiety rodzącej i porodów bliźniaczych;
- D.W3. powikłania przebiegu porodu zależne od nieprawidłowej budowy miednicy kostnej kobiety rodzącej, nieprawidłowego usytuowania płodu w macicy, zaburzeń w przebiegu mechanizmu porodowego, zaburzeń czynności skurczowej mięśnia macicy, zaburzeń w rozwieraniu części pochwowej szyjki macicy, zaburzeń w funkcjonowaniu, oddzielaniu i wydalaniu łożyska oraz zasady postępowania w tych sytuacjach położniczych;
- D.W4. zadania położnej podczas porodu ze znieczuleniem farmakologicznym, porodu o nieprawidłowym przebiegu i porodu zabiegowego oraz porodu martwego dziecka;
- D.W5. zasady postępowania w sytuacjach nagłych w opiece okołoporodowej (w tym krwotoki położnicze, zator wodami płodowymi, dystocja barkowa, wypadnięcie pępowiny i części drobnych płodu);
- D.W6. nefarmakologiczne i farmakologiczne metody preindukcji, indukcji i stymulacji czynności skurczowej;
- D.W7. zasady psychoprofilaktyki porodu, ze szczególnym uwzględnieniem zróżnicowanych metod łagodzenia bólu porodowego;
- D.W8. metody monitorowania dobrostanu płodu w wybranych stanach klinicznych kobiety ciężarnej i rodzącej oraz płodu w okresie okołoporodowym;
- D.W9. zasady opieki nad noworodkiem bezpośrednio po urodzeniu;

- D.W10. uwarunkowania stanu zagrożenia życia noworodka oraz sytuacje wymagające resuscytacji krążeniowo-oddechowej;
- D.W11. początkowe i zaawansowane zabiegi wykonywane podczas resuscytacji krążeniowo-oddechowej noworodka;
- D.W12. zadania położnej w monitorowaniu przebiegu ciąży i ocenie ryzyka położniczego;
- D.W13. metody i techniki komunikowania się z pacjentką niezdolną do nawiązania i podtrzymania efektywnej komunikacji ze względu na stan zdrowia, sytuację położniczą lub stosowane leczenie;
- D.W14. etiologię, patogenezę, metody diagnostyczne, leczenie i postępowanie pielęgnacyjno-położnicze w patologicznym przebiegu ciąży i porodu;
- D.W15. zasady monitorowania i metody oceny dobrostanu płodu w okresie ciąży fizjologicznej i ciąży o nieprawidłowym czasie trwania oraz w wybranych stanach klinicznych kobiety ciężarnej i rodzącej oraz płodu, a także wydolności łożyska, oraz rolę położnej w procesie diagnostyki w okresie okołoporodowym;
- D.W16. zasady monitorowania stanu płodu za pomocą fonokardiografii i elektrokardiografii (bezpośredniej, brzusznej);
- D.W17. zasady i metody monitorowania stanu płodu w stanach zagrożenia życia kobiety ciężarnej (w tym wstrząs, rozsiane wykrzepianie wewnątrznaczyniowe, rzucawka, ostry brzuch);
- D.W18. rekomendacje, wytyczne i algorytm postępowania diagnostycznego i profilaktyczno-leczniczego oraz standardy opieki położniczej nad kobietą ciężarną, rodzącą i w okresie porodu oraz patomechanizm, diagnostykę i sposoby terapii w przebiegu ciąży, porodu i porodu w przypadku współistnienia chorób niepołożniczych, chorób wynikających z reakcji organizmu kobiety na ciążę oraz z zaburzeń psychicznych;
- D.W19. zadania położnej w profilaktyce i czynnościach diagnostyczno-leczniczych w przypadku powikłanego przebiegu ciąży i porodu, chorób wynikających z reakcji organizmu kobiety na ciążę i chorób niepołożniczych u kobiety;
- D.W20. definicję porodu prawidłowego i nieprawidłowego oraz zakres opieki sprawowanej przez położną nad kobietą w okresie porodu, nad noworodkiem i ich rodziną;
- D.W21. proces laktacji i czynniki ryzyka niepowodzeń w karmieniu piersią oraz działania edukacyjne dotyczące promocji karmienia piersią i rozwiązywania problemów laktacyjnych;
- D.W22. zasady postępowania w sytuacjach nagłych występujących podczas ciąży, porodu i porodu oraz udział położnej w prowadzeniu intensywnego nadzoru położniczego;

- D.W23. uwarunkowania i zasady organizacji trójstopniowej opieki perinatalnej, w tym perinatalnej opieki hospicyjnej;
- D.W24. metody diagnostyczne w położnictwie oraz zadania położnej w przygotowaniu pacjentki i sprzętu do ich stosowania;
- D.W25. wpływ chorób zakaźnych i infekcyjnych na płodność kobiety, zasady profilaktyki nieswoistej i swoistej chorób zakaźnych stosowanej u kobiet w okresie ciąży i porodu, mechanizmy zakażenia płodu w przebiegu chorób bakteryjnych, pasożytniczych i wirusowych oraz wytyczne dotyczące postępowania z kobietą ciężarną i rodzącą oraz z noworodkiem w przypadku wystąpienia takich chorób;
- D.W26. wskazania do poradnictwa genetycznego i zakres diagnostyki wewnątrzmacicznej płodu;
- D.W27. elementy diagnostyki prenatalnej (podstawy i wskazania do wykonania diagnostyki prenatalnej, badania prenatalne nieinwazyjne i inwazyjne);
- D.W28. techniki wspomaganego rozrodu i zasady monitorowania ciąży po zapłodnieniu pozaustrojowym;
- D.W29. przyczyny krwawienia w pierwszej i drugiej połowie ciąży oraz zasady postępowania we wstrząsie i koagulopatii w położnictwie;
- D.W30. zmiany zachodzące w organizmie kobiety w różnych okresach jej życia i nieprawidłowości w budowie narządów płciowych;
- D.W31. prawidłowy przebieg cyklu miesięczkowego i jego zaburzenia, naturalne metody regulacji poczęć oraz rodzaje antykoncepcji;
- D.W32. granice norm i patologii seksualnych oraz zaburzenia seksualne występujące u kobiet w okresie rozrodczym;
- D.W33. cele i zasady opieki prekonceptyjnej oraz rolę położnej w tej opiece;
- D.W34. czynniki wpływające na płodność kobiety i mężczyzny oraz metody diagnozowania i leczenia niepłodności;
- D.W35. etiologię dysfunkcji mięśni dna miednicy oraz zasady profilaktyki zaburzeń statyki narządu rodniego i nietrzymania moczu;
- D.W36. postępowanie diagnostyczne, lecznicze i pielęgnacyjne u pacjentek ze stanami zapalnymi narządów rodnych, chorobami przenoszonymi drogą płciową, zaburzeniami statyki narządu rodniego i wysiłkowym nietrzymaniem moczu;
- D.W37. zasady postępowania z pacjentką przed przeprowadzeniem zabiegów ginekologicznych i po ich przeprowadzeniu oraz w trakcie radioterapii i chemioterapii, a także rolę i zadania położnej w tym zakresie;

- D.W38. rodzaje zabiegów ginekologicznych wykonywanych w ramach chirurgii jednego dnia oraz zasady asystowania przy tych zabiegach;
- D.W39. zmiany zachodzące w organizmie kobiety w okresie klimakterium;
- D.W40. udział położnej w badaniach diagnostycznych pacjentek z chorobami ginekologicznymi i ze zmianami w gruczole piersiowym;
- D.W41. etiologię i patogenezę chorób nowotworowych narządów płciowych żeńskich i gruczołu piersiowego oraz postępowanie leczniczo-pielęgnacyjne i rehabilitacyjne w tych chorobach;
- D.W42. charakterystykę poszczególnych nowotworów narządu rodnego pod względem etiologii, rozpoznania histopatologicznego, objawów klinicznych, podziału na stopnie kliniczne według Międzynarodowej Federacji Ginekologów i Położników (*International Federation of Gynecology and Obstetrics, IFGO*) oraz stopnie zaawansowania nowotworu według klasyfikacji stopnia zaawansowania nowotworu TNM (*Tumour – guz (pierwotny), Node – węzeł (chłonny), Metastases – przerzuty (odległe)*);
- D.W43. zasady i programy profilaktyki chorób nowotworowych narządu rodnego i piersi;
- D.W44. czynniki warunkujące prawidłowy rozwój prenatalny i postnatalny;
- D.W45. etiopatogenezę, objawy kliniczne, przebieg, rokowanie, metody diagnostyczne i terapeutyczne chorób i stanów zagrożenia życia noworodka i wcześniaka oraz żywienie noworodka i specyfikę opieki nad noworodkiem w zależności od stopnia jego dojrzałości i stanu klinicznego;
- D.W46. rodzaje odporności, czynniki modyfikujące odporność oraz odrębności układu odpornościowego noworodka;
- D.W47. zasady pielęgnowania noworodka zdrowego, chorego oraz z wadą i urazem okołoporodowym, w tym noworodka pacjentki chorej na AIDS lub zakażonej wirusem HIV, w zależności od stopnia jego dojrzałości;
- D.W48. zasady prowadzenia fototerapii i tlenoterapii noworodka;
- D.W49. zasady organizacji opieki neonatologicznej i intensywnego nadzoru nad noworodkiem;
- D.W50. działania profilaktyczne podejmowane wobec dziecka w wieku rozwojowym, z uwzględnieniem noworodków i niemowląt;
- D.W51. etiopatogenezę, objawy kliniczne, przebieg, rokowanie, metody diagnostyczne i terapeutyczne oraz zasady opieki pielęgniarskiej w najczęstszych chorobach wieku rozwojowego, w szczególności chorobach niemowląt;

- D.W52. zasady racjonalnego żywienia dziecka i zaburzenia w odżywianiu;
- D.W53. metody oceny rozwoju fizycznego i psychoruchowego dziecka, w szczególności niemowlęcia;
- D.W54. zasady opieki pielęgniarskiej nad dzieckiem, w szczególności niemowlęciem, w najczęściej występujących chorobach układowych, alergicznych, zakaźnych i metabolicznych oraz stanach niedoborowych;
- D.W55. zasady udzielania pierwszej pomocy w oparzeniach i zadławieniach oraz postępowanie z raną oparzeniową u niemowlęcia i sposoby jej pielęgnowania;
- D.W56. etiopatogenezę, objawy kliniczne, przebieg, rokowanie, metody diagnostyczne i terapeutyczne oraz zasady opieki pielęgniarskiej w najczęstszych chorobach układów i narządów organizmu człowieka;
- D.W57. rodzaje badań diagnostycznych i zasady ich zlecenia zgodnie z uprawnieniami zawodowymi położnej w zakresie samodzielnego wystawiania skierowań na badania diagnostyczne w poszczególnych stanach klinicznych oraz zasady wykonywania badania EKG i interpretowania jego wyniku;
- D.W58. właściwości grup leków i ich działanie na układy i narządy pacjentki w różnych chorobach w zależności od wieku i stanu zdrowia, z uwzględnieniem działań niepożądanych, interakcji z innymi lekami i dróg podania;
- D.W59. czynniki zwiększające ryzyko okołoperacyjne i profilaktykę zakażeń chirurgicznych;
- D.W60. zasady przygotowania pacjentki do zabiegu operacyjnego w trybie pilnym i planowym oraz w chirurgii jednego dnia, specyfikę pracy w bloku operacyjnym, a także zasady opieki nad pacjentką po zabiegu operacyjnym w celu zapobiegania wczesnym i późnym powikłaniom;
- D.W61. zasady opieki nad pacjentką z przetoką jelitową i przetoką moczową wyłonionymi czasowo i na stałe oraz pacjentką objętą terapią żywieniową;
- D.W62. zasady postępowania z kobietą ciężarną z urazem, zakażeniem tkanek miękkich i chorobami chirurgicznymi;
- D.W63. etiopatogenezę, objawy kliniczne i zasady postępowania w podstawowych zaburzeniach psychicznych, w tym w depresji poporodowej i psychozach okołoporodowych oraz zaburzeniach psychicznych w okresie klimakterium i senium;
- D.W64. zasady postępowania wspierającego, edukacyjnego i psychoterapeutycznego w przypadku poronienia, urodzenia dziecka martwego, niepełnosprawnego lub nieuleczalnie chorego;

- D.W65. psychologiczne konsekwencje porodu matki małoletniej, w późnym wieku i samotnej oraz rodzaje i formy jej wsparcia;
- D.W66. stany zagrożenia zdrowia i ich objawy kliniczne oraz aparaturę wykorzystywaną w diagnostyce;
- D.W67. wytyczne i zasady postępowania w stanach nagłych i zabiegach ratujących życie według Polskiej Rady Resuscytacji (*Polish Resuscitation Council, PRC*) i Europejskiej Rady Resuscytacji (*European Resuscitation Council, ERC*);
- D.W68. zasady przyrządowego i bezprzyrządowego monitorowania stanu zdrowia kobiety i noworodka w intensywnej terapii;
- D.W69. obowiązujące wytyczne dotyczące postępowania podczas wykonywania zaawansowanych zabiegów resuscytacyjnych (*Advanced Life Support, ALS*), z uwzględnieniem postępowania w odwracalnych przyczynach zatrzymania krążenia;
- D.W70. farmakologiczne metody łagodzenia bólu porodowego (analgezja wziewna, regionalna i miejscowa, dożylna lub domięśniowa stosowanie opioidów), przygotowanie do analgezji, zasady postępowania w przypadku analgezji i monitorowania jej przebiegu oraz opieki nad kobietą rodzącą, w okresie położu i nad noworodkiem;
- D.W71. metody rehabilitacji i fizjoterapii stosowane w ginekologii, położnictwie i neonatologii;
- D.W72. rolę i zadania położnej oraz instytucji rządowych i pozarządowych w podejmowaniu działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- D.W73. zasady usprawniania pacjentek po operacjach ginekologicznych, ginekologiczno-onkologicznych i chirurgicznych w obrębie piersi, w tym po mastektomii;
- D.W74. zasady rehabilitacji wspierającej rozwój psychomotoryczny noworodka i niemowlęcia zdrowego i chorego;
- D.W75. zasady organizacji i funkcjonowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- D.W76. procedury zabezpieczenia medycznego w zdarzeniach masowych, katastrofach i innych sytuacjach szczególnych oraz zasady zapewnienia bezpieczeństwa osobom udzielającym pomocy, poszkodowanym i świadkom zdarzenia;
- D.W77. obowiązujące wytyczne dotyczące postępowania podczas wykonywania podstawowych zabiegów resuscytacyjnych (*Basic Life Support, BLS*), z uwzględnieniem postępowania w odwracalnych przyczynach zatrzymania krążenia;
- D.W78. działania zapobiegające następstwom nagłych stanów zagrożenia zdrowia, w szczególności poresuscytacyjnym;

- D.W79. przedmiot, cel i obszar badań naukowych oraz paradygmaty położnictwa;
- D.W80. znaczenie badań naukowych dla praktyki zawodowej położnej i rozwoju zawodu położnej;
- D.W81. położnicze organizacje naukowe i ich rolę w badaniach naukowych;
- D.W82. metody i techniki prowadzenia badań naukowych w położnictwie;
- D.W83. zasady etyki w prowadzeniu badań naukowych i podstawowe regulacje prawne z zakresu prawa autorskiego i prawa ochrony własności intelektualnej w działalności zawodowej położnej.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- D.U1. dokonywać oceny stanu zdrowia kobiety ciężarnej, rodzącej i w okresie połogu, płodu i noworodka oraz sytuacji położniczej przy pomocy dostępnych metod i środków, interpretować wyniki badań, wdrażać interwencje położnicze oraz dokonywać ewaluacji opieki położniczej;
- D.U2. rozpoznawać i eliminować czynniki ryzyka w przebiegu porodu, a w przypadku konieczności zapewniać pacjentce i jej dziecku opiekę specjalistów;
- D.U3. podejmować działania profilaktyczne i w zakresie promocji zdrowia w stosunku do kobiet w okresie okołoporodowym oraz stosować w opiece okołoporodowej zasady wynikające z regulacji prawnych;
- D.U4. wykorzystywać założenia psychoprofilaktyki położniczej oraz dokonywać wyboru niefarmakologicznych metod łagodzenia bólu porodowego i stosować te metody;
- D.U5. ustalać indywidualny plan porodu, a w przypadku konieczności dokonywać jego modyfikacji;
- D.U6. rozpoznawać początek porodu i oceniać jego postęp na podstawie badania położniczego zewnętrznego, wewnętrznego i obserwacji zachowania kobiety rodzącej oraz prognozować prawdopodobny przebieg porodu i oceniać możliwości odbycia porodu drogami i siłami natury;
- D.U7. monitorować i oceniać różnymi metodami dobrostan płodu podczas porodu, interpretować wyniki tej oceny oraz rozpoznawać zagrożenia dla płodu wynikające z nieprawidłowego wyniku badania;
- D.U8. monitorować dobrostan płodu podczas ciąży i porodu z wykorzystaniem badania kardiokograficznego (KTG) oraz dokonać interpretacji zapisów KTG kobiety ciężarnej i rodzącej;

- D.U9. ocenić zagrożenia dla płodu wynikające z nieprawidłowego zapisu KTG podczas ciąży i porodu;
- D.U10. przygotować pacjentkę do testu niestresowego (*Non stress test*, NST) oraz do testów stresowych;
- D.U11. sprawować opiekę położniczą nad kobietą rodzącą w poszczególnych okresach porodu i stosować konieczne procedury zgodne ze standardem opieki okołoporodowej;
- D.U12. nacinać krocze, rozpoznawać pęknięcie krocza różnego stopnia i szyć krocze nacięte lub pęknięte I i II stopnia;
- D.U13. prowadzić i przyjmować poród fizjologiczny oraz miednicowy;
- D.U14. wdrażać standardy opieki położniczej w przypadku porodu pacjentki zakażonej wirusem HIV i w innych sytuacjach trudnych wskazanych w standardzie opieki okołoporodowej;
- D.U15. rozpoznawać stany naglące w przebiegu porodu, w tym łożysko przodujące, łożysko przedwcześnie odklejone, krwotok położniczy, dystocję barkową oraz wypadnięcie pępowiny i części drobnych płodu, a także postępować zgodnie z rekomendacjami w tym zakresie;
- D.U16. udzielać pierwszej pomocy położniczej (zabezpieczać dostęp do żyły obwodowej, podawać wlew kroplowy, stosować tlenoterapię, utrzymywać drożność dróg oddechowych, wykonywać czynności resuscytacyjne u pacjentki i noworodka, zabezpieczać ranę krocza lub szyjki macicy, wykonywać ręczne wydobycie łożyska, udzielać pomocy ręcznej w porodzie miednicowym);
- D.U17. wykonywać zabiegi okołoporodowe u noworodka i oceniać jego stan według obowiązujących skal oceny i algorytmów;
- D.U18. rozpoznawać stan zagrożenia życia oraz sytuacje wymagające resuscytacji krążeniowo-oddechowej noworodka;
- D.U19. monitorować w sposób bezprzryądowy i przrządowy czynności życiowe noworodka;
- D.U20. dobierać właściwe środki i metody w świadczeniu opieki w zakresie resuscytacji krążeniowo-oddechowej noworodka;
- D.U21. wykonać początkowe zabiegi resuscytacyjne u noworodka (zabezpieczenie przed utratą ciepła, udrożnienie dróg oddechowych, stymulacja dotykiem);
- D.U22. wykonać zaawansowane zabiegi resuscytacyjne u noworodka, z wyłączeniem intubacji dotchawiczej;
- D.U23. zapobiegać powikłaniom wynikającym z resuscytacji krążeniowo-oddechowej noworodka;

- D.U24. stosować metody komunikowania się z pacjentką niezdolną do nawiązania i podtrzymania efektywnej komunikacji ze względu na stan zdrowia, sytuację położniczą, w tym w sytuacjach szczególnych w opiece okołoporodowej, lub ze względu na stosowane leczenie;
- D.U25. komunikować się z członkami zespołu interprofesjonalnego w zakresie pozyskiwania i przekazywania informacji o stanie zdrowia i sytuacji położniczej pacjentki;
- D.U26. rozpoznawać i eliminować czynniki ryzyka w przebiegu ciąży i porodu, a w przypadku konieczności zapewniać pacjentce i jej dziecku opiekę specjalistyczną;
- D.U27. ustalać indywidualny plan opieki prenatalnej w odniesieniu do kobiety ciężarnej, a w przypadku konieczności dokonywać jego modyfikacji;
- D.U28. planować postępowanie położnicze i obejmować opieką położniczą kobietę ciężarną i w okresie porodu, w zależności od rozpoznanej sytuacji położniczej;
- D.U29. wdrażać standardy opieki nad kobietą ciężarną z zagrożeniem porodu przedwczesnego i w przebiegu porodu przedwczesnego;
- D.U30. promować karmienie naturalne, prowadzić poradnictwo laktacyjne w okresie przygotowania do laktacji i jej przebiegu, rozpoznawać problemy laktacyjne i podejmować działania prewencyjne w tym zakresie;
- D.U31. realizować zadania położnej w opiece profilaktycznej, diagnostycznej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej nad kobietami ciężarnymi i w okresie porodu;
- D.U32. rozpoznawać ciążę na podstawie objawów domyślnych, prawdopodobnych i pewnych;
- D.U33. stosować profilaktykę ogólną i swoistą chorób zakaźnych wobec kobiet przygotowujących się do macierzyństwa i kobiet ciężarnych;
- D.U34. planować i sprawować opiekę położniczą nad kobietą w okresie okołoporodowym powikłanym współistniejącymi chorobami położniczymi i niepołożniczymi;
- D.U35. monitorować stan matki i dziecka oraz zapewniać wsparcie w sytuacji szczególnej obejmującej poronienie, urodzenie dziecka martwego, niezdolnego do życia, z wadą i urazem okołoporodowym lub z ciężką chorobą;
- D.U36. dokonać oceny dobrostanu płodu za pomocą dostępnych metod klinicznych oraz wskazać różnice i podobieństwa w ocenie dobrostanu płodu za pomocą metod bezpośrednich i pośrednich;
- D.U37. dokonać wyboru metod rejestracji dobrostanu płodu, uwzględniając czas trwania ciąży, objawy kliniczne oraz stan kobiety ciężarnej i płodu;

- D.U38. zaproponować metody weryfikacji zapisu KTG w ciąży o przebiegu patologicznym oraz analizować cechy charakteryzujące zapisy KTG w wybranych chorobach wikłających przebieg ciąży;
- D.U39. ocenić zagrożenia płodu wynikające z nieprawidłowego zapisu KTG podczas ciąży i porodu;
- D.U40. sprawować opiekę psychologiczną nad pacjentką po stracie ciąży, matką małoletnią i w innych sytuacjach szczególnych w położnictwie;
- D.U41. przygotowywać kobietę i jej partnera do funkcji prokreacyjnej i do rodzicielstwa oraz prowadzić edukację w zakresie zachowań prekonceptyjnych;
- D.U42. prowadzić działania edukacyjne w zakresie naturalnych metod regulacji poczęć i środków antykoncepcyjnych;
- D.U43. sprawować opiekę ginekologiczną nad kobietą w różnych okresach jej życia i różnym stanie zdrowia oraz nad osobą w związku z tranżycją płci i w sytuacji zaburzeń płodności;
- D.U44. planować i sprawować opiekę nad kobietą i jej partnerem w okresie prekonceptyjnym i w przypadku wystąpienia problemu niepłodności;
- D.U45. planować i sprawować opiekę nad pacjentką doświadczającą niepowodzeń w prokreacji i nad rodziną obciążoną chorobami genetycznymi;
- D.U46. rozpoznawać choroby gruczołu piersiowego oraz edukować pacjentkę w zakresie samobadania i samoobserwacji;
- D.U47. rozpoznawać wczesne objawy chorób nowotworowych i stany przednowotworowe narządów płciowych, w tym ocenić wynik badania cytologicznego według klasyfikacji Papanicolaou i w systemie Bethesda;
- D.U48. rozpoznawać zaburzenia statyki narządu rodnego oraz uczestniczyć w profilaktyce i leczeniu zaburzeń uroginekologicznych;
- D.U49. rozpoznawać zaburzenia i patologie seksualne;
- D.U50. przygotowywać pacjentkę do ginekologicznych zabiegów operacyjnych przeprowadzanych z zastosowaniem różnych technik, planować i realizować opiekę po takich zabiegach oraz podczas radio- i chemioterapii, przygotowywać pacjentkę do samoopieki i samopielęgnacji w warunkach domowych, we współpracy z jej rodziną, a także asystować przy zabiegach ginekologicznych wykonywanych w ramach chirurgii jednego dnia;

- D.U51. planować i sprawować specjalistyczną opiekę nad noworodkiem w zależności od stopnia jego dojrzałości, masy urodzeniowej ciała i stanu klinicznego, w warunkach szpitalnych i pozaszpitalnych;
- D.U52. dokonywać oceny stanu noworodka i uczestniczyć w badaniach diagnostycznych noworodka;
- D.U53. zapobiegać powikłaniom wynikającym z udzielania świadczeń specjalistycznych w zakresie resuscytacji krążeniowo-oddechowej noworodka oraz monitorować stan noworodka po resuscytacji krążeniowo-oddechowej;
- D.U54. przygotować noworodka do resuscytacji za pomocą aparatu Neopuff, do podłączenia wentylacji wspomagającej czynność oddechową przez zastosowanie nCPAP oraz aparatu Infant Flow;
- D.U55. rozpoznawać i klasyfikować NOP i charakteryzować miejscowe oraz uogólnione reakcje organizmu występujące u noworodka po szczepieniu ochronnym, a także udzielać wyczerpujących informacji na temat postępowania w przypadku ich wystąpienia;
- D.U56. oceniać wydolność opiekuńczą rodziców noworodka zdrowego, chorego i z wadami rozwojowymi oraz podejmować wobec rodziców noworodka działania edukacyjne promujące zdrowie, przygotowując ich do opieki nad dzieckiem w domu;
- D.U57. rozpoznawać problemy zdrowotne dziecka, w szczególności niemowląt i planować opiekę w najczęściej występujących chorobach układowych, alergicznych, zakaźnych i metabolicznych oraz stanach niedoborowych;
- D.U58. udzielać pierwszej pomocy w oparzeniach i zadławieniach oraz pielęgnować ranę oparzeniową u niemowlęcia;
- D.U59. rozpoznawać problemy zdrowotne pacjentek i planować opiekę nad pacjentką w przebiegu najczęściej występujących chorób wewnętrznych;
- D.U60. rozpoznawać wskazania do wykonania badań diagnostycznych i wystawiać skierowania na ich wykonanie, zgodnie z uprawnieniami zawodowymi położnej;
- D.U61. wykonywać badanie EKG i rozpoznawać zaburzenia zagrażające życiu pacjentki oraz monitorować zapis czynności bioelektrycznej serca na kardiomonitorze pod kątem stanów zagrożenia jej zdrowia i życia;
- D.U62. planować opiekę nad pacjentką w przebiegu chorób chirurgicznych oraz rozpoznawać wczesne i późne powikłania po zabiegach operacyjnych i im zapobiegać;
- D.U63. prowadzić opiekę pooperacyjną w położnictwie i ginekologii;

- D.U64. rozpoznawać problemy pacjentek z najczęściej występującymi zaburzeniami psychicznymi w okresie dojrzewania, okołoporodowym i klimakterium, określać cel działania medycznego i planować interwencje terapeutyczne, w tym psychoedukację;
- D.U65. prowadzić rozmowę terapeutyczną;
- D.U66. rozpoznać stan zagrożenia życia;
- D.U67. przeprowadzić resuscytację krążeniowo-oddechową dorosłego (w szczególności kobiety ciężarnej i rodzącej), noworodka i niemowlęcia, zgodnie z algorytmem zaawansowanych zabiegów resuscytacyjnych (ALS), z uwzględnieniem postępowania w odwracalnych przyczynach zatrzymania krążenia;
- D.U68. przygotowywać pacjentkę do znieczulenia i monitorować jej stan w trakcie znieczulenia;
- D.U69. oceniać poziom bólu, w tym bólu porodowego, reakcję pacjentki na ból i jego nasilenie oraz stosować farmakologiczne i nefarmakologiczne metody postępowania przeciwbólowego;
- D.U70. prowadzić rehabilitację przyłożkową po operacjach ginekologicznych, porodzie drogami natury i cięciu cesarskim;
- D.U71. stosować różne formy aktywności ruchowej w opiece nad kobietą w różnych okresach jej życia i różnym stanie zdrowia, w szczególności nad kobietą ciężarną i rodzącą oraz z chorobą ginekologiczną;
- D.U72. przeprowadzać ćwiczenia usprawniające w chorobach ginekologicznych oraz prowadzić rehabilitację późną kobiet po mastektomii i operacjach w onkologii ginekologicznej;
- D.U73. prowadzić rehabilitację wspierającą rozwój psychomotoryczny noworodka i niemowlęcia zdrowego i chorego;
- D.U74. udzielać pierwszej pomocy w stanach bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia (w tym doraźnie unieruchamiać złamania kości, zwichnięcia i skręcenia, tamować krwawienia i krwotoki) oraz przygotowywać pacjentkę do transportu w takich przypadkach;
- D.U75. ocenić stan zagrożenia zdrowotnego, w szczególności wymagający podstawowych zabiegów resuscytacyjnych (BLS) na podstawie monitorowania bezprzyrządowego;
- D.U76. zapobiegać powikłaniom wynikającym z podstawowych zabiegów resuscytacyjnych (BLS);
- D.U77. wykonywać podstawowe zabiegi resuscytacyjne u dorosłych i dzieci oraz stosować automatyczny defibrylator zewnętrzny (*Automated External Defibrillator, AED*) i bezprzyrządowe udrażnianie dróg oddechowych;

- D.U78. krytycznie analizować publikowane wyniki badań naukowych oraz wskazać możliwości ich wykorzystania w praktyce zawodowej położnej;
- D.U79. stosować regulacje prawne z zakresu prawa autorskiego i prawa ochrony własności intelektualnej w działalności zawodowej położnej.

IV.A. SPOSÓB WERYFIKACJI OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

1. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się wymaga zastosowania zróżnicowanych form sprawdzania, adekwatnych do kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, których dotyczą te efekty.
2. Osiągnięte efekty uczenia się w kategorii wiedzy można weryfikować za pomocą egzaminów pisemnych lub ustnych.
3. Jako formy egzaminów pisemnych można stosować eseje, raporty, krótkie ustrukturyzowane pytania oraz testy wielokrotnego wyboru (*Multiple Choice Questions*, MCQ), testy wielokrotnej odpowiedzi (*Multiple Response Questions*, MRQ), testy wyboru Tak/Nie lub dopasowania odpowiedzi.
4. Egzaminy ustne powinny być standaryzowane i ukierunkowane na sprawdzenie wiedzy na poziomie wyższym niż sama znajomość zagadnień (poziom zrozumienia zagadnień, umiejętność analizy i syntezy informacji oraz rozwiązywania problemów).
5. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w ramach pracy własnej studenta pod kierunkiem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia odbywa się w oparciu o przygotowany przez studenta projekt procesu pielęgnowania na podstawie analizy indywidualnego przypadku (*case study*), projekt pielęgniarских lub położniczych wskazówek poszpitalnych dla pacjentki, jej rodziny lub opiekuna, analizę artykułu naukowego, znajomości wytycznych lub zaleceń dotyczących praktyki zawodowej położnej.
6. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w kategorii umiejętności wymaga bezpośredniej obserwacji studenta demonstrującego umiejętność w czasie obiektywnego standaryzowanego egzaminu klinicznego (*Objective Structured Clinical Examination*, OSCE).
7. Studia kończą się egzaminem dyplomowym składającym się z części teoretycznej i praktycznej (OSCE), który obejmuje weryfikację osiągniętych efektów uczenia się objętych programem studiów.

B. STUDIA DRUGIEGO STOPNIA

I.B. SPOSÓB ORGANIZACJI KSZTAŁCENIA

1. WYMAGANIA OGÓLNE

- 1.1. Studia drugiego stopnia trwają nie krócej niż 4 semestry.
- 1.2. Liczba godzin zajęć, w tym praktyk zawodowych, nie może być mniejsza niż 1300.
- 1.3. Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów drugiego stopnia nie może być mniejsza niż 120.
- 1.4. Kierunek położnictwo jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej – nauki medyczne lub dyscypliny naukowej – nauki o zdrowiu jako dyscypliny wiodącej.

2. ZAJĘCIA I GRUPY ZAJĘĆ

2.1. Proces kształcenia jest realizowany w postaci:

- 1) zajęć lub grup zajęć odpowiadających poszczególnym zagadnieniom z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
- 2) grup zajęć zintegrowanych łączących dwa albo więcej zagadnień z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
- 3) wielodyscyplinarnych grup zajęć poświęconych określonym zagadnieniom.

2.2. W przypadku studiów o profilu:

- 1) ogólnoakademickim – program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć, związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów i uwzględnia udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności;
- 2) praktycznym – program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć kształtujące umiejętności praktyczne, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.

2.3. Proces kształcenia na studiach drugiego stopnia jest zorganizowany w taki sposób, aby umożliwiał studentom będącym absolwentami studiów pierwszego stopnia na kierunku położnictwo, którzy rozpoczęli kształcenie przed rokiem akademickim 2016/2017 i nie ukończyli kursu specjalistycznego, o którym mowa w art. 15a ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 814 i 854), osiągnięcie szczegółowych efektów uczenia się określonych dla studiów pierwszego stopnia w zakresie wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich.

3. MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH I PUNKTÓW ECTS

Grupy zajęć, w ramach których osiąga się szczegółowe efekty uczenia się	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
A. Nauki społeczne i humanistyczne	220	19
B. Zaawansowana praktyka zawodowa położnej	510	40
C. Badania naukowe i rozwój praktyki zawodowej położnej	170	15
D. Praktyki zawodowe	200	10
Razem	1100	84

3.1. Do dyspozycji uczelni pozostawia się nie mniej niż 200 godzin zajęć (16 punktów ECTS), które mogą być realizowane jako zajęcia uzupełniające wiedzę, umiejętności lub kompetencje społeczne w grupach zajęć A–C, z tym że program studiów umożliwia studentowi wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 5 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.

3.2. W ramach kształcenia w grupie zajęć A są prowadzone zajęcia z języka angielskiego w wymiarze nie mniejszym niż 90 godzin. Zajęcia z języka angielskiego obejmują terminologię specjalistyczną z zakresu położnictwa. Zajęciom tym przypisuje się nie mniej niż 6 punktów ECTS.

3.3. W ramach kształcenia w grupie zajęć B są prowadzone zajęcia z diagnostyki ultrasonograficznej w położnictwie i ginekologii, przy czym nie mniej niż 60 godzin tych zajęć jest realizowanych w formie ćwiczeń w pracowni ultrasonograficznej, w warunkach symulowanych lub naturalnych.

3.4. Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie może być większa niż:

- 1) 20 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów – w przypadku studiów o profilu praktycznym;
- 2) 30 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów – w przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim.

Kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość może być prowadzone w grupach zajęć A–C wyłącznie w ramach zajęć umożliwiających osiągnięcie efektów uczenia się w kategorii wiedzy.

3.5. Program studiów umożliwia studentom uzyskanie nie mniej niż 20 punktów ECTS za przygotowanie pracy dyplomowej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego.

4. PRAKTYKI ZAWODOWE

4.1. Praktyki zawodowe (grupa zajęć D) służą doskonaleniu w warunkach klinicznych efektów uczenia się osiągniętych w kategorii umiejętności w grupach zajęć A i B.

Zakres praktyk zawodowych	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
Zarządzanie w praktyce zawodowej położnej	20	1
Diagnostyka ultrasonograficzna w położnictwie i ginekologii	60	3
Opieka specjalistyczna nad pacjentką i jej rodziną w ujęciu interdyscyplinarnym oraz edukacja w praktyce zawodowej położnej	100	5
Ordynowanie leków i wystawianie recept	20	1
Razem	200	10

4.2. Realizacja zajęć w ramach praktyk zawodowych (grupa zajęć D) w warunkach naturalnych jest poprzedzona realizacją zajęć w warunkach symulowanych w oparciu o scenariusze wysokiej wierności prowadzonych w grupie zajęć A w wymiarze co najmniej 10 godzin oraz w grupie zajęć B w wymiarze co najmniej 96 godzin.

4.3. Program praktyk zawodowych i terminy ich odbywania oraz sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się ustala uczelnia.

5. INFRASTRUKTURA NIEZBĘDNA DO PROWADZENIA KSZTAŁCENIA

5.1. Proces kształcenia odbywa się z wykorzystaniem infrastruktury pozwalającej na osiągnięcie efektów uczenia się.

5.2. Praktyki zawodowe są prowadzone w oparciu o infrastrukturę uczelni lub infrastrukturę podmiotów wykonujących działalność leczniczą, z którymi uczelnia zawarła umowy lub porozumienia, w szczególności w:

- 1) oddziałach ginekologii onkologicznej, onkologii ginekologicznej lub chirurgii onkologicznej;
- 2) poradniach laktacyjnych i diabetologicznych;
- 3) pracowniach ultrasonograficznych;
- 4) gabinetach lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, położnej podstawowej opieki zdrowotnej lub poradniach ginekologicznych.

II.B. OSOBY PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE

1. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć A–C jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających kompetencje zawodowe lub naukowe oraz doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje i doświadczenie.
2. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć A–C, w ramach zajęć obejmujących treści kształcenia z zakresu praktyki zawodowej położnej, jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających prawo wykonywania zawodu położnej oraz co najmniej dwuletnią praktykę zawodową w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje i taką praktykę.
3. Praktyki zawodowe (grupa zajęć D) są realizowane pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu położnej, będącej pracownikiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą oraz wykonującej zadania zawodowe w komórce organizacyjnej podmiotu, w której student odbywa praktykę zawodową, a nadzór nad realizacją praktyk zawodowych sprawuje opiekun praktyk z uczelni. Praktyki zawodowe w zakresie diagnostyki ultrasonograficznej w położnictwie i ginekologii są realizowane pod kierunkiem osoby posiadającej kompetencje zawodowe oraz doświadczenie w tym zakresie.

III.B. EFEKTY UCZENIA SIĘ

1. OGÓLNE EFEKTY UCZENIA SIĘ

1.1. W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- 1) regulacje prawne w zakresie wykonywania zawodu położnej i udzielania świadczeń zdrowotnych;
- 2) założenia kształcenia na studiach przygotowującego do wykonywania zawodu położnej i kształcenia podyplomowego położnych;
- 3) kierunki rozwoju praktyki zawodowej położnej w Europie i na świecie;
- 4) problematykę zarządzania zespołami położniczymi i organizacji opieki zdrowotnej;
- 5) uwarunkowania rozwoju jakości usług zdrowotnych i zarządzanie jakością;
- 6) uwarunkowania kulturowe i religijne sprawowania opieki przez położną nad pacjentkami różnych narodowości i wyznań;
- 7) rolę położnej w opiece koordynowanej;
- 8) zasady orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wystawiania zaświadczeń o czasowej niezdolności do pracy;

- 9) standardy realizacji świadczeń w ramach zaawansowanej praktyki położniczej oraz świadczeń położniczych udzielanych samodzielnie;
- 10) mechanizmy działania produktów leczniczych oraz zasady ich ordynowania;
- 11) zasady leczenia ran, w tym odleżyn i owrzodzeń nowotworowych, oraz pielęgnacji przetok;
- 12) metody i zasady terapii bólu ostrego i przewlekłego;
- 13) zasady i uwarunkowania wykonywania badania ultrasonograficznego (USG) narządów jamy brzusznej i miednicy mniejszej oraz ciąży niskiego ryzyka, a także oceny i opisywania wyniku badania;
- 14) zasady opieki nad kobietą z chorobą nowotworową narządu rodniczego i piersi w różnych etapach choroby oraz zasady opieki nad pacjentką w leczeniu systemowym nowotworów;
- 15) zasady opieki nad kobietą w okresie laktacji oraz uwarunkowania realizacji zadań edukatora do spraw laktacji;
- 16) zasady opieki nad kobietą z cukrzycą w okresie prekonceptyjnym i okołoporodowym oraz uwarunkowania realizacji zadań edukatora do spraw diabetologii;
- 17) metody i zasady prowadzenia badań naukowych;
- 18) wymagania dotyczące przygotowywania publikacji naukowych;
- 19) proces planowania opieki nad pacjentką zgodnie z praktyką położniczą opartą na faktach.

1.2. W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- 1) rozwiązywać problemy zawodowe powstające w ramach wykonywania zawodu położnej, w szczególności związane z podejmowaniem decyzji w sytuacjach trudnych, wynikających ze specyfiki zadań zawodowych i warunków ich realizacji;
- 2) stosować odpowiednie przepisy prawa podczas wykonywania praktyki zawodowej położnej;
- 3) opracowywać założenia polityki kadrowej odpowiednie do zapotrzebowania pacjentek na opiekę położniczą;
- 4) stosować metody oraz techniki organizacji i zarządzania w analizowaniu i rozwiązywaniu problemów organizacyjnych oraz usprawnianiu praktyki zawodowej położnej;
- 5) organizować i nadzorować pracę zespołów pielęgniarek, położnych lub personelu pomocniczego;
- 6) dobierać i zlecać badania diagnostyczne w ramach uprawnień zawodowych położnej oraz interpretować ich wyniki;

- 7) samodzielnie ordynować wybrane leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne, w tym wystawiać na nie recepty lub zlecenia;
- 8) wykonać podstawowe badanie USG narządów jamy brzusznej i miednicy mniejszej oraz ciąży niskiego ryzyka, a także wstępnie ocenić i opisać wynik tego badania;
- 9) określać standardy opieki położniczej nad kobietą w okresie prekoncepcyjnym, okołoporodowym, klimakterium i senium oraz nad kobietą zagrożoną chorobą i chorobą ginekologicznie lub onkologicznie, a także wdrażać je do praktyki zawodowej położnej;
- 10) samodzielnie udzielać porad zdrowotnych w zakresie uprawnień zawodowych położnej;
- 11) udzielać porad w zakresie laktacji w okresie przygotowania do karmienia piersią i w czasie jego trwania oraz rozwiązywać problemy laktacyjne, a w przypadku relaktacji i laktacji indukowanej realizować zadania edukatora do spraw laktacji;
- 12) samodzielnie udzielać specjalistycznych świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki nad pacjentką z chorobą nowotworową narządu rodnego i piersi oraz objętą leczeniem systemowym nowotworów;
- 13) realizować samodzielnie świadczenia specjalistyczne z zakresu terapii bólu ostrego i przewlekłego;
- 14) sprawować opiekę prekoncepcyjną nad kobietą z cukrzycą, w tym udzielać porad w celu przygotowania jej do świadomego planowania rodziny i pełnienia funkcji prokreacyjnej, oraz samodzielnie udzielać specjalistycznych świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki nad kobietą z cukrzycą w okresie okołoporodowym i z cukrzycą indukowaną ciążą, a także realizować zadania edukatora do spraw diabetologii;
- 15) opracować program edukacji i prowadzić edukację terapeutyczną pacjentki z chorobą ginekologiczną, nowotworową i z cukrzycą oraz dokonywać ewaluacji programu;
- 16) świadczyć samodzielnie opiekę specjalistyczną z zakresu leczenia ran (rany przewlekłej, odleżynowej i owrzodzenia nowotworowego);
- 17) udzielać pacjentce informacji w zakresie dostępu do poszczególnych rodzajów świadczeń zdrowotnych i kierować ją do realizacji świadczeń w ramach posiadanych uprawnień zawodowych położnej;
- 18) koordynować opiekę zdrowotną nad pacjentką w systemie ochrony zdrowia, w ramach posiadanych uprawnień zawodowych położnej oraz realizować kompleksowe świadczenia położnicze w podstawowej opiece zdrowotnej;
- 19) prowadzić badania naukowe i upowszechniać ich wyniki;
- 20) wykorzystywać wyniki badań naukowych i światowy dorobek w zakresie położnictwa w planowaniu opieki nad pacjentką i dla rozwoju praktyki zawodowej położnej;

21) wykorzystywać nowoczesne metody nauczania i ewaluacji stosowane w kształceniu na studiach przygotowującym do wykonywania zawodu położnej i kształceniu podyplomowym położnych.

1.3. W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- 1) dokonywania krytycznej oceny działań własnych i działań współpracowników przy zachowaniu szacunku dla różnic światopoglądowych i kulturowych;
- 2) formułowania opinii dotyczących różnych aspektów działalności zawodowej i zasięgania porad ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemów;
- 3) okazywania dbałości o prestiż zawodu położnej i solidarność zawodową;
- 4) okazywania troski o bezpieczeństwo własne, otoczenia i współpracowników;
- 5) rozwiązywania złożonych problemów etycznych związanych z wykonywaniem zawodu położnej i wskazywania priorytetów w realizacji określonych zadań;
- 6) ponoszenia odpowiedzialności za realizowane świadczenia zdrowotne;
- 7) wykazywania profesjonalnego podejścia do strategii marketingowych przemysłu farmaceutycznego i reklamy jego produktów.

2. SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

A. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANISTYCZNE (prawo w praktyce zawodowej położnej, zarządzanie w praktyce zawodowej położnej, dydaktyka medyczna, wielokulturowość w praktyce zawodowej położnej, język angielski)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- A.W1. znaczenie i skutki prawne zdarzeń medycznych;
- A.W2. problematykę zdarzeń niepożądanych i błędów medycznych w aspekcie bezpieczeństwa pacjentki;
- A.W3. istotę błędów medycznych w interwencjach w praktyce zawodowej położnej;
- A.W4. problematykę ubezpieczeń w zakresie odpowiedzialności cywilnej;
- A.W5. przepisy prawa dotyczące przetwarzania danych osobowych szczególnych kategorii w systemie ochrony zdrowia;
- A.W6. zakresy uprawnień zawodowych do udzielania świadczeń zdrowotnych przez położną w odniesieniu do poziomów kwalifikacji zawodowych położnej;
- A.W7. metody zarządzania w systemie ochrony zdrowia;
- A.W8. zasady funkcjonowania organizacji i budowania jej struktur;

- A.W9. metody oceny zapotrzebowania na opiekę położniczą w podstawowej opiece zdrowotnej oraz w opiece ambulatoryjnej, szpitalnej i domowej;
- A.W10. pojęcie kultury organizacyjnej i czynniki ją determinujące;
- A.W11. mechanizmy podejmowania decyzji w zarządzaniu;
- A.W12. style zarządzania i znaczenie przywództwa w rozwoju praktyki zawodowej położnej;
- A.W13. zasady realizacji i finansowania świadczeń zdrowotnych udzielanych przez położne w systemie ubezpieczenia zdrowotnego;
- A.W14. specyfikę funkcji kierowniczych, w tym istotę delegowania zadań;
- A.W15. metody diagnozy organizacyjnej, koncepcję i teorię zarządzania zmianą oraz zasady zarządzania strategicznego;
- A.W16. problematykę zarządzania zasobami ludzkimi;
- A.W17. uwarunkowania rozwoju zawodowego położnych;
- A.W18. naukowe podstawy ergonomii w środowisku pracy;
- A.W19. istotę procesu zmian i zasady zarządzania zmianą;
- A.W20. modele i strategie zarządzania jakością w opiece zdrowotnej;
- A.W21. podstawowe pojęcia z zakresu dydaktyki medycznej;
- A.W22. metody prowadzenia działalności edukacyjnej wśród pacjentek;
- A.W23. metody nauczania i środki dydaktyczne stosowane w kształceniu na studiach przygotowującym do wykonywania zawodu położnej i kształceniu podyplomowym położnych;
- A.W24. teorie i modele opieki w odniesieniu do wielokulturowości podopiecznych w opiece położniczo-neonatologicznej i ginekologicznej, w tym teorię Madeleine Leininger;
- A.W25. kulturowe, religijne i społeczne uwarunkowania organizacji terapii i zapewnienia opieki położnej, z uwzględnieniem zachowań zdrowotnych oraz komunikacji międzykulturowej w aspekcie zdrowia prokreacyjnego, macierzyństwa i ojcostwa;
- A.W26. kulturowe, religijne i społeczne uwarunkowania opieki nad kobietą w różnych okresach życia i różnym stanie zdrowia oraz jej rodziną.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- A.U1. oceniać zdarzenia w praktyce zawodowej położnej w kontekście zgodności z przepisami prawa oraz możliwości i sposobów dochodzenia roszczeń, a także wskazywać możliwości rozwiązania danego problemu;
- A.U2. kwalifikować daną sytuację zawodową w odniesieniu do prawa cywilnego, karnego i prawa pracy oraz w zakresie odpowiedzialności zawodowej;

- A.U3. analizować przyczyny błędów medycznych i wdrażać działania zapobiegawcze w ramach uprawnień zawodowych położnej;
- A.U4. stosować metody analizy strategicznej niezbędne do funkcjonowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą;
- A.U5. organizować i nadzorować pracę zespołów pielęgniarek, położnych lub personelu pomocniczego;
- A.U6. stosować różne metody podejmowania decyzji zawodowych i zarządczych;
- A.U7. planować zasoby ludzkie, wykorzystując różne metody, organizować rekrutację pracowników i planować proces adaptacji zawodowej;
- A.U8. opracowywać harmonogramy pracy personelu w oparciu o ocenę zapotrzebowania na opiekę pielęgniarską lub położniczą;
- A.U9. opracować plan własnego rozwoju zawodowego i motywować do rozwoju zawodowego innych członków podległego zespołu;
- A.U10. opracowywać standardy organizacyjne i przygotowywać opisy stanowisk pracy dla położnych oraz innych podległych pracowników;
- A.U11. nadzorować jakość opieki położniczej w podmiocie wykonującym działalność leczniczą, w tym przygotować ten podmiot do zewnętrznej oceny jakości;
- A.U12. organizować proces dydaktyczny z wykorzystaniem nowoczesnych technologii stosowanych w kształceniu na studiach przygotowującym do wykonywania zawodu położnej i kształceniu podyplomowym położnych;
- A.U13. dobierać odpowiednie środki i metody nauczania w działalności dydaktycznej;
- A.U14. dokonywać weryfikacji prawidłowości organizacji procesu kształcenia zawodowego;
- A.U15. wykorzystywać w pracy zróżnicowane metody i techniki komunikacji interpersonalnej z kobietą w każdym okresie jej życia, jej rodziną lub opiekunem, uwzględniając uwarunkowania kulturowe, etniczne, religijne i społeczne;
- A.U16. analizować kulturowe, religijne i społeczne aspekty opieki nad kobietą, jej rodziną lub opiekunem w okresie prokreacji i okołoporodowym oraz opieki neonatologicznej;
- A.U17. uwzględniać uwarunkowania kulturowe, religijne i społeczne w odniesieniu do potrzeb kobiety w różnych okresach życia i różnym stanie zdrowia oraz do potrzeb jej rodziny;
- A.U18. analizować relację położna – pacjentka i wskazywać bariery w komunikacji międzykulturowej;

- A.U19. identyfikować problemy pacjentki i jej rodziny (niepowodzenia prokreacyjne, transplantacja, transfuzja, styl życia) wynikające z uwarunkowań kulturowych, religijnych i społecznych w różnych okresach życia i różnym stanie zdrowia;
- A.U20. porozumiewać się w języku angielskim na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

B. ZAAWANSOWANA PRAKTYKA ZAWODOWA POŁOŻNEJ (farmakologia i ordynowanie produktów leczniczych, terapia bólu ostrego i przewlekłego, diagnostyka ultrasonograficzna w położnictwie i ginekologii, opieka specjalistyczna nad kobietą i jej rodziną w ujęciu interdyscyplinarnym (w tym opieka w onkologii ginekologicznej, w leczeniu systemowym nowotworów, nad kobietą z cukrzycą w okresie okołoporodowym, leczenie ran w praktyce zawodowej położnej, opieka interprofesjonalna w okresie okołoporodowym), edukacja w praktyce zawodowej położnej (w tym edukacja i wsparcie kobiety w okresie laktacji, edukacja w cukrzycy, edukacja uroginekologiczna, edukacja terapeutyczna w chorobach onkologiczno-ginekologicznych), koordynowana opieka zdrowotna)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- B.W1. mechanizmy działania produktów leczniczych oraz ich przemiany w organizmie człowieka zależne od wieku i problemów zdrowotnych;
- B.W2. regulacje prawne związane z refundacją leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;
- B.W3. zasady ordynowania leków zawierających określone substancje czynne (z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe) oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawiania na nie recept, a także zasady ordynowania określonych wyrobów medycznych, w tym wystawiania na nie recept albo zleceń;
- B.W4. zjawisko polifarmakoterapii i polipragmazji oraz skutki i objawy uboczne działania leków zawierających określone substancje czynne;
- B.W5. rodzaje bólu (ostry, przewlekły), mechanizm i drogi przewodzenia oraz czynniki wpływające na jego odczuwanie;
- B.W6. metody i narzędzia diagnostyki oraz monitorowania odczuwania bólu przez pacjentkę;

- B.W7. zasady i metody farmakologicznego i nefarmakologicznego postępowania przeciwbólowego zgodnie z rekomendacjami i zaleceniami Polskiego Towarzystwa Badania Bólu oraz odrębności terapii przeciwbólowej w zależności od wieku (noworodek, niemowlę, kobieta w okresie senium) oraz stanu pacjenta (kobieta w terminalnej fazie choroby nowotworowej lub w okresie ciąży i karmienia piersią);
- B.W8. działanie i skuteczność leków przeciwbólowych z różnych grup (opiodowe i nieopiodowe leki przeciwbólowe, niesteroidowe leki przeciwzapalne (NLPZ), drabina analgetyczna i koanalgetyki) oraz ich działania niepożądane;
- B.W9. źródła bólu i metody jego łagodzenia u noworodka i niemowlęcia;
- B.W10. możliwości obrazowania przy różnych drogach dostępu z zastosowaniem nowoczesnej aparatury do diagnostyki ultrasonograficznej;
- B.W11. zasady wykonywania badania USG narządów jamy brzusznej i miednicy mniejszej, narządu rodnej kobiety, w tym kobiety ciężarnej, rodzącej i w okresie połogu oraz prowadzenia dokumentacji w diagnostyce ultrasonograficznej;
- B.W12. techniki wykonywania zabiegów przy użyciu ultrasonografu i zasady asystowania przy takich zabiegach;
- B.W13. zastosowanie badania USG w diagnostyce niepłodności;
- B.W14. rozróżnianie obrazów badania USG w przypadku ciąży ektopowej o różnej lokalizacji;
- B.W15. zasady opisu i interpretacji diagnostyki ultrasonograficznej ciąży pojedynczej i wielopłodowej, w tym sposoby dokonywania pomiarów w położnictwie w poszczególnych trymestrach ciąży;
- B.W16. standardy wykonywania, oceny i dokumentowania badania serca płodu za pomocą różnych technik ultrasonograficznych;
- B.W17. wskazania do wykonywania badania USG w trakcie porodu (zahamowanie postępu porodu w przebiegu I i II okresu porodu);
- B.W18. wskazania do wykonania badania USG we wczesnym połogu (diagnostyka krwawień po porodzie, diagnostyka zapalenia błony śluzowej macicy, ocena blizny po cięciu cesarskim, powikłania pooperacyjne) oraz zasady obrazowania macicy po zakończonym połogu;
- B.W19. zasady oceny blizny po cięciu cesarskim;
- B.W20. sytuacje położnicze stwierdzone podczas badania USG wymagające skierowania kobiety ciężarnej na badanie konsultacyjne lub do hospitalizacji;
- B.W21. regulacje prawne dotyczące udzielania specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w zakresie diagnostyki ultrasonograficznej w położnictwie i ginekologii;

- B.W22. etiopatogenezę, rozpoznanie histopatologiczne, objawy kliniczne, podział na stopnie kliniczne według Międzynarodowej Federacji Ginekologów i Położników (*The International Federation of Gynecology and Obstetrics*, IFGO) oraz stopnie zaawansowania nowotworu według klasyfikacji stopnia zaawansowania nowotworu TNM (*Tumour* – guz (pierwotny), *Node* – węzeł (chłonny), *Metastases* – przerzuty (odległe)) w przypadku nowotworów narządu rodnego i piersi;
- B.W23. zasady leczenia pacjentki z objawami niepożądanymi wynikającymi z choroby nowotworowej lub podjętej terapii, i opieki nad taką pacjentką;
- B.W24. objawy i metody rozpoznawania powikłań po radioterapii, chemioterapii, hormonoterapii i immunoterapii, sposoby zapobiegania takim powikłaniom oraz sposoby terapii spersonalizowanej i pielęgnacji;
- B.W25. specyfikę opieki nad pacjentką w terminalnej fazie choroby nowotworowej;
- B.W26. aktualne standardy postępowania w opiece okołoporodowej nad pacjentką z chorobą nowotworową;
- B.W27. istotę psychoterapii jako metody wspomagającej w farmakologicznym leczeniu bólu nowotworowego;
- B.W28. klasyfikacje poszczególnych grup leków przeciwnowotworowych stosowanych w onkologii oraz rodzaje leczenia systemowego;
- B.W29. zasady podawania roztworów leków przeciwnowotworowych oraz zasady postępowania w przypadku wynaczynienia leku cytostatycznego;
- B.W30. toksyczne oddziaływania leków cytostatycznych na personel medyczny oraz sposoby ochrony przed ich szkodliwym działaniem;
- B.W31. objawy uboczne leczenia systemowego oraz powikłania tego leczenia ze względu na czas ich występowania;
- B.W32. zakres opieki nad kobietą z cukrzycą w okresie prekoncepcyjnym i okołoporodowym (ciążarną, rodzącą i w okresie połogu) i nad jej dzieckiem;
- B.W33. zasady przygotowania kobiety z cukrzycą do zajścia w ciążę, metody edukacji w zakresie samokontroli i monitorowania glikemii, glikozurii i acetonurii, zasady postępowania w przypadku hipoglikemii i hiperglikemii oraz pojawienia się stanów zagrożenia życia występujących w cukrzycy;
- B.W34. standardy postępowania w opiece okołoporodowej nad kobietą z chorobami metaboliczną i endokrynologiczną;
- B.W35. metody planowania ciąży dla kobiet z cukrzycą przedciążową i przeciwwskazania do zajścia w ciążę wynikające z przewlekłych powikłań choroby, zasady kwalifikacji

- ciążarnej do sposobu ukończenia ciąży i sposób postępowania z kobietą z cukrzycą – rodzącą i w okresie połogu;
- B.W36. zakres specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w ramach opieki nad kobietą ciężarną z cukrzycą;
- B.W37. charakterystykę rany przewlekłej, odleżynowej i owrzodzeń w przebiegu choroby nowotworowej, z uwzględnieniem czynników ryzyka, patomechanizmu zaburzenia gojenia ran, klasyfikacji i klinicznych metod oceny ran niegojących się;
- B.W38. postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne zachowawcze i zabiegowe, z uwzględnieniem metod wspomagających proces gojenia i pielęgnacji ran niegojących się, zanieczyszczonych, zakażonych i przewlekłych, w tym odleżyn i owrzodzeń nowotworowych;
- B.W39. rodzaje lawaseptyków, antyseptyków i opatrunków stosowanych w leczeniu i pielęgnacji ran oraz zasady ich doboru i refundacji;
- B.W40. zasady przygotowania pacjenta z przetoką jelitową i moczową do samoopieki oraz jego rodziny lub opiekuna do opieki nad takim pacjentem, zasady doboru sprzętu stomijnego i jego refundacji oraz zasady stałej i kompleksowej opieki nad pacjentem (kobietą, noworodkiem, niemowlęciem) z przetoką jelitową i moczową;
- B.W41. zasady edukacji pacjentki z raną przewlekłą, odleżynową, przetoką jelitową i moczową oraz jej rodziny lub opiekuna;
- B.W42. psychologiczne aspekty niepełnosprawności i ich znaczenie dla funkcjonowania kobiety niepełnosprawnej w okresie okołoporodowym oraz dla funkcjonowania jej rodziny;
- B.W43. psychologiczne aspekty komplikacji ciążywo-położniczych i problemy psychoseksualne kobiet po porodzie;
- B.W44. zalecenia dietetyczne dla kobiet z patologicznym przebiegiem ciąży oraz z różnymi nawykami żywieniowymi i zaburzeniami odżywiania;
- B.W45. zasady diagnostyki, profilaktyki i leczenia chorób uwarunkowanych genetycznie oraz organizację opieki w tym zakresie;
- B.W46. zasady opieki nad kobietą w okresie okołoporodowym z chorobą autoimmunologiczną i po przeszczepie narządów;
- B.W47. zasady opieki nad kobietą w okresie okołoporodowym i noworodkiem uzależnionymi od środków odurzających i psychotropowych;
- B.W48. międzynarodowe procedury mające na celu minimalizowanie ryzyka transmisji wertykalnej wirusa HIV od matki do płodu;

- B.W49. rekomendacje, programy organizacji promujących karmienie piersią, normy etyczne odnoszące się do udzielanych świadczeń zdrowotnych w zakresie karmienia piersią oraz regulacje prawne;
- B.W50. przebieg specjalistycznej porady laktacyjnej realizowanej przez edukatora do spraw laktacji;
- B.W51. czynniki sprzyjające laktacji i zaburzające laktację oraz zasady postępowania w przypadku sytuacji trudnych w laktacji (po operacji chirurgicznej piersi, po operacji bariatrycznej), relaktacji i laktacji indukowanej;
- B.W52. wpływ leków, używek i chorób zakaźnych na laktację oraz możliwość karmienia piersią;
- B.W53. zasady koordynacji działań związanych z prowadzeniem edukacji terapeutycznej w celu uzyskania przez kobietę z cukrzycą normoglikemii przy zminimalizowaniu ryzyka hipoglikemii oraz polepszenia jakości życia;
- B.W54. właściwy dobór metod, form i środków dydaktycznych w prowadzeniu edukacji terapeutycznej kobiety z cukrzycą i jej rodziny;
- B.W55. psychologiczne czynniki wpływające na przestrzeganie zaleceń przez kobietę z cukrzycą;
- B.W56. czynniki ryzyka zaburzeń uroginekologicznych związane z ciążą i porodem, ogólnym stanem zdrowia, wiekiem oraz stylem życia;
- B.W57. metody oceny siły mięśni dna miednicy i badania diagnostyczne stosowane w uroginekologii oraz zasady treningu i profilaktyki dysfunkcji mięśni dna miednicy w wysiłkowym nietrzymaniu moczu, zespole pęcherza nadreaktywnego i obniżeniu pęcherza nadreaktywnego, a także dysfunkcji występujących po operacjach w obrębie podbrzusza, po ciąży i porodzie;
- B.W58. metody profilaktyki schorzeń uroginekologicznych oraz postępowanie terapeutyczne w zaburzeniach uroginekologicznych;
- B.W59. zasady kompleksowej opieki nad pacjentką z chorobą nowotworową narządu rodowego i piersi w różnym stopniu zaawansowania oraz prowadzenia edukacji terapeutycznej;
- B.W60. zasady edukacji pacjentki, jej rodziny lub opiekuna w zakresie podawania i świadomego dozowania leków przeciwbólowych oraz monitorowania bólu nowotworowego;
- B.W61. modele opieki koordynowanej funkcjonujące w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach Unii Europejskiej, w szczególności opieki koordynowanej nad kobietą ciężarną;

- B.W62. zadania koordynatora świadczeń zdrowotnych w wybranych rodzajach świadczeń;
- B.W63. zasady koordynowania programów zdrowotnych oraz organizację procesu udzielania świadczeń zdrowotnych w różnych obszarach systemu ochrony zdrowia z uwzględnieniem aktualnych zmian systemowych;
- B.W64. zasady funkcjonowania zespołów interprofesjonalnych w opiece zdrowotnej w oparciu o wybrane obszary specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym w opiece koordynowanej nad kobietą ciężarną;
- B.W65. zasady orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wystawiania zaświadczeń o czasowej niezdolności do pracy.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- B.U1. dobierać i przygotowywać zapisy form recepturowych leków zawierających określone substancje czynne, na podstawie ukierunkowanej oceny stanu pacjentki;
- B.U2. interpretować charakterystyki farmaceutyczne produktów leczniczych;
- B.U3. dobierać i ordynować leki zawierające określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, w tym wystawiać na nie recepty;
- B.U4. dobierać i ordynować środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawiać na nie recepty oraz ordynować określone wyroby medyczne, w tym wystawiać na nie zlecenia albo recepty;
- B.U5. rozpoznawać zjawisko i skutki polifarmakoterapii i polipragmazji oraz edukować pacjentkę, jej rodzinę lub opiekuna i innych pracowników opieki zdrowotnej w zakresie stosowanej farmakoterapii;
- B.U6. oceniać ból ostry i przewlekły przy zastosowaniu skali jego natężenia dobranej do danej grupy pacjentów (kobieta, noworodek, niemowlę) oraz skuteczność zastosowanej terapii;
- B.U7. określić poziom sprawności poznawczej pacjenta (kobieta, noworodek, niemowlę) oraz ocenić poziom natężenia bólu i objawy związane z odczuwaniem bólu według określonej skali u pacjentów bez zaburzeń poznawczych i z zaburzeniami poznawczymi;
- B.U8. uwzględnić w ocenie bólu ostrego i przewlekłego oraz prowadzonej terapii przeciwbólowej metody niefarmakologiczne dostosowane do szczególnych grup pacjentów (kobieta, noworodek, niemowlę);

- B.U9. samodzielnie dobierać i stosować metody leczenia farmakologicznego bólu ostrego i przewlekłego oraz metody niefarmakologicznego leczenia bólu w zależności od stanu klinicznego i wieku pacjenta (kobieta, noworodek, niemowlę);
- B.U10. monitorować skuteczność leczenia przeciwbólowego oraz modyfikować dawkę leku przeciwbólowego w zakresie zlecenia lekarskiego;
- B.U11. prowadzić edukację pacjentki, jej rodziny lub opiekuna w zakresie metod oceny i leczenia bólu z wykorzystaniem niefarmakologicznych metod leczenia bólu w warunkach domowych;
- B.U12. oceniać nasilenie bólu u noworodka oraz stosować zasady postępowania przeciwbólowego i sedacyjnego na oddziale intensywnej terapii noworodka;
- B.U13. wykonywać badanie USG narządów jamy brzusznej i miednicy mniejszej, z wykorzystaniem właściwej techniki badania USG i odpowiedniej głowicy ultrasonograficznej;
- B.U14. dokonać wstępnej oceny badania USG narządu jamy brzusznej i opisać jego wynik;
- B.U15. rozróżniać anatomię ultrasonograficzną narządu rodniczego w różnych okresach życia kobiety i wstępnie interpretować podstawowe wyniki badań USG;
- B.U16. przeprowadzić badanie USG według Rekomendacji Sekcji Ultrasonograficznej Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników (PTGiP) w zakresie przesiewowej diagnostyki ultrasonograficznej w ginekologii u kobiet w wieku rozwojowym (badanie przez powłoki brzuszne lub przezodbytnicze), rozrodczym, okołomenopauzalnym i pomenopauzalnym;
- B.U17. rozpoznać i rozróżniać obrazy badania USG w przypadku ciąży ektopowej o różnej lokalizacji;
- B.U18. rozpoznać w badaniu USG wczesną ciążę i jej umiejscowienie oraz ocenić prawidłowość rozwoju pęcherzyka ciążowego i wiek ciążowy, a także masę, dojrzałość i położenie płodu;
- B.U19. wykonać badanie USG ciąży niskiego ryzyka w poszczególnych trymestrach ciąży, ocenić prawidłowość jej rozwoju, wielkość płodu, wykluczyć duże wady anatomiczne płodu, ocenić stan płodu i popłodu (łożyska i płynu owodniowego) oraz opisać wynik tego badania;
- B.U20. dokonać wstępnej oceny płodu i struktur w otoczeniu płodu oraz pogłębionej oceny serca, układu krążenia i innych struktur płodu za pomocą różnych technik ultrasonograficznych;
- B.U21. ocenić stopień zaawansowania główki w kanale rodniczym na podstawie badania USG;

- B.U22. wykonać badanie USG w położu w ramach diagnostyki krwawień po porodzie i zapalenia błony śluzowej macicy, oceny blizny po cięciu cesarskim i powikłań pooperacyjnych oraz ocenić i zinterpretować objętość moczu zalegającego w pęcherzu moczowym po mikcji;
- B.U23. interpretować podstawowe wyniki badań USG z wykorzystaniem techniki przezpochwowej, przezodbytniczej i przezbrzuszej w położnictwie i ginekologii;
- B.U24. określać w jakich stanach klinicznych, przy jakich podejrzeniach i przy uzyskaniu jakich obrazów powinno być wykonane konsultacyjne badanie USG;
- B.U25. uczestniczyć w diagnostyce chorób nowotworowych narządu rodno i w przygotowaniu kobiety do badania oraz interpretować wyniki badań diagnostycznych stosowanych w ginekologii, ginekologii onkologicznej lub onkologii ginekologicznej;
- B.U26. sprawować opiekę nad pacjentką poddaną leczeniu różnymi metodami, w tym metodą brachyterapii lub teleterapii oraz chemioterapii i radioterapii, a także udzielić informacji na temat zasad zachowania się pacjentki podczas leczenia tymi metodami oraz po zakończonej terapii;
- B.U27. planować i realizować działania mające na celu zapobieganie powikłaniom wynikającym z prowadzonej terapii oraz z terminalnej fazy choroby i sprawować opiekę w sytuacji wystąpienia powikłań;
- B.U28. oceniać stan zdrowia pacjentki z chorobą nowotworową w okresie okołoporodowym oraz zaplanować i realizować opiekę;
- B.U29. rozpoznać sytuację psychiczną pacjentki i jej reakcję na chorobę nowotworową, proces terapii i jego następstwa oraz podejmować działania psychoterapeutyczne;
- B.U30. przygotować pacjentkę do leczenia systemowego nowotworu oraz planować i realizować opiekę w trakcie leczenia systemowego;
- B.U31. zapobiegać wynaczynieniu leków cytostatycznych, ocenić reakcje miejscowe po wynaczynieniu i podjąć interwencję;
- B.U32. przygotować pacjentkę do życia z chorobą nowotworową i ograniczeniami wynikającymi z leczenia systemowego;
- B.U33. edukować pacjentkę, jej rodzinę lub opiekuna w zakresie stosowania odpowiedniej diety w trakcie leczenia systemowego i po takim leczeniu, uwzględniając zasady żywienia doustnego, dojelitowego i pozajelitowego;
- B.U34. ocenić stan zdrowia pacjentki z chorobami metaboliczną i endokrynologiczną w okresie okołoporodowym oraz zapewnić jej opiekę;

- B.U35. rozpoznawać zagrożenia dla kobiety z cukrzycą i jej dziecka wynikające z ciąży nieplanowanej i planowanej;
- B.U36. opracować indywidualny plan opieki nad kobietą z cukrzycą oraz założenia dietetyczne dla kobiety ciężarnej z zaburzeniami węglowodanowymi w zależności od wskaźnika masy ciała (*Body Mass Index*, BMI) i trymestru ciąży;
- B.U37. rozpoznać czynniki ryzyka zaburzające proces gojenia ran, klasyfikować i klinicznie ocenić rany niegojące się oraz je monitorować, a także rozpoznać powikłania rany;
- B.U38. podejmować działania pielęgnacyjne i terapeutyczne ran niegojących się, zanieczyszczonych, zakażonych, przewlekłych, w tym odleżyn i owrzodzeń nowotworowych oraz przetok jelitowej i moczowej;
- B.U39. samodzielnie dobrać do rodzaju i stanu rany metody leczenia rany oraz nowoczesne opatrunki;
- B.U40. dobrać sprzęt i środki do zaopatrzenia przetoki jelitowej i moczowej oraz doradzać pacjentce, jej rodzinie lub opiekunowi w zakresie refundacji i doboru sprzętu i możliwości wsparcia społecznego w zakresie uprawnień zawodowych położnej;
- B.U41. doradzać członkom zespołu interdyscyplinarnego w zakresie profilaktyki ran i ich nowoczesnego leczenia;
- B.U42. wskazać pacjentce, jej rodzinie lub opiekunowi możliwości diagnostyki i leczenia specjalistycznego ran;
- B.U43. edukować pacjentkę, jej rodzinę lub opiekuna w zakresie postępowania zapobiegającego wystąpieniu rany przewlekłej i powikłań rany oraz opieki nad pacjentką z raną;
- B.U44. organizować i podejmować współpracę z członkami zespołu interdyscyplinarnego w zakresie opieki nad kobietą w okresie okołoporodowym z chorobą przewlekłą i o niepomyślnym rokowaniu oraz kobietą niepełnosprawną, jej rodziną lub opiekunem;
- B.U45. rozpoznawać objawy współzależnienia i wdrażać adekwatne postępowanie oraz sprawować opiekę w środowisku domowym nad kobietą w okresie prekonceptyjnym i okołoporodowym oraz nad noworodkiem uzależnionymi od alkoholu, środków odurzających i psychotropowych;
- B.U46. rozpoznawać objawy zaburzeń odżywiania w okresie ciąży, w tym pregoreksji, niedoborów mineralno-witaminowych wynikających z restrykcyjnych diet oraz planować działania przeciwdziałające ich możliwym niekorzystnym skutkom dla kobiety ciężarnej i płodu;

- B.U47. wskazywać różne formy wsparcia dla kobiety w sytuacjach trudnych w okresie ciąży i porodu, z uwzględnieniem prenatalnej opieki hospicyjnej, oraz po kolejnych niepowodzeniach prokreacyjnych;
- B.U48. wdrażać aktualne międzynarodowe procedury mające na celu zminimalizowanie ryzyka transmisji wertykalnej wirusa HIV od matki do płodu;
- B.U49. udzielać porad laktacyjnych;
- B.U50. zaplanować i wdrożyć działania edukacyjne w przypadku wystąpienia problemów laktacyjnych i sytuacji trudnych w laktacji (w tym po operacji chirurgicznej piersi i bariatrycznej) oraz w przypadku relaktacji i laktacji indukowanej;
- B.U51. dokonać ewaluacji skuteczności prowadzonych działań edukacyjnych w zakresie laktacji;
- B.U52. prowadzić poradnictwo w zakresie opieki prekoncepcyjnej, okołoporodowej i w okresie porodu nad kobietą z cukrzycą i jej dzieckiem;
- B.U53. dokonać ewaluacji skuteczności programu edukacji kobiety z cukrzycą;
- B.U54. identyfikować czynniki ryzyka zaburzeń uroginekologicznych i opracować plany edukacji pacjentki i opieki nad pacjentką w celu zniwelowania skutków działania tych czynników ryzyka oraz wzmocnienia mięśni dna miednicy;
- B.U55. interpretować wyniki badań diagnostycznych z zakresu uroginekologii oraz zaproponować postępowanie fizykoterapeutyczne;
- B.U56. opracować program edukacji pacjentki w zakresie profilaktyki nietrzymania moczu (w okresie ciąży, po porodzie, w okresie klimakterium, po operacjach ginekologicznych);
- B.U57. prowadzić edukację terapeutyczną pacjentki, jej rodziny lub opiekuna w zakresie objawów ubocznych leczenia onkologicznego, zapobiegania powikłaniom wynikającym z choroby lub procesu leczenia oraz w zakresie rehabilitacji wczesnej i późnej po leczeniu onkologicznym narządu rodowego i piersi, a także po operacjach rekonstrukcyjnych;
- B.U58. podejmować działania w zakresie profilaktyki chorób ginekologicznych narządu rodowego w okresie klimakterium i senu;
- B.U59. planować i koordynować proces udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie uprawnień zawodowych położnej, z uwzględnieniem kryterium jakości i efektywności;
- B.U60. koordynować realizację świadczeń zdrowotnych dla kobiet w okresie okołoporodowym w zakresie opieki położniczej;
- B.U61. stwierdzać wskazania zdrowotne na podstawie oceny stanu zdrowia kobiety lub jej dziecka.

C. BADANIA NAUKOWE I ROZWÓJ PRAKTYKI ZAWODOWEJ POŁOŻNEJ

(badania naukowe w praktyce zawodowej położnej, statystyka medyczna, informacja naukowa, praktyka zawodowa położnej oparta na dowodach naukowych, praktyka zawodowa położnej w perspektywie międzynarodowej, seminarium dyplomowe)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- C.W1. uwarunkowania rozwoju badań naukowych w położnictwie;
- C.W2. priorytety badań naukowych w położnictwie;
- C.W3. dobre praktyki w badaniach naukowych;
- C.W4. metody, techniki i narzędzia badawcze stosowane w jakościowych i ilościowych badaniach naukowych;
- C.W5. zasady opracowania modelu badawczego, w tym cel, problemy badawcze i zmienne, wskaźniki do zmiennych, metody, techniki i narzędzia badawcze oraz dobór grupy do badań;
- C.W6. zasady analizy i prezentacji wyników badań naukowych oraz ich upowszechniania;
- C.W7. zasady przygotowywania baz danych do analiz statystycznych;
- C.W8. narzędzia informatyczne, testy statystyczne i zasady opracowania wyników badań naukowych;
- C.W9. źródła naukowej informacji medycznej;
- C.W10. sposoby wyszukiwania informacji naukowej w bazach danych;
- C.W11. zasady praktyki opartej na dowodach naukowych w położnictwie (*Evidence Based Midwifery Practice*);
- C.W12. założenia i zasady opracowywania standardów postępowania położnej z uwzględnieniem praktyki opartej na dowodach naukowych w medycynie i położnictwie;
- C.W13. zasady i etapy przygotowania rekomendacji, wytycznych i zaleceń w zakresie praktyki zawodowej położnej opartej na dowodach naukowych;
- C.W14. systemy kształcenia na studiach przygotowującego do wykonywania zawodu położnej i kształcenia podyplomowego położnych w wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej;
- C.W15. strukturę i zasoby położnictwa w Europie i na świecie oraz prognozy ich rozwoju;
- C.W16. procedurę uznawania kwalifikacji zawodowych położnych w Rzeczypospolitej Polskiej i innych państwach europejskich;
- C.W17. systemy opieki położniczej i współczesne kierunki rozwoju autonomii zawodu;
- C.W18. główne zagrożenia środowiska pracy położnych w Europie i na świecie;

- C.W19. inicjatywy i strategie międzynarodowe dotyczące ochrony i promocji zdrowia kobiet;
- C.W20. zasady dostępu obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej do świadczeń zdrowotnych w świetle prawa Unii Europejskiej;
- C.W21. role i zadania krajowych i międzynarodowych organizacji położniczych: Polskiego Towarzystwa Położnych, Międzynarodowego Stowarzyszenia Położnych (*International Confederation of Midwives*, ICM), Europejskiego Stowarzyszenia Położnych (*European Midwives Association*, EMA);
- C.W22. rolę i priorytety polityki zdrowotnej Światowej Organizacji Zdrowia (*World Health Organization*, WHO) oraz Unii Europejskiej.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- C.U1. rozpoznać uwarunkowania rozwoju badań naukowych w położnictwie;
- C.U2. rozpoznać priorytety badań naukowych w położnictwie w ujęciu międzynarodowym, europejskim i krajowym;
- C.U3. scharakteryzować metody, techniki i narzędzia badawcze stosowane w badaniach naukowych w pielęgniarstwie i położnictwie;
- C.U4. opracować model badawczy, w tym sformułować cel badań, problemy badawcze, zmienne, wskaźniki do zmiennych, metody, techniki i narzędzia badawcze oraz dobrać grupę do badań;
- C.U5. przeprowadzić badanie naukowe, zaprezentować i zinterpretować jego wyniki oraz odnieść je do aktualnego stanu wiedzy;
- C.U6. przygotowywać bazy danych do obliczeń statystycznych;
- C.U7. stosować testy parametryczne i nieparametryczne dla zmiennych zależnych i niezależnych;
- C.U8. korzystać ze specjalistycznej literatury naukowej krajowej i zagranicznej, naukowych baz danych oraz informacji i danych przekazywanych przez międzynarodowe organizacje i stowarzyszenia ginekologiczne, położnicze i neonatologiczne;
- C.U9. wskazać różnice między praktyką opartą na dowodach naukowych a praktyką opartą na faktach;
- C.U10. wskazać etapy praktyki opartej na dowodach naukowych;
- C.U11. scharakteryzować poziomy i stopnie dowodów naukowych;
- C.U12. wykorzystywać wyniki badań naukowych w zakresie opieki położniczej, ginekologicznej i neonatologicznej niezbędne do podjęcia właściwej decyzji w praktyce zawodowej położnej;

- C.U13. przygotowywać rekomendacje w zakresie praktyki zawodowej położnej w oparciu o dowody naukowe;
- C.U14. analizować dokumenty Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i Międzynarodowego Stowarzyszenia Położnych (ICM) w zakresie aktualnego stanu położnictwa i uwarunkowań rozwoju zawodu położnej;
- C.U15. rozróżniać systemy kształcenia i uprawnienia zawodowe położnych w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą;
- C.U16. rozróżniać modele opieki położniczej w kontekście rozwoju zawodu położnej i zachodzących zmian w zakresie opieki nad kobietą w różnych okresach życia i jej dzieckiem;
- C.U17. analizować inicjatywy i strategie międzynarodowe dotyczące ochrony i promocji zdrowia kobiet w celu organizowania opieki nad kobietą w różnych okresach życia i różnym stanie zdrowia.

IV.B. SPOSÓB WERYFIKACJI OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

1. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się wymaga zastosowania zróżnicowanych form sprawdzania, adekwatnych do kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, których dotyczą te efekty.
2. Osiągnięte efekty uczenia się w kategorii wiedzy można weryfikować za pomocą egzaminów pisemnych lub ustnych.
3. Jako formy egzaminów pisemnych można stosować eseje, raporty, krótkie ustrukturyzowane pytania oraz testy wielokrotnego wyboru (*Multiple Choice Questions*, MCQ), testy wielokrotnej odpowiedzi (*Multiple Response Questions*, MRQ), testy wyboru Tak/Nie lub dopasowania odpowiedzi.
4. Egzaminy powinny być standaryzowane i są ukierunkowane na sprawdzenie wiedzy na poziomie wyższym niż sama znajomość zagadnień (poziom zrozumienia zagadnień, umiejętność analizy i syntezy informacji oraz rozwiązywania problemów). Możliwe jest wykorzystanie opisów przypadków klinicznych, na podstawie których student ustala i prezentuje plan specjalistycznej opieki położniczej.
5. Praca dyplomowa ma charakter badawczy, a jej zakres obejmuje efekty uczenia się objęte programem studiów.
6. Studia kończą się egzaminem dyplomowym obejmującym prezentację pracy dyplomowej i weryfikację osiągniętych efektów uczenia się objętych programem studiów.

STANDARD KSZTAŁCENIA PRZYGOTOWUJĄCEGO DO WYKONYWANIA
ZAWODU RATOWNIKA MEDYCZNEGO

Standard ma zastosowanie do kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu ratownika medycznego, prowadzonego na studiach pierwszego stopnia i studiach drugiego stopnia na kierunku ratownictwo medyczne.

A. STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA

I.A. SPOSÓB ORGANIZACJI KSZTAŁCENIA

1. WYMAGANIA OGÓLNE

- 1.1. Studia pierwszego stopnia trwają nie krócej niż 6 semestrów.
- 1.2. Liczba godzin zajęć, w tym praktyk zawodowych, nie może być mniejsza niż 3675.
- 1.3. Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów pierwszego stopnia nie może być mniejsza niż 180.
- 1.4. Kierunek ratownictwo medyczne jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej – nauki medyczne albo dyscypliny naukowej – nauki o zdrowiu jako dyscypliny wiodącej.
- 1.5. Studia mają profil praktyczny.

2. ZAJĘCIA I GRUPY ZAJĘĆ

- 2.1. Proces kształcenia jest realizowany w postaci:
  - 1) zajęć lub grup zajęć odpowiadających poszczególnym zagadnieniom z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
  - 2) grup zajęć zintegrowanych łączących dwa lub więcej zagadnień z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
  - 3) wielodyscyplinarnych grup zajęć poświęconych określonym zagadnieniom.
- 2.2. Program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się związanych ze współpracą w zespole oraz z komunikowaniem się.
- 2.3. Program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć kształtujące umiejętności praktyczne, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.

3. MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH I PUNKTÓW ECTS

Grupy zajęć, w ramach których osiąga się szczegółowe efekty uczenia się	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
A. Nauki przedkliniczne	250	16
B. Nauki społeczne i humanizm w ratownictwie medycznym	475	32
C. Nauki kliniczne	1690	81
D. Praktyki zawodowe	960	36
Razem	3375	165

3.1. Program studiów konstruuje się tak, aby możliwe było przypisanie grupom zajęć powtarzalnej wartości punktowej wyrażonej w ECTS.

3.2. Do dyspozycji uczelni pozostawia się nie mniej niż 300 godzin zajęć (15 punktów ECTS), które mogą być realizowane jako zajęcia uzupełniające wiedzę, umiejętności lub kompetencje społeczne, z czego 200 godzin (10 punktów ECTS) stanowią zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, z tym że program studiów umożliwia studentowi wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 5 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.

3.3. Kształtowanie umiejętności praktycznych jest realizowane w ramach zajęć w grupach zajęć C i D.

3.4. Program studiów umożliwia studentom uzyskanie nie mniej niż 5 punktów ECTS za przygotowanie do egzaminu dyplomowego.

3.5. W ramach kształcenia w grupie zajęć B są prowadzone zajęcia z języka obcego w wymiarze nie mniejszym niż 120 godzin. Zajęcia te obejmują terminologię z zakresu ochrony zdrowia oraz terminologię specjalistyczną z zakresu ratownictwa medycznego. Zajęciom tym przypisuje się nie mniej niż 5 punktów ECTS.

3.6. Zajęcia z wychowania fizycznego są zajęciami obowiązkowymi na studiach stacjonarnych, prowadzonymi w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin. Zajęciom tym nie przypisuje się punktów ECTS.

3.7. Program studiów przewiduje – nie wcześniej niż na II roku studiów – zajęcia sprawnościowe z elementami ratownictwa specjalistycznego. Szczegółowy program tych zajęć, termin i formę ich odbywania określa uczelnia. Zajęciom tym przypisuje się nie mniej niż 4 punkty ECTS.

3.8. Zajęcia umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie umiejętności komunikowania się prowadzi się w taki sposób, aby każdemu studentowi zapewnić możliwość wykonania i powtórzenia czynności umożliwiających osiągnięcie tych efektów, a osobie prowadzącej zajęcia – obserwacje i udzielanie studentowi informacji zwrotnych. Zajęcia te prowadzi się w warunkach symulowanych, w tym z udziałem pacjentów symulowanych, lub w warunkach klinicznych.

3.9. Zajęcia umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie umiejętności komunikowania się mogą być prowadzone dla grup studentów co najmniej dwóch kierunków studiów objętych standardami kształcenia określonymi w załącznikach do rozporządzenia, a także przez wdrażanie innowacyjnych metod rozwijania kreatywności i samodzielnego myślenia.

3.10. Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie może być większa niż 30 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów. Kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość może być prowadzone w grupach zajęć A–C wyłącznie w ramach zajęć umożliwiających osiągnięcie efektów uczenia się w kategorii wiedzy.

4. PRAKTYKI ZAWODOWE

Rodzaj praktyk zawodowych	Zakres praktyk zawodowych	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
Praktyki wakacyjne	Zespół ratownictwa medycznego	156	6
	Szpitalny oddział ratunkowy (SOR)	156	6
	Oddział anestezjologii i intensywnej terapii	96	4
	Blok operacyjny	96	4
	Oddział psychiatrii lub izba przyjęć szpitala psychiatrycznego	30	1

Praktyki śródroczne	Oddział chirurgii ogólnej	30	1
	Oddział ortopedyczno-urazowy	30	1
	Oddział chorób wewnętrznych	30	1
	SOR	90	3
	Oddział neurologii z pododdziałem udarowym	30	1
	Oddział kardiologii	30	1
	Oddział pediatrii	30	1
	Zespół ratownictwa medycznego	96	4
	Dyspozytornia medyczna lub podmiot obsługujący Wojewódzkiego Koordynatora Ratownictwa Medycznego	30	1
	Oddział ginekologii i położnictwa	30	1
Razem	960	36	

4.1. Praktyki zawodowe umożliwiają osiągnięcie wybranych efektów uczenia się. Program praktyk zawodowych, formę i terminy ich odbywania oraz sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się ustala uczelnia.

4.2. Praktyki zawodowe, przewidziane do realizacji w SOR, mogą być realizowane w izbie przyjęć szpitala, jeżeli w jego strukturze znajdują się oddziały, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 34 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 652 i 1222).

5. INFRASTRUKTURA NIEZBĘDNA DO PROWADZENIA KSZTAŁCENIA

5.1. Proces kształcenia odbywa się z wykorzystaniem infrastruktury pozwalającej na osiągnięcie efektów uczenia się.

5.2. Realizacja zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w warunkach naturalnych jest poprzedzona realizacją zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w warunkach symulowanych – w pracowniach symulacji medycznej.

5.3. Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne w grupach zajęć C i D odbywają się w oparciu o infrastrukturę uczelni lub infrastrukturę podmiotów wykonujących działalność leczniczą, z którymi uczelnia zawarła umowy lub porozumienia, w szczególności w zespołach ratownictwa medycznego, w SOR oraz w innych wybranych oddziałach szpitalnych, zgodnie z zakresem określonym w ust. 4.

II.A. OSOBY PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE

1. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających kompetencje zawodowe lub naukowe oraz doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje i doświadczenie, z tym że w grupie zajęć C jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających kompetencje zawodowe lub naukowe i trzyletnie doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć oraz prawo wykonywania zawodu lekarza, pielęgniarki, położnej lub kwalifikacje do wykonywania zawodu ratownika medycznego lub przez inne osoby posiadające takie kompetencje i doświadczenie oraz prawo wykonywania zawodu lekarza, pielęgniarki, położnej lub kwalifikacje do wykonywania zawodu ratownika medycznego.

2. Praktyki zawodowe są realizowane pod kierunkiem osoby posiadającej:

- 1) kwalifikacje do wykonywania zawodu ratownika medycznego lub
- 2) prawo wykonywania zawodu lekarza i tytuł specjalisty w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć, lub
- 3) prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej i tytuł specjalisty w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć

– zatrudnionych w podmiocie wykonującym działalność leczniczą, w którym odbywa się praktyka, na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej.

3. Praktyki zawodowe w dyspozytorni medycznej są realizowane pod kierunkiem kierownika dyspozytorni medycznej lub dyspozytora medycznego wyznaczonego przez tego kierownika.

4. Nadzór nad realizacją praktyk zawodowych sprawuje opiekun praktyk z uczelni.

III.A. EFEKTY UCZENIA SIĘ

1. OGÓLNE EFEKTY UCZENIA SIĘ

1.1. W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- 1) medyczne czynności ratunkowe i świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego;
- 2) problematykę z zakresu dyscyplin naukowych – nauki medyczne i nauki o zdrowiu – w stopniu podstawowym;
- 3) systemy ratownictwa medycznego w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej;

- 4) etyczne, społeczne i prawne uwarunkowania wykonywania zawodu ratownika medycznego;
- 5) potrzeby pacjentów niepełnosprawnych.

1.2. W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- 1) rozpoznawać stany nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- 2) prowadzić medyczne czynności ratunkowe i udzielać świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe udzielane przez ratownika medycznego;
- 3) podejmować działania w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób;
- 4) współdziałać z pracownikami jednostek systemu ratownictwa medycznego i innych podmiotów w zdarzeniach jednostkowych, mnogich, masowych i katastrofach;
- 5) inicjować, wspierać i organizować działania społeczności lokalnej na rzecz upowszechniania zasad udzielania pierwszej pomocy;
- 6) promować znajomość zasad udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy i medycznych czynności ratunkowych;
- 7) planować własną aktywność edukacyjną i stale podnosić swoje kwalifikacje w celu aktualizacji wiedzy;
- 8) przeprowadzać badania kwalifikacyjne do szczepień ochronnych i wykonywać szczepienia ochronne określone w przepisach prawa, realizować obowiązujące procedury w przypadku wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego (NOP) oraz prowadzić sprawozdawczość w zakresie szczepień ochronnych;
- 9) współpracować z rodziną lub opiekunem pacjenta w zakresie wykonywanych zadań zawodowych oraz prowadzonych działań edukacyjnych;
- 10) komunikować się z pacjentem oraz z jego rodziną lub opiekunem, z uwzględnieniem przypadku zgonu pacjenta, a także z osobami wykonującymi inne zawody medyczne, wykorzystując różne metody i techniki komunikacji oraz przeprowadzać negocjacje w celu rozwiązywania problemów i konfliktów w zespole;
- 11) podawać pacjentowi produkty lecznicze różnymi drogami zgodnie z uprawnieniami zawodowymi ratownika medycznego lub pisemnym zleceniem lekarskim w określonych stanach klinicznych oraz produkty lecznicze z zestawów przeciwwstrząsowych ratujących życie;
- 12) dokonywać analizy jakości świadczeń zdrowotnych udzielanych w ramach wykonywania zawodu ratownika medycznego i podejmować działania na rzecz jej poprawy;
- 13) organizować pracę własną oraz współpracować w zespole.

1.3. W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- 1) aktywnego słuchania, nawiązywania kontaktów interpersonalnych, skutecznego i empatycznego porozumiewania się z pacjentem;
- 2) przewidywania i uwzględniania czynników wpływających na reakcje własne i pacjenta;
- 3) wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki ogólnej i zawodowej oraz holistycznego i zindywidualizowanego podejścia do pacjenta, uwzględniającego poszanowanie jego praw i potrzeb;
- 4) organizowania pracy własnej i współpracy w zespole, w tym z osobami wykonującymi inne zawody medyczne, oraz w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym;
- 5) dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych;
- 6) kierowania się dobrem pacjenta, poszanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece, okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych oraz empatii w relacji z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem;
- 7) przestrzegania praw pacjenta i zasad humanizmu.

2. SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

A. NAUKI PRZEDKLINICZNE (anatomia, fizjologia z elementami fizjologii klinicznej, biologia i mikrobiologia, biofizyka, biochemia z elementami chemii, farmakologia z toksykologią, informatyka i biostatystyka, patologia)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- A.W1. mianownictwo anatomiczne;
- A.W2. budowę ciała ludzkiego w ujęciu topograficznym oraz czynnościowym;
- A.W3. anatomiczne podstawy badania fizykalnego;
- A.W4. podstawowe struktury komórkowe i ich specjalizacje funkcjonalne;
- A.W5. fizjologię narządów i układów organizmu człowieka;
- A.W6. mechanizmy regulacji narządów i układów organizmu człowieka oraz zależności istniejące między nimi;
- A.W7. funkcje życiowe dorosłego i dziecka;
- A.W8. proces oddychania i krążenia oraz procesy neurofizjologiczne;
- A.W9. neurohormonalną regulację procesów fizjologicznych i elektrofizjologicznych zachodzących w organizmie człowieka;

- A.W10. mechanizm działania hormonów i konsekwencje zaburzeń regulacji hormonalnej;
- A.W11. zmiany w funkcjonowaniu organizmu człowieka jako całości w przypadku zaburzenia jego homeostazy oraz specyfikację i znaczenie gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej w utrzymaniu homeostazy organizmu;
- A.W12. rolę nerek w utrzymaniu homeostazy organizmu człowieka;
- A.W13. budowę i funkcje układu pokarmowego, enzymy biorące udział w trawieniu i podstawowe zaburzenia działania enzymów trawiennych oraz skutki tych zaburzeń;
- A.W14. fizykochemiczne podstawy działania narządów zmysłów;
- A.W15. składniki krwi, preparaty krwi i preparaty krwiozastępcze oraz produkty krwiopochodne;
- A.W16. uwarunkowania genetyczne grup krwi człowieka oraz konfliktu serologicznego w układzie Rh;
- A.W17. podstawowe pojęcia z zakresu mikrobiologii i parazytologii;
- A.W18. budowę materiału genetycznego;
- A.W19. epidemiologię zakażeń wywołanych przez wirusy, bakterie i grzyby oraz zarażeń pasożytami;
- A.W20. zasady postępowania przeciwepidemicznego;
- A.W21. genetyczne mechanizmy nabywania lekooporności przez drobnoustroje i komórki nowotworowe;
- A.W22. inwazyjne formy lub stadia rozwojowe wybranych pasożytniczych grzybów, pierwotniaków, helmintów i stawonogów;
- A.W23. zasady funkcjonowania układu pasożyt – żywiciel i podstawowe objawy chorobowe wywoływane przez pasożyty;
- A.W24. objawy zakażeń jatrogennych, drogi ich rozprzestrzeniania się i patogeny wywołujące zmiany w poszczególnych narządach;
- A.W25. zasady dezynfekcji, sterylizacji i postępowania antyseptycznego;
- A.W26. podstawy diagnostyki mikrobiologicznej i parazytologicznej;
- A.W27. podstawy rozwoju oraz mechanizmy działania układu odpornościowego, w tym swoiste i nieswoiste mechanizmy odporności humoralnej i komórkowej;
- A.W28. naturalne i sztuczne źródła promieniowania jonizującego oraz jego oddziaływanie z materią;
- A.W29. prawa fizyki wpływające na przepływ cieczy i czynniki oddziałujące na opór naczyniowy przepływu krwi;

- A.W30. budowę organizmu pod względem biochemicznym i podstawowe przemiany w nim zachodzące w stanie zdrowia i stanie choroby;
- A.W31. budowę, funkcje i mechanizmy syntezy białek, lipidów i polisacharydów oraz interakcje makrocząsteczek w strukturach komórkowych i pozakomórkowych;
- A.W32. równowagę kwasowo-zasadową oraz mechanizm działania buforów i ich znaczenie w homeostazie organizmu człowieka;
- A.W33. podstawowe szlaki kataboliczne i anaboliczne oraz sposoby ich regulacji;
- A.W34. podstawowe zasady farmakoterapii;
- A.W35. pochodzenie, rodzaje i drogi podawania produktów leczniczych, mechanizm i efekty ich działania oraz procesy jakim podlegają produkty lecznicze w organizmie, a także ich interakcje;
- A.W36. problematykę z zakresu farmakokinetyki i farmakodynamiki wybranych produktów leczniczych stosowanych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- A.W37. poszczególne grupy produktów leczniczych, główne mechanizmy ich działania w organizmie i działania niepożądane;
- A.W38. wpływ leczenia farmakologicznego na fizjologiczne i biochemiczne procesy zachodzące w poszczególnych narządach;
- A.W39. rodzaje produktów leczniczych, które mogą być samodzielnie podawane przez ratownika medycznego, i ich szczegółową charakterystykę farmakologiczną;
- A.W40. podstawy farmakoterapii u kobiet ciężarnych i osób starszych w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- A.W41. różnice w farmakoterapii dorosłych i dzieci w zakresie objętym zakresem uprawnień zawodowych ratownika medycznego;
- A.W42. wpływ procesów chorobowych na metabolizm i eliminację produktów leczniczych;
- A.W43. problematykę z zakresu toksykologii, działań niepożądanych produktów leczniczych, zatruc produktami leczniczymi oraz substancjami chemicznymi – w podstawowym zakresie;
- A.W44. objawy najczęściej występujących ostrych zatruc, w tym alkoholami, narkotykami i innymi substancjami psychoaktywnymi, metalami ciężkimi, substancjami chemicznymi oraz wybranymi grupami produktów leczniczych;
- A.W45. podstawowe zasady postępowania diagnostycznego w zatruciach;
- A.W46. patofizjologię narządów i układów organizmu człowieka;
- A.W47. szczegółowe zasady rozpoznawania i leczenia wstrząsu oraz jego rodzaje;

- A.W48. podstawowe pojęcia z zakresu patologii ogólnej dotyczące zmian wstecznych i postępowych oraz zapaleń;
- A.W49. wybrane zagadnienia z zakresu patologii narządowej układu nerwowego, pokarmowego i moczowo-płciowego;
- A.W50. podstawowe narzędzia informatyczne i metody biostatyczne wykorzystywane w medycynie, w tym medyczne bazy danych i arkusze kalkulacyjne;
- A.W51. podstawowe metody analizy statystycznej wykorzystywane w badaniach populacyjnych i diagnostycznych;
- A.W52. możliwości współczesnej telemedycyny jako narzędzia wspomaganie pracy ratownika medycznego;
- A.W53. podstawowe zasady postępowania ratunkowego i logistykę w zdarzeniach o charakterze CBRNE (chemiczne, biologiczne, radiacyjne nuklearne oraz związane z eksplozją);
- A.W54. podstawowe zasady postępowania ratunkowego w zdarzeniach o charakterze środowiska taktycznego.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- A.U1. lokalizować poszczególne okolice ciała ludzkiego i znajdujące się w nich narządy oraz ustalać położenie narządów względem siebie;
- A.U2. wykazywać różnice w budowie ciała ludzkiego oraz w czynnościach narządów u dorosłego i dziecka;
- A.U3. oceniać czynności narządów i układów organizmu człowieka;
- A.U4. rozpoznawać patofizjologiczne podstawy niewydolności układu krążenia;
- A.U5. rozpoznawać zaburzenia trawienia, z uwzględnieniem roli enzymów, w tym podstawowe zaburzenia działania enzymów trawiennych oraz określać skutki tych zaburzeń;
- A.U6. rozpoznawać zaburzenia czynności nerek i ich wpływ na homeostazę organizmu człowieka;
- A.U7. rozpoznawać zakażenia wywołane przez wirusy, bakterie i grzyby oraz zarażenia pasożytami, z uwzględnieniem geograficznego zasięgu ich występowania;
- A.U8. wykorzystywać znajomość praw fizyki do wyjaśnienia wpływu czynników zewnętrznych takich jak temperatura, przyspieszenie, ciśnienie, pole elektromagnetyczne oraz promieniowanie jonizujące na organizm człowieka;
- A.U9. stosować zasady ochrony radiologicznej;

- A.U10. obliczać stężenia molowe i procentowe związków oraz stężenia substancji w roztworach izosmotycznych jedno- i wieloskładnikowych;
- A.U11. przewidywać kierunek procesów biochemicznych w zależności od stanu energetycznego komórek;
- A.U12. posługiwać się wybranymi podstawowymi technikami laboratoryjnymi;
- A.U13. oceniać podstawowe procesy farmakokinetyczne i farmakodynamiczne;
- A.U14. stosować odpowiednie do sytuacji postępowanie epidemiologiczne;
- A.U15. dobierać produkty lecznicze w odpowiednich dawkach w celu korygowania zjawisk patologicznych w organizmie człowieka i poszczególnych narządach;
- A.U16. posługiwać się informatorami farmaceutycznymi i bazami danych o produktach leczniczych;
- A.U17. wiązać zmiany patologiczne stwierdzone w badaniu fizykalnym ze zmianami zachodzącymi na poziomie komórkowym;
- A.U18. rozpoznawać zaburzenia oddychania, krążenia oraz czynności innych układów organizmu człowieka i poszczególnych narządów;
- A.U19. dobierać odpowiedni test statystyczny, przeprowadzać podstawowe analizy statystyczne i posługiwać się odpowiednimi metodami przedstawiania wyników.

B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W RATOWNICTWIE MEDYCZNYM

(socjologia medycyny, psychologia, dydaktyka medyczna, etyka zawodowa ratownika medycznego, prawo medyczne, zdrowie publiczne, ekonomia i zarządzanie w ochronie zdrowia, badania naukowe w ratownictwie medycznym, współpraca i komunikacja w zespole, język obcy, zajęcia sprawnościowe z elementami ratownictwa specjalistycznego, zajęcia fakultatywne – język migowy)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- B.W1. wybrane teorie i metody modelowania rzeczywistości z perspektywy socjologii mające zastosowanie w ratownictwie medycznym;
- B.W2. zagadnienia związane z funkcjonowaniem podmiotów systemu ochrony zdrowia oraz z problemami ewaluacji i kontroli w ochronie zdrowia;
- B.W3. społeczny wymiar zdrowia i choroby, wpływ środowiska społecznego (rodziny, sieci relacji społecznych) oraz różnic społeczno-kulturowych na stan zdrowia człowieka;
- B.W4. rolę stresu społecznego w zachowaniach zdrowotnych i autodestrukcyjnych;
- B.W5. formy przemocy, modele wyjaśniające przemoc domową i w wybranych podmiotach oraz społeczne uwarunkowania różnych form przemocy;

- B.W6. postawy społeczne wobec znaczenia zdrowia, choroby, niepełnosprawności i starości, konsekwencje społeczne choroby i niepełnosprawności oraz bariery społeczno-kulturowe, a także koncepcję jakości życia uwarunkowanej stanem zdrowia;
- B.W7. znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentem oraz pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem;
- B.W8. psychospołeczne konsekwencje hospitalizacji i choroby przewlekłej;
- B.W9. psychologiczne podstawy rozwoju człowieka, zachowania prawidłowe i zaburzenia zachowania;
- B.W10. społeczną rolę ratownika medycznego;
- B.W11. podstawowe psychologiczne mechanizmy funkcjonowania człowieka w zdrowiu i w chorobie;
- B.W12. pojęcia oraz zasady funkcjonowania rodziny, grupy, organizacji, instytucji, populacji, społeczności i ekosystemu oraz pojęcie humanizmu w opiece zdrowotnej;
- B.W13. rolę stresu w etiopatogenezie i przebiegu chorób oraz mechanizmy radzenia sobie ze stresem;
- B.W14. teorie stresu psychologicznego, zależności między stresem a stanem zdrowia oraz inne psychologiczne determinanty zdrowia;
- B.W15. problematykę relacji człowiek – środowisko społeczne, zachowania adaptacyjne i mechanizmy funkcjonowania człowieka w sytuacjach trudnych;
- B.W16. zasady motywowania pacjenta do prozdrowotnych zachowań i informowania o niepomyślnym rokowaniu;
- B.W17. podstawowe pojęcia, teorie i zasady etyczne służące jako ogólne ramy właściwego interpretowania i analizowania zagadnień moralno-medycznych;
- B.W18. podstawowe zagadnienia dotyczące światowych problemów zdrowotnych;
- B.W19. zasady zarządzania podmiotami systemu ochrony zdrowia;
- B.W20. prawne, organizacyjne i etyczne uwarunkowania wykonywania zawodu ratownika medycznego, z uwzględnieniem miejsca zatrudnienia i pełnionej funkcji;
- B.W21. przedmiot etyki ogólnej i zawodowej;
- B.W22. istotę podejmowania decyzji etycznych i zasady rozwiązywania dylematów moralnych w pracy ratownika medycznego;
- B.W23. priorytety pracy zespołowej i czynniki wpływające na efektywność pracy zespołu;
- B.W24. znaczenie motywacji członków zespołu dla jakości i efektywności pracy zespołu;
- B.W25. proces podejmowania decyzji w zespole;
- B.W26. metody samooceny pracy zespołu;

- B.W27. czynniki zakłócające pracę zespołową i metody rozwiązywania konfliktów w zespole;
- B.W28. zasady efektywnego komunikowania się w zespole;
- B.W29. zasady nawiązywania kontaktu z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem i budowania relacji;
- B.W30. metody usprawniające komunikację z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem i zasady przekazywania informacji pacjentowi lub osobie upoważnionej;
- B.W31. zasady komunikacji z pacjentem odmiennym kulturowo, o odmiennej orientacji seksualnej oraz pacjentem niedowidzącym i niewidzącym oraz niedosłyszającym i niesłyszającym;
- B.W32. metody okazywania empatii pacjentowi, jego rodzinie lub opiekunowi;
- B.W33. podstawowe pojęcia z zakresu teorii poznania i logiki;
- B.W34. zasady komunikacji w sytuacjach typowych dla wykonywania zawodu ratownika medycznego;
- B.W35. pojęcia emocji, motywacji i osobowości, zaburzenia osobowości, istotę i strukturę zjawisk zachodzących w procesie przekazywania i wymiany informacji oraz modele i style komunikacji interpersonalnej;
- B.W36. zagadnienia dotyczące zespołu stresu pourazowego, reakcji fizjologicznych, emocjonalnych, procesów poznawczych i interpersonalnych oraz mechanizmy funkcjonowania człowieka w sytuacjach trudnych;
- B.W37. techniki redukcji lęku i sposoby relaksacji, mechanizmy powstawania i objawy zespołu wypalenia zawodowego oraz metody zapobiegania powstaniu tego zespołu;
- B.W38. aspekty prawne, organizacyjne, etyczne i społeczne przeszczepiania tkanek, komórek i narządów;
- B.W39. przepisy prawa dotyczące ratownictwa medycznego, w tym zasady odpowiedzialności pracowniczey, zawodowej, cywilnej i karnej związanej z wykonywaniem zawodu ratownika medycznego, z uwzględnieniem zdarzenia niepożądanego, przewinienia zawodowego i błędu medycznego;
- B.W40. strukturę i organizację systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- B.W41. pojęcie zdrowia i jego determinanty oraz choroby cywilizacyjne i zawodowe;
- B.W42. skutki zdrowotne wywołane działaniem szkodliwych czynników fizycznych, chemicznych i biologicznych na organizm człowieka oraz zasady zapewniania własnego bezpieczeństwa;
- B.W43. podstawowe zagadnienia dotyczące ekonomiki zdrowia i zarządzania finansami w systemie ochrony zdrowia;

- B.W44. zasady i metody promocji zdrowia i profilaktyki chorób, z uwzględnieniem edukacji zdrowotnej;
- B.W45. problematykę z zakresu żywności i żywienia, higieny środowiska i higieny pracy oraz regulacje prawne w tym zakresie;
- B.W46. problematykę higieny dzieci i młodzieży;
- B.W47. epidemiologię chorób zakaźnych i regulacje prawne w tym zakresie;
- B.W48. podstawowe pojęcia epidemiologiczne i podstawowe metody badań epidemiologicznych;
- B.W49. podstawowe zagadnienia z zakresu ergonomii, w tym zasady ergonomicznej organizacji pracy;
- B.W50. podstawy ekologii i ochrony środowiska, rodzaje zanieczyszczeń i sposoby ochrony środowiska;
- B.W51. problematykę postępowania w sytuacjach interwencji kryzysowych oraz zasady i metody radzenia sobie ze stresem przy wykonywaniu zawodu ratownika medycznego;
- B.W52. profilaktykę zachowań antyzdrowotnych, w tym używania środków odurzających lub substancji psychoaktywnych, spożywania alkoholu i palenia tytoniu oraz profilaktykę chorób cywilizacyjnych i psychicznych;
- B.W53. politykę zdrowotną państwa, programy zdrowotne i programy zwalczania zagrożeń dla zdrowia oraz wpływ czynników środowiskowych na zdrowie człowieka, przy uwzględnieniu zmiennych takich jak wiek, miejsce zamieszkania, nauki lub pracy;
- B.W54. zadania nadzoru sanitarno-epidemiologicznego i Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- B.W55. podstawowe regulacje prawne dotyczące powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego oraz organizacji i finansowania systemu ochrony zdrowia;
- B.W56. zasady zarządzania jakością świadczeń zdrowotnych oraz metody jej zapewnienia;
- B.W57. sposoby zwiększania sprawności fizycznej;
- B.W58. podstawowe pojęcia z zakresu dydaktyki medycznej i zasady przygotowania do działalności dydaktycznej;
- B.W59. terminologię w zakresie zagadnień związanych z ochroną zdrowia i terminologię specjalistyczną z zakresu ratownictwa medycznego – w języku obcym;
- B.W60. podstawy języka migowego, znaki daktylograficzne i ideograficzne w zakresie niezbędnym do gromadzenia informacji o sytuacji zdrowotnej pacjenta;
- B.W61. techniki stosowane przez specjalistyczne jednostki ratownicze.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- B.U1. wdrażać odpowiednie do sytuacji procedury postępowania epidemiologicznego;
- B.U2. rozpoznawać sytuacje, które wymagają konsultacji z osobą wykonującą inny zawód medyczny lub koordynatorem medycznym;
- B.U3. dbać o bezpieczeństwo własne, pacjentów, otoczenia i środowiska, a także przestrzegać zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów i zasad regulujących postępowanie w przypadku różnych rodzajów zagrożeń;
- B.U4. udzielać informacji o podstawowych zabiegach i czynnościach dotyczących pacjenta oraz informacji na temat jego stanu zdrowia;
- B.U5. przestrzegać zasad etyki podczas wykonywania czynności zawodowych;
- B.U6. przestrzegać praw pacjenta;
- B.U7. uwzględniać podczas medycznych czynności ratunkowych uwarunkowania kulturowe, religijne i społeczne w odniesieniu do potrzeb pacjenta;
- B.U8. stosować się do zasad bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego oraz profilaktyki chorób zakaźnych i niezakaźnych;
- B.U9. identyfikować czynniki ryzyka wystąpienia przemocy oraz rozpoznawać przemoc i odpowiednio na nią reagować;
- B.U10. stosować – w podstawowym zakresie – psychologiczne interwencje motywujące i wspierające;
- B.U11. komunikować się ze współpracownikami w ramach zespołu, udzielając im informacji zwrotnej i wsparcia;
- B.U12. podnosić swoje kwalifikacje i przekazywać wiedzę innym;
- B.U13. zapobiegać zespołowi stresu pourazowego po traumatycznych wydarzeniach, w tym przeprowadzić podsumowanie zdarzenia traumatycznego (*debriefing*) w zespole;
- B.U14. radzić sobie ze stresem podczas czynności związanych z wykonywaniem zawodu ratownika medycznego;
- B.U15. ocenić funkcjonowanie człowieka w sytuacjach trudnych (stres, konflikt, frustracja);
- B.U16. porozumiewać się z pacjentem w jednym z języków obcych na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego;
- B.U17. posługiwać się językiem migowym i innymi sposobami oraz środkami komunikowania się w opiece nad pacjentem niedosłyszącym i niesłyszącym;
- B.U18. ocenić narażenie na substancje szkodliwe w środowisku człowieka i stosować zasady pomiaru stężeń tych substancji;
- B.U19. wykonywać czynności zawodowe z poszanowaniem zasad ochrony środowiska;

- B.U20. określać wzajemne relacje między człowiekiem a środowiskiem;
- B.U21. stosować podstawowe metody dydaktyczne;
- B.U22. identyfikować obszary zdrowia publicznego szczególnie związane z funkcjonowaniem systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- B.U23. ocenić poziom swojej sprawności fizycznej i dobrać właściwą formę aktywności do potrzeb swojego organizmu i warunków pracy.

C. NAUKI KLINICZNE (pediatria, choroby wewnętrzne z elementami onkologii, neurologia, psychiatria, choroby zakaźne, kardiologia, medycyna katastrof, toksykologia kliniczna, podstawowe zabiegi medyczne, techniki zabiegów medycznych, medycyna ratunkowa, medyczne czynności ratunkowe, procedury ratunkowe przedszpitalne, procedury ratunkowe wewnątrzszpitalne, ginekologia i położnictwo, chirurgia, ortopedia i traumatologia narządu ruchu, intensywna terapia, neurochirurgia, okulistyka, laryngologia, urologia, medycyna sądowa, choroby tropikalne, medycyna taktyczna, zagrożenia epidemiologiczne i szczepienia ochronne)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- C.W1. zasady postępowania w najczęstszych chorobach dzieci, z uwzględnieniem odrębności uzależnionych od wieku;
- C.W2. podstawowe normy rozwojowe w badaniu fizykalnym dziecka;
- C.W3. wybrane choroby układu oddechowego, układu krążenia i układu pokarmowego oraz choroby neurologiczne u dzieci;
- C.W4. najczęstsze choroby zakaźne wieku dziecięcego;
- C.W5. odrębności morfologiczno-fizjologiczne poszczególnych narządów i układów organizmu człowieka w wieku rozwojowym;
- C.W6. fizjologię i patofizjologię okresu noworodkowego;
- C.W7. wybrane wady wrodzone i choroby uwarunkowane genetycznie;
- C.W8. problemy wynikające z niepełnosprawności i chorób przewlekłych;
- C.W9. symptomatologię ogólną zaburzeń psychicznych i zasady ich klasyfikacji według głównych systemów klasyfikacyjnych;
- C.W10. objawy najczęstszych chorób psychicznych, zasady ich diagnozowania i postępowania terapeutycznego;
- C.W11. specyfikę zaburzeń psychicznych u dzieci, młodzieży i osób starszych;
- C.W12. regulacje prawne dotyczące ochrony zdrowia psychicznego, z uwzględnieniem zasad przyjęcia do szpitala psychiatrycznego;

- C.W13. rodzaje środków przymusu bezpośredniego i zasady ich stosowania w systemie ochrony zdrowia;
- C.W14. uwarunkowania środowiskowe i epidemiologiczne najczęstszych nowotworów;
- C.W15. zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w opiece paliatywnej i najczęstsze problemy medycyny paliatywnej;
- C.W16. zasady postępowania ratunkowego w przypadku pacjenta w stanie terminalnym;
- C.W17. mechanizmy prowadzące do stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- C.W18. mechanizmy działania podstawowych grup produktów leczniczych podawanych samodzielnie przez ratownika medycznego;
- C.W19. skale oceny bólu i metody ograniczania bólu;
- C.W20. możliwości wdrożenia leczenia przeciwbólowego przez ratownika medycznego, z uwzględnieniem farmakoterapii dzieci;
- C.W21. zasady dekontaminacji;
- C.W22. techniki symulacji medycznej w niezabiegowych dziedzinach medycyny;
- C.W23. stany nagłego zagrożenia zdrowotnego w chorobach nowotworowych i hematologicznych, zaburzeniach układu krzepnięcia, zespole wykrzepiania wewnątrznaczyniowego i ostrej białaczce oraz zasady postępowania przedszpitalnego w tych stanach;
- C.W24. mechanizmy działania, wskazania, przeciwwskazania, interakcje i dawkowanie produktów leczniczych stosowanych w stanach zagrożenia zdrowotnego, w szczególności produktów leczniczych anestetycznych, zwiotczających, analgetycznych, wpływających na profil krzepnięcia krwi, fibrynolityków, amin presyjnych i antybiotyków;
- C.W25. zasady badania podmiotowego w zakresie niezbędnym do prowadzenia medycznych czynności ratunkowych i świadczeń medycznych innych niż medyczne czynności ratunkowe;
- C.W26. zasady badania fizykalnego w zakresie niezbędnym do prowadzenia medycznych czynności ratunkowych i udzielania świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe;
- C.W27. przyczyny i rodzaje bólu w klatce piersiowej oraz jego diagnostykę;
- C.W28. problematykę ostrego zespołu wieńcowego, zawału serca, nadciśnienia tętniczego, rozwarstwienia aorty, niewydolności krążenia, ostrego niedokrwienia kończyny, obrzęku płuc i zatorowości płucnej;
- C.W29. przyczyny i rodzaje ostrej niewydolności oddechowej;

- C.W30. zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w zespole ostrej niewydolności oddechowej, zaostrzeniu przewlekłej obturacyjnej choroby płuc, astmie, ostrych stanach zapalnych dróg oddechowych i odmie opłucnowej oraz ich przyczyny i objawy;
- C.W31. zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w ostrej niewydolności nerek oraz jej przyczyny i objawy;
- C.W32. wybrane choroby przewodu pokarmowego;
- C.W33. zagadnienia śpiączki metabolicznej i stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego w endokrynologii;
- C.W34. metody oceny stanu odżywienia;
- C.W35. zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego oraz profilaktycznego w najczęstszych chorobach bakteryjnych, wirusowych, pasożytniczych i grzybicach, w tym zakażeniach pneumokokowych i meningokokowych, wirusowym zapaleniu wątroby (WZW), zespole nabytego niedoboru odporności AIDS, sepsie i zakażeniach szpitalnych oraz ich przyczyny i objawy;
- C.W36. produkty lecznicze stosowane w nagłych chorobach internistycznych, neurologicznych i psychicznych;
- C.W37. zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w najczęstszych chorobach układu nerwowego (ból głowy, choroby naczyniowe mózgu, w szczególności udar mózgu i padaczka) oraz ich przyczyny i objawy;
- C.W38. zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w zakażeniach układu nerwowego, w szczególności w zapaleniu opon mózgowo-rdzeniowych oraz ich przyczyny i objawy;
- C.W39. zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w chorobach otępiennych oraz ich przyczyny i objawy;
- C.W40. zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w hipotermii oraz jej przyczyny i objawy;
- C.W41. zasady łańcucha przeżycia;
- C.W42. zasady udzielania pierwszej pomocy pacjentom nieurazowym;
- C.W43. zasady ewakuacji poszkodowanych z pojazdu;
- C.W44. zasady udzielania pierwszej pomocy ofiarom wypadków;
- C.W45. zasady udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy;
- C.W46. zasady i technikę wykonywania opatrunków;

- C.W47. zasady przygotowania do zabiegów medycznych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- C.W48. zasady postępowania z pacjentem z założonym cewnikiem zewnętrznym;
- C.W49. zasady wykonywania toalety drzewa oskrzelowego u pacjenta zaintubowanego;
- C.W50. zasady wykonywania toalety u pacjenta z założoną rurką tracheostomijną i pielęgnacji tracheostomii;
- C.W51. techniki zabiegów medycznych wykonywanych samodzielnie przez ratownika medycznego;
- C.W52. zasady aseptyki i antyseptyki;
- C.W53. zasady zabezpieczania materiału biologicznego do badań laboratoryjnych, mikrobiologicznych i toksykologicznych;
- C.W54. zasady oceny stanu pacjenta w celu ustalenia sposobu postępowania i podjęcia medycznych czynności ratunkowych albo odstąpienia od nich, w tym w przypadku rozpoznania śmierci;
- C.W55. przyczyny i objawy śmierci oraz zasady jej rozpoznawania oraz zasady stwierdzania zgonu;
- C.W56. wskazania do ułożenia pacjenta w pozycji właściwej do jego stanu lub odniesionych obrażeń;
- C.W57. przyczyny i objawy nagłego zatrzymania krążenia;
- C.W58. zasady prowadzenia podstawowej resuscytacji krążeniowo-oddechowej u dorosłych i dzieci;
- C.W59. zasady prowadzenia zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej u dorosłych;
- C.W60. zasady prowadzenia zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej u dzieci, w tym niemowląt i noworodków;
- C.W61. wskazania do odsysania dróg oddechowych i techniki jego wykonywania;
- C.W62. wskazania do bezprzyrządowego przywracania drożności dróg oddechowych i techniki jego wykonania;
- C.W63. wskazania do przyrządowego przywracania drożności dróg oddechowych i techniki jego wykonywania;
- C.W64. wskazania do tlenoterapii biernej lub wentylacji zastępczej manualnej powietrzem lub tlenem oraz techniki ich wykonywania;
- C.W65. wskazania do wentylacji zastępczej mechanicznej z użyciem respiratora oraz techniki jej wykonywania;

- C.W66. wskazania do intubacji dotchawiczej w laryngoskopii bezpośredniej przez usta bez użycia środków zwiotczających i do wentylacji zastępczej oraz techniki ich wykonywania;
- C.W67. wskazania do defibrylacji zautomatyzowanej i półautomatycznej oraz techniki ich wykonywania;
- C.W68. wskazania do defibrylacji manualnej oraz kardiowersji i elektrostymulacji u pacjentów z niestabilnością hemodynamiczną i techniki ich wykonywania;
- C.W69. wskazania do kaniulacji żył obwodowych kończyn górnych i dolnych oraz żyły szyjnej zewnętrznej i techniki jej wykonywania;
- C.W70. zasady monitorowania czynności układu oddechowego i układu krążenia metodami nieinwazyjnymi;
- C.W71. zasady wykonywania dostępu doszpikowego przy użyciu gotowego zestawu;
- C.W72. zasady podawania produktów leczniczych zgodnie z charakterystyką produktu leczniczego oraz aktualną wiedzą medyczną;
- C.W73. wybrane skale oceny śpiączki oraz skale urazowe i skale rokownicze;
- C.W74. zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w najczęstszych chorobach wymagających interwencji chirurgicznej, z uwzględnieniem odrębności chorób wieku dziecięcego oraz ich przyczyny i objawy;
- C.W75. wybrane zagadnienia z zakresu traumatologii dziecięcej;
- C.W76. wskazania do stosowania intensywnej terapii i zasady jej stosowania;
- C.W77. objawy i rodzaje odmy opłucnowej;
- C.W78. objawy krwaka opłucnej, wiotkiej klatki piersiowej i złamania żeber;
- C.W79. technikę oznaczania stężeń parametrów krytycznych;
- C.W80. procedury medyczne stosowane przez ratownika medycznego, w szczególności zaopatrywanie ran i oparzeń, tamowanie krwotoków, unieruchamianie złamań, zwichnięć i skręceń oraz unieruchamianie kręgosłupa, z uwzględnieniem odcinka szyjnego, a także podawanie produktów leczniczych;
- C.W81. zasady podejmowania działań zabezpieczających w celu ograniczenia skutków zdrowotnych zdarzenia;
- C.W82. zasady segregacji medycznej przedszpitalnej pierwotnej i wtórnej oraz segregacji medycznej szpitalnej z wykorzystaniem systemów informatycznych, a także zasady zarządzania akcją medyczną w trakcie zdarzenia z dużą liczbą poszkodowanych;
- C.W83. techniki przygotowania pacjenta do transportu i opieki medycznej podczas transportu;
- C.W84. techniki przyjęcia porodu nagłego w warunkach pozaszpitalnych;

- C.W85. postępowanie przedszpitalne w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego u dorosłych;
- C.W86. postępowanie przedszpitalne w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego u dzieci;
- C.W87. rodzaje terapii inwazyjnych stosowanych w ramach postępowania przedszpitalnego;
- C.W88. rodzaje terapii inwazyjnych stosowanych w SOR;
- C.W89. stany nagłego zagrożenia zdrowotnego w chorobach nowotworowych oraz postępowanie przedszpitalne i w SOR w przypadku takich zagrożeń;
- C.W90. zasady transportu pacjenta z obrażeniami ciała;
- C.W91. procedury specjalistyczne w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego pochodzenia wewnętrznego, w szczególności takie jak pierwotna przezskórna interwencja wieńcowa (*Percutaneous coronary intervention, PCI*), kontrapulsacja wewnątrzortalna (*Intra-aortic balloon pump, IABP*), dializa i formy krążenia pozaustrojowego;
- C.W92. wskazania do leczenia hiperbarycznego;
- C.W93. procedury medyczne i działania ratunkowe w stanach zagrożeń środowiskowych;
- C.W94. rodzaje katastrof, procedury medyczne i działania ratunkowe podejmowane w zdarzeniach z dużą liczbą poszkodowanych;
- C.W95. procedury medyczne i działania ratunkowe związane z wystąpieniem zagrożenia terrorystycznego, chemicznego, biologicznego, radiacyjnego lub nuklearnego;
- C.W96. rodzaje zagrożeń terrorystycznych oraz zasady przeciwstawiania się atakom terrorystycznym i bioterrorystycznym, a także prawne uwarunkowania zarządzania kryzysowego;
- C.W97. etyczne aspekty postępowania ratowniczego w zdarzeniach z dużą liczbą poszkodowanych;
- C.W98. zastosowanie symulacji medycznej w nauczaniu procedur zabiegowych;
- C.W99. zaburzenia równowagi kwasowo-zasadowej i wodno-elektrolitowej oraz zasady postępowania przedszpitalnego i w SOR w takich zaburzeniach;
- C.W100. zasady postępowania profilaktycznego w przypadku zakażeń w SOR;
- C.W101. zasady monitorowania stanu pacjenta w SOR;
- C.W102. procedury specjalistyczne w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego pochodzenia urazowego stosowane w ramach postępowania przedszpitalnego i w SOR;
- C.W103. rodzaje obrażeń ciała, ich definicje oraz zasady kwalifikowania do centrum urazowego i centrum urazowego dla dzieci;
- C.W104. zasady funkcjonowania centrum urazowego i centrum urazowego dla dzieci;

- C.W105. zasady postępowania przedszpitalnego i w SOR w obrażeniach czaszkowo-mózgowych, kręgosłupa i rdzenia kręgowego, kończyn, jamy brzusznej i klatki piersiowej oraz w przypadku wstrząsu;
- C.W106. zasady cewnikowania pęcherza moczowego;
- C.W107. procedurę zakładania sondy żołądkowej i płukania żołądka;
- C.W108. wybrane stany nagłego zagrożenia zdrowotnego w okulistyce i zasady postępowania przedszpitalnego w tym zakresie;
- C.W109. wybrane stany nagłego zagrożenia zdrowotnego w laryngologii i zasady postępowania przedszpitalnego w tym zakresie;
- C.W110. wybrane stany nagłego zagrożenia zdrowotnego w ginekologii i położnictwie oraz zasady postępowania przedszpitalnego w tym zakresie;
- C.W111. zasady funkcjonowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- C.W112. rolę i znaczenie Lotniczego Pogotowia Ratunkowego w systemie Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- C.W113. zasady wysuwania podejrzenia śmierci mózgu i jej rozpoznawania;
- C.W114. rodzaje badań obrazowych oraz techniki ich wykonywania;
- C.W115. obraz radiologiczny podstawowych chorób;
- C.W116. zasady diagnostyki za pomocą badań obrazowych, w szczególności oceny ultrasonograficznej w zakresie protokołów ratunkowych;
- C.W117. wskazania, przeciwwskazania i przygotowanie pacjenta do poszczególnych rodzajów badań obrazowych oraz przeciwwskazania do stosowania środków kontrastujących;
- C.W118. mechanizmy, cele i zasady leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych;
- C.W119. podstawowe zagadnienia z zakresu medycyny sądowej;
- C.W120. rodzaje szczepionek wynikające z obowiązującego programu szczepień ochronnych w Rzeczypospolitej Polskiej oraz ich działanie immunologiczne;
- C.W121. zasady kwalifikowania do szczepień ochronnych oraz wykonywania tych szczepień;
- C.W122. standardy przeprowadzania badań kwalifikacyjnych do szczepień ochronnych przeciw grypie, WZW, tężcowi, COVID-19 i wykonywania szczepień ochronnych przeciw grypie, WZW, tężcowi, COVID-19, pneumokokom, wścieklicznie oraz innych obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych, zgodnie z przepisami prawa oraz z zapewnieniem bezpieczeństwa pacjentowi oraz sobie;
- C.W123. procedury stosowane w sytuacji wystąpienia NOP oraz zasady prowadzenia sprawozdawczości w zakresie szczepień ochronnych;

C.W124. podstawy dysponowania zespołami ratownictwa medycznego i koordynacji działań w systemie Państwowe Ratownictwo Medyczne;

C.W125. zasady prowadzenia dokumentacji medycznej w praktyce ratownika medycznego.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- C.U1. ocenić stan pacjenta w celu ustalenia sposobu postępowania ratunkowego;
- C.U2. ułożyć pacjenta do badania obrazowego oraz monitorować jego stan podczas wykonywania badania;
- C.U3. postępować z dzieckiem w oparciu o znajomość symptomatologii najczęstszych chorób dziecięcych;
- C.U4. przeprowadzić badanie fizykalne pacjenta;
- C.U5. dostosować sposób postępowania do wieku dziecka;
- C.U6. ocenić stan noworodka w skali APGAR;
- C.U7. przeprowadzić wywiad medyczny z pacjentem dorosłym w zakresie niezbędnym do podjęcia medycznych czynności ratunkowych;
- C.U8. ocenić stan świadomości pacjenta;
- C.U9. ułożyć pacjenta w pozycji właściwej do jego stanu lub odniesionych obrażeń ciała;
- C.U10. przeprowadzić badanie fizykalne pacjenta dorosłego w zakresie niezbędnym do ustalenia jego stanu;
- C.U11. monitorować czynność układu oddechowego, z uwzględnieniem pulsoksymetrii, kapnometrii i kapnografii;
- C.U12. zinterpretować wyniki badań pacjenta z przewlekłą niewydolnością oddechową;
- C.U13. wykonać badanie elektrokardiograficzne (EKG) i zinterpretować jego zapis w podstawowym zakresie;
- C.U14. monitorować czynność układu krążenia metodami nieinwazyjnymi;
- C.U15. ocenić i opisać stan somatyczny i psychiczny pacjenta;
- C.U16. przeprowadzić analizę ewentualnych działań niepożądanych poszczególnych produktów leczniczych oraz interakcji między nimi;
- C.U17. ocenić stan neurologiczny pacjenta;
- C.U18. monitorować stan pacjenta metodami nieinwazyjnymi;
- C.U19. obliczać dawki produktów leczniczych oraz przygotowywać do podania i podawać produkty lecznicze pacjentowi;

- C.U20. podawać produkty lecznicze stosowane w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, w tym anestetyczne, zwiotczające, analgetyczne, wpływające na profil krzepnięcia krwi, fibrynolityki, aminy presyjne oraz wybrane antybiotyki;
- C.U21. oznaczyć stężenie glukozy;
- C.U22. założyć zgłębnik do żołądka;
- C.U23. założyć cewnik do pęcherza moczowego;
- C.U24. asystować przy czynnościach przygotowawczych do transplantacji narządów;
- C.U25. identyfikować na miejscu zdarzenia sytuację narażenia na czynniki szkodliwe i niebezpieczne;
- C.U26. przygotować pacjenta do transportu;
- C.U27. identyfikować błędy i zaniedbania w praktyce ratownika medycznego;
- C.U28. monitorować stan pacjenta podczas czynności medycznych i transportu;
- C.U29. stosować leczenie przeciwbólowe;
- C.U30. ocenić stopień nasilenia bólu według skal oceny bólu;
- C.U31. rozpoznać stan nagłego zagrożenia zdrowotnego u pacjenta po przeszczepie narządu;
- C.U32. monitorować czynności życiowe pacjenta podczas badania diagnostycznego;
- C.U33. zinterpretować wyniki podstawowych badań toksykologicznych;
- C.U34. rozpoznać toksydromy;
- C.U35. ocenić wskazania do transportu pacjenta do jednostki wyspecjalizowanej, w szczególności do ośrodka toksykologicznego, hiperbarycznego, replantacyjnego lub kardiologii inwazyjnej oraz do centrum leczenia oparzeń;
- C.U36. szacować niebezpieczeństwo toksykologiczne w określonych grupach wiekowych i w różnych stanach klinicznych;
- C.U37. powiązać obrazy uszkodzeń tkankowych i narządowych z objawami klinicznymi choroby;
- C.U38. prowadzić podstawowe czynności resuscytacyjne u dorosłych i dzieci, w tym niemowląt i noworodków;
- C.U39. prowadzić zaawansowane czynności resuscytacyjne u dorosłych, z uwzględnieniem prawidłowego zastosowania urządzeń wspomagających resuscytację;
- C.U40. prowadzić zaawansowane czynności resuscytacyjne u dzieci, w tym niemowląt i noworodków, z uwzględnieniem prawidłowego zastosowania urządzeń wspomagających resuscytację;

- C.U41. udrażniać drogi oddechowe metodami bezprzyrządowymi;
- C.U42. udrażniać drogi oddechowe przyrządowymi metodami nadgłośniowymi;
- C.U43. wykonać intubację dotchawiczą w laryngoskopii bezpośredniej u pacjenta ze stwierdzonym nagłym zatrzymaniem krążenia;
- C.U44. wykonać konikopunkcję;
- C.U45. wdrożyć tlenoterapię zależnie od potrzeb pacjenta i wspomagać oddech;
- C.U46. stosować zasady aseptyki i antyseptyki;
- C.U47. zaopatrywać rany, z uwzględnieniem ich rodzaju i charakterystyki;
- C.U48. tamować i zaopatrywać krwawienia lub krwotoki z użyciem opatrunków zwykłych, hemostatycznych i opaski uciskowej;
- C.U49. prowadzić wentylację zastępczą z użyciem worka samorozprężalnego;
- C.U50. prowadzić wentylację zastępczą z użyciem respiratora transportowego;
- C.U51. wykonać defibrylację elektryczną z użyciem defibrylatora zautomatyzowanego;
- C.U52. wykonać defibrylację elektryczną z użyciem defibrylatora manualnego;
- C.U53. wykonać kardiowersję i elektrostymulację zewnętrzną serca;
- C.U54. oceniać nagłe stany neurologiczne u pacjenta;
- C.U55. wykonać dostęp doszpikowy przy użyciu gotowego zestawu;
- C.U56. pobrać krew oraz zabezpieczyć materiał biologiczny do badań laboratoryjnych, mikrobiologicznych i toksykologicznych;
- C.U57. unieruchomić kończynę po urazie;
- C.U58. stabilizować i unieruchomić kręgosłup;
- C.U59. wdrożyć odpowiednie postępowanie w odmie opłucnowej zagrażającej życiu;
- C.U60. ocenić obrażenia przy zastosowaniu skal urazowych;
- C.U61. przyjąć poród nagły w warunkach pozaszpitalnych;
- C.U62. decydować o niepodejmowaniu resuscytacji krążeniowo-oddechowej lub o zaprzestaniu jej przeprowadzenia;
- C.U63. dokonać segregacji medycznej przedszpitalnej pierwotnej i wtórnej oraz segregacji medycznej szpitalnej z wykorzystaniem systemów informatycznych;
- C.U64. działać zespołowo, udzielając pomocy w trudnych warunkach terenowych oraz w warunkach znacznego obciążenia fizycznego i psychicznego;
- C.U65. transportować pacjenta w warunkach przedszpitalnych, wewnątrzszpitalnych i międzyszpitalnych;

- C.U66. identyfikować obrażenia ciała i wdrażać postępowanie ratunkowe, z uwzględnieniem obrażeń wielomiejscowych i wielonarządowych;
- C.U67. identyfikować wskazania do transportu do centrum urazowego lub centrum urazowego dla dzieci i zgłaszać spełnienie kryteriów kwalifikacji kierownikowi zespołu urazowego lub kierownikowi zespołu urazowego dziecięcego;
- C.U68. wykonywać procedury medyczne pod nadzorem lub na zlecenie lekarza;
- C.U69. dostosować postępowanie ratunkowe do stanu pacjenta;
- C.U70. prowadzić dokumentację medyczną w zakresie wykonywanych czynności, w tym w przypadku zgonu pacjenta, urodzenia dziecka martwego i odstąpienia od medycznych czynności ratunkowych;
- C.U71. rozpoznać pewne znamiona śmierci i stwierdzić zgon pacjenta;
- C.U72. wykonywać szczepienia przeciw grypie, WZW, tężcowi, COVID-19, pneumokokom, wścieklicznie oraz inne obowiązkowe i zalecane szczepienia ochronne zgodnie z przepisami prawa;
- C.U73. rozpoznawać i klasyfikować NOP oraz charakteryzować miejscowe i uogólnione reakcje organizmu występujące u pacjenta;
- C.U74. wdrażać procedury medyczne i działania ratunkowe w przypadku zdarzenia z dużą liczbą poszkodowanych;
- C.U75. wdrażać procedury medyczne i działania ratunkowe w przypadku wystąpienia zagrożenia terrorystycznego, chemicznego, biologicznego, radiacyjnego lub nuklearnego;
- C.U76. prowadzić medyczne czynności ratunkowe i udzielać świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe udzielane przez ratownika medycznego z zachowaniem regulacji prawnych dotyczących wykonywania zawodu ratownika medycznego;
- C.U77. stosować środki przymusu bezpośredniego w systemie ochrony zdrowia;
- C.U78. przeprowadzić badanie kwalifikacyjne do szczepień ochronnych przeciw grypie, WZW, tężcowi, COVID-19 oraz innych obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych;
- C.U79. wykonać kaniulację żył obwodowych kończyn górnych i dolnych oraz żyły szyjnej zewnętrznej.

IV.A. SPOSÓB WERYFIKACJI OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

1. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się wymaga zastosowania zróżnicowanych form sprawdzania, adekwatnych do kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, których dotyczą te efekty.
2. Osiągnięte efekty uczenia się w kategorii wiedzy można weryfikować za pomocą egzaminów pisemnych lub ustnych.
3. Jako formy egzaminów pisemnych można stosować eseje, raporty, krótkie ustrukturyzowane pytania, testy jednokrotnego wyboru, testy wielokrotnego wyboru (*Multiple Choice Questions*, MCQ), testy wielokrotnej odpowiedzi (*Multiple Response Questions*, MRQ), testy wyboru Tak/Nie lub dopasowania odpowiedzi.
4. Egzaminy powinny być standaryzowane i są ukierunkowane na sprawdzenie wiedzy na poziomie wyższym niż sama znajomość zagadnień (poziom zrozumienia zagadnień, umiejętność analizy i syntezy informacji oraz rozwiązywania problemów).
5. Osiągnięte efekty uczenia się w ramach zajęć sprawnościowych są weryfikowane za pomocą zaliczenia.
6. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w kategorii umiejętności wymaga bezpośredniej obserwacji studenta demonstrującego umiejętność w czasie obiektywnego standaryzowanego egzaminu klinicznego (*Objective Structured Clinical Examination*, OSCE).
7. Studia kończą się egzaminem dyplomowym, składającym się z części teoretycznej i praktycznej (OSCE), który obejmuje weryfikację osiągniętych efektów uczenia się objętych programem studiów.

B. STUDIA DRUGIEGO STOPNIA

I.B. SPOSÓB ORGANIZACJI KSZTAŁCENIA

1. WYMAGANIA OGÓLNE

- 1.1. Studia drugiego stopnia trwają nie krócej niż 4 semestry.
- 1.2. Liczba godzin zajęć, w tym praktyk zawodowych, nie może być mniejsza niż 1300.
- 1.3. Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów nie może być mniejsza niż 120.
- 1.4. Kierunek ratownictwo medyczne jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej – nauki medyczne albo dyscypliny naukowej – nauki o zdrowiu jako dyscypliny wiodącej.

2. ZAJĘCIA I GRUPY ZAJĘĆ

2.1. Proces kształcenia jest realizowany w postaci:

- 1) zajęć lub grup zajęć odpowiadających poszczególnym zagadnieniom z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
- 2) grup zajęć zintegrowanych łączących dwa lub więcej zagadnień z dyscypliny naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów;
- 3) wielodyscyplinarnych grup zajęć poświęconych określonym zagadnieniom.

2.2. W przypadku studiów o profilu:

- 1) ogólnoakademickim – program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć, związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie naukowej, do której jest przyporządkowany kierunek studiów, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów i uwzględnia udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności;
- 2) praktycznym – program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć kształtujące umiejętności praktyczne, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.

2.3. Studia drugiego stopnia na kierunku ratownictwo medyczne umożliwiają uzyskanie tytułu zawodowego magistra absolwentom studiów pierwszego stopnia na kierunku ratownictwo medyczne albo studiów pierwszego stopnia w zakresie ratownictwa medycznego.

3. MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH I PUNKTÓW ECTS

Grupy zajęć, w ramach których osiąga się szczegółowe efekty uczenia się	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
A. Nauki społeczne i humanistyczne	250	23
B. Zaawansowane procedury ratunkowe	300	27
C. Badania naukowe w ratownictwie medycznym	150	14
D. Praktyki zawodowe	400	20
Razem	1100	84

3.1. Do dyspozycji uczelni pozostawia się nie mniej niż 200 godzin zajęć (16 punktów ECTS), które mogą być realizowane jako zajęcia uzupełniające wiedzę, umiejętności lub kompetencje społeczne w grupach zajęć A–C, z tym że program studiów umożliwia studentowi wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 5 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.

3.2. W ramach kształcenia w grupie zajęć A są prowadzone zajęcia z języka obcego w wymiarze nie mniejszym niż 90 godzin. Zajęcia te obejmują terminologię specjalistyczną z zakresu ratownictwa medycznego. Zajęciom tym przypisuje się nie mniej niż 6 punktów ECTS.

3.3. Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie może być większa niż:

- 1) 20 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów – w przypadku studiów o profilu praktycznym;
- 2) 30 % liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów – w przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim.

Kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość może być prowadzone w grupach zajęć A–C wyłącznie w ramach zajęć umożliwiających osiągnięcie efektów uczenia się w kategorii wiedzy.

3.4. Zajęcia umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie umiejętności komunikowania się są prowadzone w taki sposób, aby każdemu studentowi zapewnić możliwość wykonania i powtórzenia czynności umożliwiających osiągnięcie tych efektów, a osobie prowadzącej zajęcia – obserwacje i udzielanie studentowi informacji zwrotnych. Zajęcia te prowadzi się w warunkach symulowanych, w tym z udziałem pacjentów symulowanych, oraz w warunkach klinicznych.

3.5. W ramach zajęć w grupach zajęć B i D student wykonuje i dokumentuje co najmniej:

- 1) 20 intubacji dotchawiczych u dzieci, w tym co najmniej 50 % z zastosowaniem środków zwiotczających;
- 2) 30 intubacji dotchawiczych u dorosłych, w tym co najmniej 50 % z zastosowaniem środków zwiotczających;
- 3) 20 badań ultrasonograficznych (USG) w protokołach FAST, eFAST, BLUE, RUSH, RADiUS.

Intubacje wykonuje się w warunkach symulowanych wysokiej wierności, z tym że co najmniej 20 % intubacji wykonywanych jest w ramach zajęć praktycznych lub praktyk zawodowych.

3.6. Program studiów umożliwia studentom uzyskanie nie mniej niż 20 punktów ECTS za przygotowanie pracy dyplomowej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego.

4. PRAKTYKI ZAWODOWE

4.1. Praktyki zawodowe (grupa zajęć D) służą doskonaleniu w warunkach klinicznych efektów uczenia się osiągniętych w kategorii umiejętności w grupach zajęć A i B.

Zakres praktyk zawodowych	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS
Pracownia ultrasonograficzna	40	2
Szpitalny oddział ratunkowy (SOR)	36	2
Zakład medycyny sądowej lub prosektorium szpitalne	32	2
Oddział anestezjologii i intensywnej terapii dorosłych	146	7
Oddział anestezjologii i intensywnej terapii dzieci	146	7
Razem	400	20

4.2. Szczegółowy program praktyk zawodowych, formę i terminy ich odbywania oraz sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się ustala uczelnia.

4.3. Realizacja zajęć w ramach praktyk zawodowych (grupa zajęć D) w warunkach naturalnych jest poprzedzona realizacją zajęć w warunkach symulowanych w oparciu o scenariusze wysokiej wierności prowadzonych w grupie zajęć B w wymiarze co najmniej 60 godzin.

5. INFRASTRUKTURA NIEZBĘDNA DO PROWADZENIA KSZTAŁCENIA

5.1. Proces kształcenia odbywa się z wykorzystaniem infrastruktury pozwalającej na osiągnięcie efektów uczenia się. Zajęcia w grupie zajęć B organizuje się tak, aby realizacja zajęć w warunkach naturalnych była poprzedzona realizacją zajęć w warunkach symulowanych w oparciu o scenariusze wysokiej wierności w wymiarze co najmniej 20 % liczby godzin tych zajęć.

5.2. Praktyki zawodowe odbywają się w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, z którymi uczelnia zawarła umowy lub porozumienia, w szczególności w oddziale anestezjologii i intensywnej terapii dorosłych, oddziale anestezjologii i intensywnej terapii dzieci oraz w pracowni ultrasonograficznej.

II.B. OSOBY PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE

1. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć A i C jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających kompetencje zawodowe lub naukowe oraz doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje i doświadczenie.

2. Kształcenie umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się w grupach zajęć B i D jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających kompetencje zawodowe lub naukowe i doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć oraz co najmniej trzyletnią praktykę zawodową w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć lub inne osoby posiadające takie kompetencje, doświadczenie i praktykę.

3. Praktyki zawodowe w SOR są realizowane pod kierunkiem lekarza systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, o którym mowa w art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 652 i 1222), ratownika medycznego lub pielęgniarki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, o której mowa w art. 3 pkt 6 tej ustawy, przy czym pod kierunkiem lekarza systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne – w wymiarze nie mniejszym niż połowa liczby godzin przeznaczonych na praktyki w SOR.

4. Praktyki zawodowe w zakładzie medycyny sądowej lub prosektorium szpitalnym są realizowane pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu lekarza i tytuł specjalisty w dziedzinie medycyny sądowej lub w dziedzinie patomorfologii.

5. Praktyki zawodowe w oddziale anestezjologii i intensywnej terapii dorosłych są realizowane pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu lekarza i tytuł specjalisty anestezjologii i intensywnej terapii lub osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu pielęgniarki i tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki, lub osoby posiadającej kwalifikacje do wykonywania zawodu ratownika medycznego, przy czym pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu lekarza i tytuł specjalisty – w wymiarze nie mniejszym niż połowa liczby godzin przeznaczonych na praktyki w tym oddziale.
6. Praktyki zawodowe w oddziale anestezjologii i intensywnej terapii dzieci są realizowane pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu lekarza i tytuł specjalisty anestezjologii i intensywnej terapii, osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu pielęgniarki i tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki lub osoby posiadającej kwalifikacje do wykonywania zawodu ratownika medycznego, przy czym pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu lekarza i tytuł specjalisty – w wymiarze nie mniejszym niż połowa liczby godzin przeznaczonych na praktyki w tym oddziale.
7. Praktyki zawodowe w pracowni ultrasonograficznej są realizowane pod kierunkiem osoby posiadającej prawo wykonywania zawodu lekarza i tytuł specjalisty w dziedzinie radiologii i diagnostyki obrazowej lub osoby posiadającej kwalifikacje do wykonywania zawodu ratownika medycznego, która ukończyła kurs kwalifikacyjny w zakresie wykonania badania USG według protokołów ratunkowych.
8. Nadzór nad realizacją praktyk zawodowych sprawuje opiekun praktyk z uczelni.
9. Praca dyplomowa jest przygotowywana pod kierunkiem nauczyciela akademickiego, który posiada stopień naukowy doktora oraz kwalifikacje do wykonywania zawodu ratownika medycznego lub jest lekarzem systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, o którym mowa w art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, lub jest pielęgniarką systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, o której mowa w art. 3 pkt 6 tej ustawy.

III.B. EFEKTY UCZENIA SIĘ

1. OGÓLNE EFEKTY UCZENIA SIĘ

1.1. W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- 1) etyczne, społeczne i prawne uwarunkowania wykonywania zawodu ratownika medycznego i udzielania świadczeń zdrowotnych;
- 2) założenia kształcenia na studiach przygotowującego do wykonywania zawodu ratownika medycznego i kształcenia podyplomowego ratowników medycznych;
- 3) problematykę zarządzania zespołem oraz organizacji i zarządzania podmiotem systemu ochrony zdrowia;
- 4) uwarunkowania rozwoju jakości świadczeń zdrowotnych i zasady zarządzania jakością;
- 5) medyczne czynności ratunkowe i świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe oraz standardy ich realizacji;
- 6) mechanizmy działania produktów leczniczych oraz zasady ich ordynowania;
- 7) patofizjologię, objawy i przebieg chorób prowadzących do nagłego stanu zagrożenia zdrowotnego;
- 8) sposoby postępowania diagnostycznego i terapeutycznego właściwe dla określonych stanów chorobowych;
- 9) metody i zasady prowadzenia badań naukowych;
- 10) wymagania dotyczące przygotowywania publikacji naukowych;
- 11) potrzeby pacjentów niepełnosprawnych.

1.2. W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- 1) rozwiązywać problemy zawodowe powstające w ramach wykonywania zawodu ratownika medycznego, w szczególności związane z podejmowaniem decyzji w sytuacjach trudnych, wynikających ze specyfiki zadań zawodowych i warunków ich realizacji, wykonywać czynności i realizować procedury objęte zakresem działalności zawodowej ratownika medycznego;
- 2) opracowywać założenia polityki kadrowej dla zespołu ratownictwa medycznego, odpowiednie do zapotrzebowania podmiotu systemu ochrony zdrowia;
- 3) organizować i nadzorować pracę zespołu ratownictwa medycznego niezbędnego do udzielania świadczeń zdrowotnych;
- 4) rozpoznawać stany nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- 5) samodzielnie wykonywać medyczne czynności ratunkowe i udzielać świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe;

- 6) koordynować opiekę zdrowotną nad pacjentem w systemie ochrony zdrowia;
- 7) samodzielnie podawać produkty lecznicze;
- 8) komunikować się z pacjentem, uwzględniając uwarunkowania kulturowe i religijne;
- 9) prowadzić badania naukowe, upowszechniać ich wyniki, wykorzystywać wyniki badań naukowych i światowy dorobek naukowy w zakresie ratownictwa medycznego;
- 10) wykorzystywać nowoczesne metody nauczania i ewaluacji stosowane w kształceniu na studiach przygotowującym do wykonywania zawodu ratownika medycznego i kształceniu podyplomowym ratowników medycznych.

1.3. W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- 1) dokonywania krytycznej oceny działań własnych i działań współpracowników z poszanowaniem różnic światopoglądowych i kulturowych;
- 2) formułowania opinii dotyczących różnych aspektów działalności zawodowej i zasięgania porad ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu;
- 3) okazywania dbałości o prestiż zawodu ratownika medycznego i solidarność zawodową;
- 4) rozwiązywania złożonych problemów etycznych związanych z wykonywaniem zawodu ratownika medycznego i wskazywania priorytetów w realizacji określonych zadań;
- 5) ponoszenia odpowiedzialności za wykonywanie czynności zawodowych;
- 6) wykazywania profesjonalnego podejścia do strategii marketingowych przemysłu farmaceutycznego i reklamy jego produktów;
- 7) radzenia sobie ze stresem i zapobiegania zespołowi wypalenia zawodowego.

2. SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

A. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANISTYCZNE (prawo medyczne i prawo w praktyce zawodowej ratownika medycznego, organizacja i zarządzanie w ratownictwie medycznym, marketing i zarządzanie w ochronie zdrowia, język obcy, komunikacja w zespole)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- A.W1. znaczenie i skutki prawne zdarzeń medycznych;
- A.W2. problematykę zdarzeń niepożądanych i błędów medycznych w aspekcie bezpieczeństwa pacjenta;
- A.W3. istotę błędów medycznych w medycznych czynnościach ratunkowych oraz w świadczeniach zdrowotnych;
- A.W4. problematykę ubezpieczeń w zakresie odpowiedzialności cywilnej;

- A.W5. przepisy prawa dotyczące przetwarzania danych osobowych szczególnych kategorii w systemie ochrony zdrowia;
- A.W6. uprawnienia zawodowe ratownika medycznego do udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym medycznych czynności ratunkowych;
- A.W7. metody zarządzania w systemie ochrony zdrowia;
- A.W8. zasady funkcjonowania organizacji i budowania jej struktur w ochronie zdrowia;
- A.W9. pojęcie kultury organizacyjnej i czynniki ją determinujące;
- A.W10. mechanizmy podejmowania decyzji w zakresie zarządzania;
- A.W11. style zarządzania i znaczenie przywództwa w ratownictwie medycznym;
- A.W12. zasady udzielania i finansowania świadczeń zdrowotnych;
- A.W13. specyfikę pełnienia funkcji kierowniczych, w tym istotę delegowania zadań;
- A.W14. metody diagnozy organizacyjnej, koncepcję i teorię zarządzania zmianą w organizacji oraz zasady zarządzania strategicznego;
- A.W15. problematykę zarządzania zasobami ludzkimi;
- A.W16. uwarunkowania rozwoju zawodowego ratowników medycznych;
- A.W17. modele i strategie zarządzania jakością w opiece zdrowotnej;
- A.W18. prawa pacjenta;
- A.W19. marketing świadczeń zdrowotnych w publicznym i niepublicznym sektorze ochrony zdrowia;
- A.W20. znaczenie profesjonalizmu w zawodzie ratownika medycznego;
- A.W21. specyfikę i rolę komunikacji werbalnej i niewerbalnej.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- A.U1. oceniać zdarzenia w kontekście zgodności z przepisami prawa oraz możliwości i sposobów dochodzenia roszczeń, a także wskazać możliwości rozwiązania danego problemu;
- A.U2. kwalifikować daną sytuację zawodową w odniesieniu do prawa cywilnego, prawa karnego i prawa pracy oraz w zakresie odpowiedzialności zawodowej;
- A.U3. analizować przyczyny błędów medycznych i wdrażać działania zapobiegawcze w ramach uprawnień zawodowych ratownika medycznego;
- A.U4. stosować metody analizy strategicznej niezbędne dla funkcjonowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą;
- A.U5. organizować i nadzorować pracę w ramach pełnionych funkcji w systemie ochrony zdrowia;

- A.U6. stosować różne metody podejmowania decyzji zawodowych i zarządczych;
- A.U7. planować zasoby ludzkie, wykorzystując różne metody, organizować rekrutację pracowników i realizować proces adaptacji zawodowej;
- A.U8. opracować plan własnego rozwoju zawodowego i motywować do rozwoju zawodowego innych członków podległego zespołu;
- A.U9. opracowywać standardy organizacyjne oraz przygotowywać opisy stanowisk pracy dla ratowników medycznych i innych podległych pracowników;
- A.U10. opracowywać harmonogramy pracy zespołu ratownictwa medycznego;
- A.U11. nadzorować jakość świadczeń zdrowotnych w podmiocie wykonującym działalność leczniczą, w tym przygotować ten podmiot do zewnętrznej oceny jakości;
- A.U12. wykorzystywać zróżnicowane metody i techniki komunikacji interpersonalnej uwzględniające uwarunkowania kulturowe, etniczne, religijne i społeczne;
- A.U13. rozpoznawać kulturowe uwarunkowania stylu życia mające wpływ na zdrowie i chorobę;
- A.U14. uwzględniać uwarunkowania religijne i kulturowe w odniesieniu do potrzeb pacjentów w opiece zdrowotnej;
- A.U15. zachować profesjonalną postawę w podejmowaniu czynności ratunkowych;
- A.U16. dostosować sposób komunikacji do potrzeb i stanu pacjenta;
- A.U17. komunikować się w zespole i dzielić się wiedzą;
- A.U18. porozumiewać się w języku obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego obejmującym terminologię w zakresie zagadnień związanych z ochroną zdrowia i terminologię specjalistyczną z zakresu ratownictwa medycznego.

B. ZAAWANSOWANE PROCEDURY RATUNKOWE (anestezjologia i intensywna terapia, chirurgia, medycyna ratunkowa dorosłych i dzieci, medycyna katastrof, zastosowanie farmakologii w ratownictwie medycznym, diagnostyka obrazowa w ratownictwie medycznym, diagnostyka laboratoryjna z elementami krwiolécznictwa, choroby wewnętrzne, pediatria, ginekologia i położnictwo w ratownictwie medycznym, medycyna sądowa)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- B.W1. zasady oceny stanu pacjenta w celu ustalenia sposobu postępowania i podjęcia medycznych czynności ratunkowych albo odstąpienia od nich, w tym w przypadku rozpoznania śmierci;
- B.W2. gospodarkę wodno-elektrolitową i kwasowo-zasadową człowieka;

- B.W3. zasady funkcjonowania stacji dializ i leczenia nerkozastępczego;
- B.W4. zasady opieki nad pacjentem – biorcą narządów przed i po ich przeszczepieniu oraz nad dawcą narządów;
- B.W5. wskazania i zasady stosowania tlenoterapii, wentylacji mechanicznej inwazyjnej i nieinwazyjnej oraz jej monitorowania, a także możliwe powikłania jej zastosowania w podmiocie wykonującym działalność leczniczą lub środowisku domowym;
- B.W6. wskazania do przyrządowego przywracania drożności dróg oddechowych metodami nadgłośniowymi wraz z odsysaniem dróg oddechowych i techniki ich wykonywania;
- B.W7. wskazania do intubacji dotchawiczej z wykorzystaniem dostępnego sprzętu i leków przez usta i przez nos oraz do prowadzenia wentylacji zastępczej, a także techniki ich wykonywania u dorosłych;
- B.W8. wskazania do intubacji dotchawiczej z wykorzystaniem dostępnego sprzętu i leków przez usta i przez nos oraz do prowadzenia wentylacji zastępczej, a także techniki ich wykonywania u dzieci, w tym niemowląt i noworodków;
- B.W9. wskazania do konikopunkcji i konikotomii oraz techniki ich wykonywania;
- B.W10. wskazania do wykonania zabiegów elektroterapii u pacjentów z niestabilnością hemodynamiczną, w tym kardiowersji i elektrostymulacji;
- B.W11. wskazania do wykonania kaniulacji żył obwodowych kończyn górnych i dolnych oraz żyły szyjnej zewnętrznej, a także technikę jej wykonania, w tym z wykorzystaniem ultrasonografii;
- B.W12. wskazania do wykonania kaniulacji żył centralnych i naczyń tętniczych oraz technikę jej wykonania;
- B.W13. możliwości zastosowania badania USG do lokalizacji naczyń obwodowych w czasie ich kaniulacji, do potwierdzenia prawidłowego umiejscowienia cewnika Foleya, sondy żołądkowej, rurki intubacyjnej oraz przepływu naczyniowego i ukrwienia rany, w celu diagnostyki lub potwierdzenia występowania schorzeń i urazów narządów;
- B.W14. nowoczesne metody łagodzenia bólu w oparciu o skalę oceny bólu, z uwzględnieniem farmakoterapii dzieci;
- B.W15. zasady wykonania intubacji u pacjentów z zachowanymi oznakami krążenia;
- B.W16. zasady analgezji i sedacji niezbędne do wykonania procedur medycznych;
- B.W17. wskazania do zaopatrywania chirurgicznego ran powierzchownych i głębokich i zasady tego zaopatrywania;
- B.W18. wskazania do wykonania zabiegów fasciotomii i escharotomii i zasady ich wykonywania;

- B.W19. wskazania do wykonania drenażu jamy opłucnowej, torakotomii ratunkowej i torakotomii prostej (*Finger thoracostomy*) i zasady ich wykonywania;
- B.W20. podstawowe zasady wykonywania badań obrazowych i diagnostyki za pomocą tych badań, w szczególności z wykorzystaniem obrazu badania ultrasonograficznego w protokołach FAST, eFAST, BLUE, RUSH, RADiUS;
- B.W21. możliwości i ograniczenia badań laboratoryjnych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- B.W22. cel badań laboratoryjnych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- B.W23. przyczyny i objawy śmierci oraz zasady jej rozpoznawania, a także zasady stwierdzania zgonu;
- B.W24. wskazania i zasady wykonania intubacji techniką sekwencji szybkiej intubacji (*Rapid Sequence Intubation*, RSI) u dorosłych z zachowanymi oznakami krążenia;
- B.W25. wskazania i zasady wykonania intubacji techniką RSI u dzieci z zachowanymi oznakami krążenia.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- B.U1. monitorować czynność układu krążenia metodami nieinwazyjnymi oraz inwazyjnymi;
- B.U2. przywracać drożność dróg oddechowych metodami nadgłośniowymi niezależnie od stanu pacjenta;
- B.U3. wykonywać intubację dotchawiczą w laryngoskopii bezpośredniej u dorosłych z zachowanymi oznakami krążenia, z wykorzystaniem farmakologii;
- B.U4. wykonywać intubację dotchawiczą w laryngoskopii bezpośredniej u dzieci, w tym niemowląt i noworodków, z zachowanymi oznakami krążenia, z wykorzystaniem farmakologii;
- B.U5. wykonywać intubację dotchawiczą w laryngoskopii bezpośredniej u dorosłych z zachowanymi oznakami krążenia, z wykorzystaniem farmakologii w technice RSI;
- B.U6. wykonywać intubację dotchawiczą w laryngoskopii bezpośredniej u dzieci, w tym niemowląt i noworodków, z zachowanymi oznakami krążenia, z wykorzystaniem farmakologii w technice RSI;
- B.U7. wykonywać konikopunkcję oraz konikotomię;
- B.U8. prowadzić wentylację wspomaganą i zastępczą u dorosłych i dzieci, w tym niemowląt i noworodków;
- B.U9. zaopatrywać chirurgicznie ranę, zakładać i zmieniać opatrunek chirurgiczny;

- B.U10. asystować przy wykonywaniu typowych procedur chirurgicznych w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego, w szczególności przy wykonywaniu torakotomii, endoskopii, laparotomii i fasciotomii;
- B.U11. sprawować opiekę medyczną nad pacjentem po zabiegu torakochirurgicznym;
- B.U12. sprawować opiekę medyczną nad pacjentem w trakcie leczenia nerkozastępczego;
- B.U13. ocenić wynik badania radiologicznego u pacjenta w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- B.U14. wykonać i zinterpretować badanie USG w protokołach ratunkowych;
- B.U15. pobrać materiał biologiczny do badań laboratoryjnych, mikrobiologicznych i toksykologicznych i zinterpretować wyniki tych badań – w podstawowym zakresie;
- B.U16. prowadzić dokumentację medyczną w zakresie wykonywanych czynności;
- B.U17. sprawować opiekę nad kobietą ciężarną w trakcie transportu oraz przyjąć poród w warunkach pozaszpitalnych;
- B.U18. podjąć czynności ratunkowe w przypadku krwotoku położniczego;
- B.U19. prowadzić dokumentację w zakresie wykonywanych czynności, w tym w przypadku zgonu pacjenta, urodzenia dziecka martwego i odstąpienia od medycznych czynności ratunkowych;
- B.U20. rozpoznać pewne znamiona śmierci i stwierdzić zgon pacjenta.

C. BADANIA NAUKOWE W RATOWNICTWIE MEDYCZNYM (badania naukowe, statystyka medyczna, informacja naukowa, ratownictwo medyczne w ujęciu międzynarodowym, seminarium dyplomowe)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- C.W1. kierunki, zakres i rodzaje badań naukowych w ratownictwie medycznym i medycynie ratunkowej;
- C.W2. dobre praktyki w badaniach naukowych;
- C.W3. metody, techniki i narzędzia badawcze stosowane w jakościowych i ilościowych badaniach naukowych;
- C.W4. zasady przygotowywania baz danych do analiz statystycznych;
- C.W5. źródła naukowej informacji medycznej;
- C.W6. sposoby wyszukiwania informacji naukowej w bazach danych;
- C.W7. zasady praktyki zawodowej opartej na dowodach naukowych w medycynie (*evidence based medicine*);
- C.W8. współczesną organizację i rozwój systemów ratownictwa medycznego;

- C.W9. inicjatywy i strategie międzynarodowe dotyczące ochrony i promocji zdrowia;
- C.W10. metodologię badań naukowych;
- C.W11. zasady analizy i prezentacji wyników badań naukowych oraz ich upowszechniania;
- C.W12. wybrane pojęcia z zakresu dydaktyki medycznej;
- C.W13. zasady przygotowania do działalności dydaktycznej i edukacyjnej;
- C.W14. metody nauczania i środki dydaktyczne stosowane w kształceniu na studiach przygotowującym do wykonywania zawodu ratownika medycznego i kształceniu podyplomowym ratowników medycznych;
- C.W15. zasady oceny stanu pacjenta w celu ustalenia sposobu postępowania i podjęcia medycznych czynności ratunkowych albo odstąpienia od nich, w tym w przypadku rozpoznania śmierci;
- C.W16. przyczyny i objawy śmierci oraz zasady jej rozpoznawania oraz zasady stwierdzania zgonu.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- C.U1. wskazywać kierunki i zakres badań naukowych w ratownictwie medycznym i medycynie ratunkowej;
- C.U2. zaplanować badanie naukowe, omówić jego cel i spodziewane wyniki;
- C.U3. przeprowadzić badanie naukowe, zaprezentować i zinterpretować jego wyniki oraz odnieść je do aktualnego stanu wiedzy;
- C.U4. pozyskiwać i przygotowywać bazy danych do obliczeń statystycznych;
- C.U5. stosować testy parametryczne i nieparametryczne dla zmiennych zależnych i niezależnych;
- C.U6. korzystać ze specjalistycznej literatury naukowej krajowej i zagranicznej, naukowych baz danych oraz informacji i danych przekazywanych przez międzynarodowe organizacje i stowarzyszenia właściwe w zakresie ratownictwa medycznego;
- C.U7. analizować inicjatywy oraz strategie krajowe i międzynarodowe dotyczące ochrony i promocji zdrowia;
- C.U8. wskazać uwarunkowania rozwoju badań naukowych w ratownictwie medycznym i medycynie ratunkowej;
- C.U9. wskazać priorytety badań naukowych w ratownictwie medycznym w ujęciu międzynarodowym, europejskim i krajowym;
- C.U10. scharakteryzować metody, techniki i narzędzia badawcze stosowane w badaniach naukowych w ratownictwie medycznym i medycynie ratunkowej;

- C.U11. opracować model badawczy, w tym sformułować cel badań, problemy badawcze, zmienne, wskaźniki do zmiennych, metody, techniki i narzędzia badawcze oraz dobrać grupę do badań;
- C.U12. wskazać różnice między praktyką opartą na dowodach naukowych a praktyką opartą na faktach;
- C.U13. wskazać etapy praktyki opartej na dowodach naukowych w medycynie (*evidence based medicine*);
- C.U14. scharakteryzować poziomy i stopnie dowodów naukowych;
- C.U15. przygotowywać rekomendacje w oparciu o dowody naukowe;
- C.U16. organizować proces dydaktyczny z wykorzystaniem nowoczesnych technologii stosowanych w kształceniu na studiach przygotowującym do wykonywania zawodu ratownika medycznego i kształceniu podyplomowym ratowników medycznych;
- C.U17. dobierać odpowiednie środki i metody nauczania stosowane w działalności dydaktycznej;
- C.U18. prowadzić dokumentację w zakresie wykonywanych czynności, w tym w przypadku zgonu pacjenta, urodzenia dziecka martwego i odstąpienia od medycznych czynności ratunkowych;
- C.U19. rozpoznać pewne znamiona śmierci i stwierdzić zgon pacjenta.

IV.B. SPOSÓB WERYFIKACJI OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

1. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się wymaga zastosowania zróżnicowanych form sprawdzania, adekwatnych do kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, których dotyczą te efekty.
2. Osiągnięte efekty uczenia się w kategorii wiedzy można weryfikować za pomocą egzaminów pisemnych lub ustnych.
3. Jako formy egzaminów pisemnych można stosować eseje, raporty, krótkie ustrukturyzowane pytania, testy wielokrotnego wyboru (*Multiple Choice Questions*, MCQ), testy wielokrotnej odpowiedzi (*Multiple Response Questions*, MRQ), testy wyboru Tak/Nie, dopasowania odpowiedzi lub drzewa decyzyjne.
4. Egzaminy powinny być standaryzowane i są ukierunkowane na sprawdzenie wiedzy na poziomie wyższym niż sama znajomość zagadnień (poziom zrozumienia zagadnień, umiejętność analizy i syntezy informacji oraz rozwiązywania problemów).

5. Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w grupie zajęć B w kategorii umiejętności może odbywać się w formie egzaminu praktycznego przeprowadzanego w warunkach symulowanych, w tym z udziałem pacjenta symulowanego, lub w warunkach klinicznych.
6. Zakres pracy dyplomowej obejmuje efekty uczenia się objęte programem studiów.
7. Studia kończą się egzaminem dyplomowym obejmującym prezentację pracy dyplomowej i weryfikację osiągniętych efektów uczenia się objętych programem studiów.